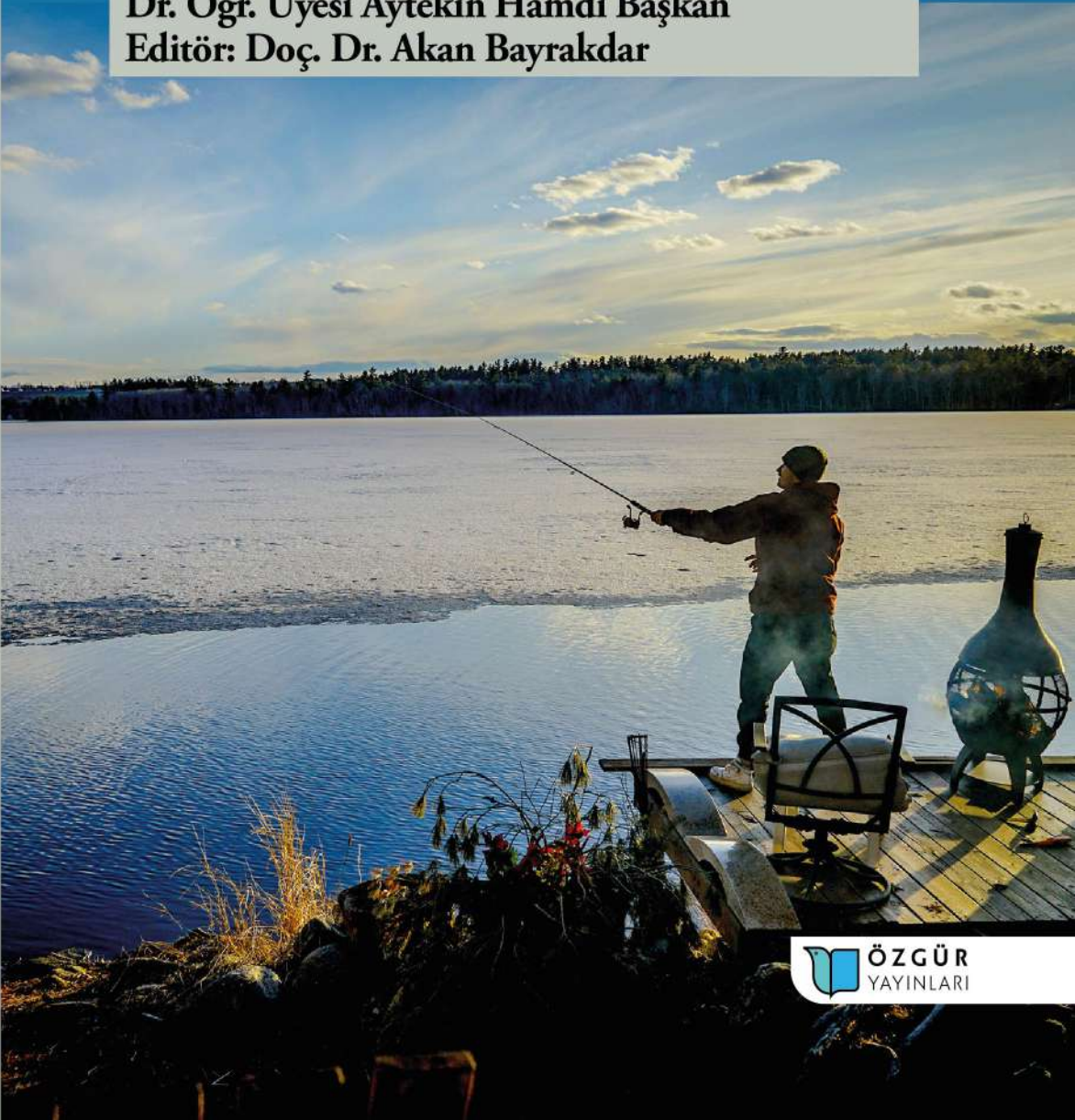

Rekreatif Amaçlı Olta Balıkçılığı Yapan Bireylerin Yaşam Kalitelerinin İncelenmesi

Tolgahan Dervişoğlu
Dr. Öğr. Üyesi Aytekin Hamdi Başkan
Editör: Doç. Dr. Akan Bayrakdar

Rekreatif Amaçlı Olta Balıkçılığı Yapan Bireylerin Yaşam Kalitelerinin İncelenmesi

Tolgahan Dervişoğlu
Dr. Öğr. Üyesi Aytekin Hamdi Başkan

Editör: Doç. Dr. Akan Bayrakdar

Published by

Özgür Yayın-Dağıtım Co. Ltd.

Certificate Number: 45503

📍 15 Temmuz Mah. 148136. Sk. No: 9 Şehitkamil/Gaziantep

☎ +90.850 260 09 97

📞 +90.532 289 82 15

🌐 www.ozgurayinlari.com

✉ info@ozgurayinlari.com

Rekreatif Amaçlı Olta Balıkçılığı Yapan Bireylerin Yaşam Kalitelerinin İncelenmesi

Tolgahan Dervişoğlu • Dr. Öğr. Üyesi AYTEKİN HAMDİ BAŞKAN

Editör: Doç. Dr. AKAN BAYRAKDAR

Language: Turkish

Publication Date: 2024

Cover design by Mehmet Çakır

Cover design and image licensed under CC BY-NC 4.0

Print and digital versions typeset by Çizgi Medya Co. Ltd.

ISBN (PDF): 978-975-447-959-1

DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub531>

This work is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0). To view a copy of this license, visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>
This license allows for copying any part of the work for personal use, not commercial use, providing author attribution is clearly stated.

Suggested citation:

Dervişoğlu, T., Başkan, A. H., Bayraktar, A. (ed) (2024). *Rekreatif Amaçlı Olta Balıkçılığı Yapan Bireylerin Yaşam Kalitelerinin İncelenmesi*. Özgür Publications. DOI: <https://doi.org/10.58830/ozgur.pub531>. License: CC-BY-NC 4.0

Bu kitap Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalında “Rekreatif amaçlı olta balıkçılığı yapan bireylerin yaşam kalitelerinin incelenmesi” isimli yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

The full text of this book has been peer-reviewed to ensure high academic standards. For full review policies, see <https://www.ozgurayinlari.com/>

İçindekiler

Semboller / Kısaltmalar Dizini	v
1. Giriş	1
Çalışmanın Amacı	3
Çalışmanın Önemi	3
Problem Cümlesi	4
Araştırmanın Varsayımları	4
Araştırmanın Sınırlılıkları	4
2. Genel Bilgiler	5
Zaman Kavramı	5
Serbest Zaman	9
Boş Zaman Kavramı	12
Rekreasyon	24
Rekreasyonel Balıkçılık	36
3. Gereç ve Yöntem	39
Araştırmanın Modeli	39
Evren ve Örneklem	39
Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması	40
Verilerin Analizi	40
4. Bulgular	43
Çalışmaya Katılan Gönüllü Bireylerin Cinsiyet, Yaş, Eğitim Durumu, Yaşadığı Yer ve Ekonomik Duruma Göre Dağılımları	43
Kodlamalar ile İlgili Bulgular	48
Katılımcıların Sözlü İfadelerinden ve Anketlerinden Doğan Hikayeleri	63

5. Tartışma	73
6. Sonuç ve Öneriler	79
Sonuç	79
Öneriler	80
7. Kaynaklar	81

Semboller / Kısaltmalar Dizini

Ark	Arkadaşları
SPSS	StatisticalPackagefortheSocialSciences (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi)
n	Kişi Sayısı
p	Anlamlılık Düzeyi
%	Yüzde

1. Giriş

Boş zaman kavramı bilinen ilk toplumlardan günümüze kadar birçok farklı medeniyette birçok farklı şekilde tanımlanmış ve her medeniyet boş zamana farklı anlamlar yüklemiştir. Boş zaman insanların herhangi bir zorlama olmaksızın belirli bir amaç ya da hedef belirlemeden, bulunduğu toplumun kültür yapısına uygun, yalnız ya da bir grup bünyesinde sevdiği ve istediği faaliyetleri gerçekleştirdiği dinlendirici bir süreçtir (Hazar, 2009). Günümüz modern toplumunda boş zaman insanların çalışma hayatı dışında kalan, özgürce seçimler yapabildiği, keyifli zaman geçirmek amacıyla faaliyetlerde bulunduğu ve yeni bir iş günü için enerji ve motivasyon topladığı bir süreç olarak tanımlanabilir. Teknolojinin gelişmesi, yeni iletişim araçlarının ortaya çıkması ve sanayileşmenin de etkisiyle modern insanın boş zaman değerlendirme alışkanlıklarında da değişimler meydana gelmiştir. Boş zamanın kişisel gelişime fayda sağlayacak aktivitelerle değerlendirilmesi, bireyin sosyal, duygusal ve fiziksel olarak daha sağlıklı olmasına zemin hazırladığı birçok çalışma ile ortaya konmuştur (Şölençi, 2023).

İnsanlar için boş zaman herhangi bir işte çalışmaları kadar önemlidir çünkü insanlar kültürel değerlere zaman ayırarak yaşamlarını daha etkili hale getirmektedirler (Ertekin, 2014). Burada devreye rekreasyon girmektedir. Rekreasyon kişilerin boş zamanlarında katıldıkları aktiviteleri oluşturmaktadır. Çalışmamızda da rekreasyon faaliyeti olarak adlandırılan olta balıkçılığı aktivitesi ele alınmıştır. Bu doğrultuda örneklem grubumuz olta balıkçılığı yapan bireylerden oluşmuştur.

Rekreasyonel balıkçılık, dünya çapında milyonlarca insanı ilgilendiren, önemli sosyal ve ekonomik faydalara sahip bir balıkçılık faaliyetidir. Genel anlamda rekreasyonel balıkçılık, tüm balıkçılık faaliyetlerinin ticari amaç

gütmeyen altkütmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle rekreasyonel balıkçılık tamamen eğlence, zevk ve spor amaçlı balık tutma faaliyeti olarak görülmektedir(Cowx, 2002).Cacaud (2005) ise rekreasyonel balıkçılığı, bireyin, spor amaçlı da dâhil olmak üzere eğlence amaçlı yaptığı ama balık veya diğer su canlılarını satmaya yönelik olmayan aktiviteler biçiminde tanımlamaktadır. Bu geniş tanım doğrultusunda rekreasyonel balıkçılık, amatör, spor/yarışma ve turizm dallarında kategorize edilebilir.Amatör balıkçılık bu nedenle özel gün veya yarışmalarla ilgisi olmayan, organize olmayan faaliyetlere verilen addır. Bu tür balıkçılıkta yakalanan balıklar ya serbest bırakılır ya da özel tüketimi için tutulur. Spor/yarışma balıkçılık, belirli rekabet kurallarına göre balıkçılar arasında serbest rekabeti içeren organize bir faaliyettir. Bu tür balıkçılık, belirli bir türün en büyük balığını, en büyük sayısını veya en büyük toplam ağırlığını yakalamayı içerir. Turizm balıkçılığı ise turistlere yönelik balıkçılık gezilerinin düzenlendiği üçüncü bir tarafça düzenlenen bir faaliyet olarak anlaşılabilir(Gaudin ve De Young,2007).

Türkiye'nin üç tarafının denizlerle çevrili ve bölgelerimizin birçoğunun denize kıyısı olması nedeniyle de insanlar için balıkçılık faaliyetleri önemli bir sosyal aktivite haline gelmektedir. Bireyler bu faaliyetleri dinlenme amaçlı, boş vakitleri değerlendirme ve az da olsa aile bütçesine katkı amaçlı yapmaktadır. Çalışmamızda da olta ile balıkçılık faaliyeti yapan bireylerin hem bu etkinliğe yönelik bakış açıları hem de boş zamana yönelik tutumları incelenmiştir.

Olta balıkçılığı yapanları seçmemizin nedeni Dünya genelinde en yaygın rekreasyonel balıkçılık tekniğinin, olta avcılığı olmasıdır. Bu nedenle rekreasyonel balıkçılık ile olta balıkçılığı eş anlamlı olarak kullanılabilmektedir (Arlinghaus ve ark., 2007).

Rekreasyon amaçlı balıkçılık, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, İtalya ve İspanya gibi gayri safi milli hasılanın yüksek olduğu gelişmiş ülkelerde en popüler boş zaman aktivitelerinden biridir. Bu ülkelerdeki balıkçıların oranı ülke nüfusunun %11'ini temsil etmektedir. Bu oran Avrupa, Kuzey Amerika ve Avustralya'da 118 milyon insanı kapsamaktadır (Arlinghaus ve ark., 2015). Dünya çapında 220 ile 700 milyon arasında insan bu tür balıkçılıkla uğraşmaktadır ve küresel pay %11'dir(Arlinghaus ve ark., 2015).

Dünya çapında rekreasyonel balıkçılık faaliyetleri potansiyelinin belirlenmesine yönelik her geçen gün daha fazla çalışma yapılmaktadır. Türkiye'de ise bu faaliyeti ortaya koyma amaçlı çalışmalar devam etse de henüz istenilen düzeye ulaşamamıştır (Dalkıran ve Baki, 2009; Zengin, 2014;Turgut ve Ardahan, 2013; Aydın ve ark., 2013; Karapıçak, 2015; Tunca ve ark., 2016). Türkiye'de çok farklı özelliklere sahip iç su balıkçılığı

alanları ve deniz balıkçılığı alanları bulunmaktadır(Zengin, 2013). Ülkemizde rekreasyonel balıkçılığa yönelik tam teşekküllü bir yönetim politikası bulunmamakla birlikte birçok dernek ve kulüp uzun yıllardan beri bu yönde çalışmalar yapmaktadır.Bu bağlamda ülkemizde olta balıkçılığı yapan bireylerin boş zaman faaliyetlerine ve rekreasyonel balıkçılığa bakış açısının değerlendirilmesi ve olta balıkçılığı yapan bireylerin yaşam kalitelerinin belirlenmesi literatüre bu konuda güncel ve yeni bir kaynak sağlayacaktır.

1.1. Çalışmanın Amacı

Sanayileşme ve makineleşme ile birlikte insan gücüne olan ihtiyaç azalmıştır. Bu değişiklik, insanların çalışma saatlerinin kısılmasına ve mesai saatleri dışında da zaman kullanma hakkına ve ihtiyacına yol açmıştır. Bu hak ve ihtiyaç karşısında insanlar boş zamanlarını farklı şekillerde değerlendirme arayışına girmiştir.Bu durumun ortaya çıkması serbest zamanları değerlendirmeye yönelik çalışmaların yapılmasına yönelik ihtiyacı ortaya çıkarmıştır.İlk çalışmalar toplumların boş zamanlarını nasıl geçirdiklerini sosyolojik yöntemle araştırırken, daha sonraki çalışmalar insanların boş zamanlarını nasıl geçirebileceklerini incelemeye başlamıştır. Bu araştırmalar ile birlikte rekreasyon kavramı hayatımıza girmiştir. Bu ihtiyaç, insanları zamanlarını daha iyi değerlendirecek faaliyetler planlamaya ve bu aktivitelere katılmaya yöneltmiştir.

Bu çalışmada da rekreatif amaçlı bireylerin katılım gösterdiği olta balıkçılığının incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda çalışmamızda, rekreatif amaçlı olta balıkçılığı yapan bireylerin yaşam kalitelerinin belirlenmesi ve bu bireylerin boş zamana ve olta balıkçılığına yönelik tutumları incelenecektir.

1.2. Çalışmanın Önemi

Genel anlamda rekreasyonel balıkçılık, tüm balıkçılık faaliyetlerinin ticari amaç gütmeyen altkümüsi olarak tanımlanmaktadır. Bu nedenle rekreasyonel balıkçılık tamamen eğlence, zevk ve spor amaçlı balık tutma faaliyeti olarak görülmektedir. Türkiye'nin üç tarafının denizlerle çevrili ve bölgelerimizin birçoğunun denize kıyısı olması nedeniyle de insanlar için balıkçılık faaliyetleri önemli bir sosyal aktivite olarak görülmektedir. Çalışmamızda da olta ile balıkçılık faaliyeti yapan bireylerin hem bu etkinliğe yönelik bakış açıları hem de boş zamana yönelik tutumları incelenmiştir.Literatürde rekreasyonel olta balıkçılığının yaşam kalitesine etkisi üzerine yapılan bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmamızda olta balıkçılığının yaşam kalitesi üzerindeki etkisine yönelik bilgiler sunulmuştur.

Çalışmamızın sonuçları bireylerin serbest zamanlarını olumlu değerlendirebilmeleri için olta balıkçılığı aktivitesini seçmelerine olanak sağlayabilir. Ayrıca çalışmamız olta balıkçılığı hakkında insanların daha bilinçli olması konusunda yeni ve güncel bir kaynak olacaktır. Bu nedenle çalışmamızda olta balıkçılığı ile ilgili bizzat katılımcılar ile yapılan görüşmeler sonucu elde edilen bilgiler sunulacaktır. Bu bilgiler ile çalışmamız, insanları bu spor ile buluşturarak insanların serbest zamanlarında yapabilecekleri farklı, olumlu ve ilgi çeken bir etkinliğe dikkat çekilmesinde önemli olacaktır.

1.3. Problem Cümlesi

Yapılan çalışmanın amacı; olta balıkçılığı yapan kişilerin bilgi ve deneyimlerinden yararlanarak olta balıkçılığı hakkında bilgilerini ve olta balıkçılığın yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini ortaya çıkarmaktır. Böylece bir rekreatif etkinlik olarak olta balıkçılığı yapacak olan kişinin bu tespitler doğrultusunda serbest zamanlarını olumlu bir şekilde geçirmeleri sağlanacaktır. Bu konuyu açıklığı kavuşturmak için çalışma, “Bireylerin yaşam kalitesinin artmasında rekreatif amaçlı olta balıkçılığı yapmaları faydalı mıdır?” problemi çerçevesinde şekillenmiştir.

1.4. Araştırmanın Varsayımları

- Bu araştırmada uygulanan yöntemlerin çalışmanın amacına uygun nitelikte olduğu varsayılmıştır.
- Çalışmada yer alan katılımcıların, araştırmanın anket sorularına yeteri kadar motive oldukları ve samimiyetle cevap verdikleri varsayılmıştır.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu çalışma sadece rekreasyonel olta balıkçılığı yapan bireyler ile sınırlı tutulmuştur.
- Bu çalışma katılımcıların anket sorularına vermiş oldukları cevaplar ile sınırlı tutulmuştur.

2. Genel Bilgiler

2.1. Zaman Kavramı

Pek çok filozof, sanatçı ve bilim insanı zaman kavramını kendi faaliyet gösterdiği alanda ve kendi yöntemleri ile değerlendirmektedir. Zaman pek çok toplumun inanç sistemi dahilinde çok farklı konulara sahip olsa da tüm insanlık için son derece önemli olmaktadır. Zaman yalnızca kültürlerin bir ölçütü olarak değerlendirilmemektedir aynı zamanda toplumların sahip olduğu kültürlerin yapısal bileşenlerini meydana getirmektedir. Zaman meydana gelen iletişimin en önemli öğelerinden biri olmaktadır. Zaman kavramları temel olarak bir toplumun sahip olduğu kültürün kimliğini ve temelini oluşturan değerler ve inançlar çekirdeğine ait olmaktadır (Topakkaya, 2012). Platon, zaman kavramını insanlığın var olanları idrak edememesi ile birlikte ortaya çıkan bir çeşit taklit olarak tanımlamaktadır. Aristoteles ise zamanı farklı sorular ekseninde değerlendirmektedir. Ona göre zaman var mıdır ve varsa bu zamanın doğası nasıldır gibi sorular oldukça büyük bir önem taşımaktadır. Aristoteles'in sormuş olduğu bu sorulara ise verilen yanıtlar zamanın yokluğu ya da zamanın çok kaygan bir şey olduğuna yönelik teoriler içermektedir. Aristoteles'e göre zamanın bir kısmı var olmuş diğer kısmı ise var olacaktır. Dolayısıyla düşünüre göre var olmayanlardan meydana gelen bir şey varlık sahasında değerlendirilemez. Var olmamış zaman sınırsız bir zaman olarak değerlendirilirken geçen zaman da ele alınan zaman olarak ifade edilmektedir. Aristoteles parçalanabilen tüm varlıkların bazı parçalarının olduğuna inanarak zamanın parçalarının bazılarının bitmiş diğerlerinin ise henüz gerçekleşmediğine inanmaktadır. Bu düşünce ile birlikte Aristoteles aslında hem zamanın yokluğuna hem de olacağına inanmaktadır. Aristoteles aynı zamanda geçmiş olan ile gelecek olan arasında büyük bir bağlantı

olduğunu öne sürmektedir. Zaman içinde sürekli olarak değişiklik gösteren parçalar eşzamanlı bir şekilde gerçekleşmeyen parçalarla birlikte ilerlemektedir. Dolayısıyla geçen ve yaşanacak anların birbirine eklenmesi mümkün ama aynı kalması mümkün olmamaktadır (Aristoteles, 1996).

Geçmiş ve gelecek zaman arasında bağlantı olarak bulunan ve aynı zamanda bu kavramlarla büyük bir sınır meydana getiren şimdiki zaman, zamanın süreklilik algısının bir bağlantısı olarak ortaya çıkmaktadır. Geçmiş ve geleceğin ayrımı gibi görünen şimdiki anın değişiklik gösterip göstermediğini belirlemek ise kolay olmamaktadır. Zaman içinde sürekli olarak değişiklik gösteren parçalar öteki parçalarla eşzamanlı bir şekilde var olmadığına, anın da var olmayacağına inanan Aristoteles, aynı zamanda bu parçaların paralel ilerlemediğinde zamandaş olmayacağını da ileri sürmektedir. Bu sebeple anların sürekli olarak aynı kalması ne yazık ki mümkün olmamaktadır (Aristoteles, 1996).

Augustinus, zamanın yaratıcısının tanrı olduğuna inanmaktadır. Bu düşünür zamanın ne olduğuna dair ortaya koyulan sorulara, tam olarak konuyu bildiğini ancak bu konuyu açıklayamadığını ifade ederek cevap vermiştir. Augustinus, geçmiş zamanın artık olmadığını öne sürerek gelecek zamanın ise henüz gerçekleşmediğini ifade etmektedir. Ona göre zamandan söz etmek olanaksız bir hal almaktadır. Aynı zamanda Augustinus'a göre, şimdiki zaman olarak tanımlanan kavram ise gerçek zaman olarak ifade edilmelidir (Augustinus, 1997).

Geçmiş zamanın hafızada bıraktığı imgelerin içinde yaşadığımız zamanda ifade edilmesi de gerçek zamanı ortaya koymaktadır. Gelecek zaman içerisinde muhtemelen gerçekleşmesi olası olayların varlıklarını ortaya koyan işaretler ise şimdiki zamanda bilinebilme özelliğine sahiptir. Augustinus, zamanın sadece zihinde olduğunu öne sürerek, geçmiş zaman, gelecek zaman ve şimdiki zamanın sezgisel ve beklentisel olarak varlığını sürdürdüğünü ifade etmektedir (Augustinus, 1997). Zaman bütün düşünürler tarafından bilimsel ya da mutlak ve görelî olarak ele alınmaktadır. Newton, evrensel ve mutlak zamanın matematiksel bir durumdan ibaret olduğunu ve bu zamanın özünün dışsal bir öğeye bağımlı olmaksızın düzenli bir şekilde ilerlediğini ortaya koymaktadır. Bu yaklaşım dahilinde bireyin zamanı yavaş ya da hızlı hissedebildiği söylenebilir. Ancak bu hisse rağmen aslında zaman hep aynı olmaktadır. Saat ise nesnel olarak zamanın kaydedilmesini sağlamaktadır. Mutlak zaman yaklaşımı ele alındığında ise, şimdi olarak ifade edilen zaman türü aslında 'geçen zaman' olmakta ve evrenin her yerinde aynı şekilde algılanmaktadır. Geçmiş tamamıyla tarihe gömülen silik anılardan meydana gelmekle birlikte gelecek ise halihazırda belirmemiştir (Davies, 2003).

Poincaré ise gerçek zamanın algılanabilen bir varlık olmayacağını ileri sürmektedir. Dolayısıyla bu düşünürü göre zamanı ölçmenin en doğru ve tek bir yolu olmamaktadır. Dolayısıyla zamanın ölçülmesinde kabul gören en genel yol en kullanışlı olandır. Bu sebeple zaman için hangi ölçüsünün kullanılacağı da uzlaşmaya bağlı bir mesele olmaktadır (Callender, 2011: 28-29).

2.1.1. Zamanın Kullanımı

Zamanın kullanımı kişinin kendi çabası sonucunda anlam kazanır. Bu da kişinin mesleği, içinde bulunduğu çevre ve yaşanan coğrafya gibi önemli faktörlerin zamanın değerlendirilmesinde etkin rol oynadığı anlamına gelmektedir. Zamanı kullanmak, boşa gitmesini önlemek ve kaliteli bir şekilde geçmesini sağlamak demektir. Gelişmiş ülkelerin zamanı verimli kullandıklarını söylemek doğru bir yargı olacaktır. Çünkü içinde bulunulan an ancak doğru planlama ile verimli olabilir. Doğru planlama süreci; mevcut durumun iyileşmesine ve gelişmesine yol açar. Tüm bu süreç iyi takip edilirse ve her bir adım verimli toplantılarla değerlendirilirse, yenilikler ve gelişmeler kaçınılmaz olacaktır. Tüm bu gelişmelerin sonucu, süreçte son ana kadar zamanın iyi ve verimli kullanıldığını göstermektedir (Taştan, 2023). Zamanı kullanmayı bilen insan;

- Zamanını iyi planlayan ve anını planladığı gibi değerlendirebilen insandır.
- Yapılan planlar sonucunda yapılacak olan işler doğru bir şekilde ilerleyeceğinden ve kafa karışıklığı olmayacağı için hayatını düzenli yaşayan bir insandır.
- İşini hafta başlamadan önce planlayan bir birey, yapılacak olan işleri unutma hatasına düşmeyeceği için işlerini zamanında bitirecek ve huzurlu bir çalışma ortamına kavuşacaktır. Yaşadığı andan haz alacaktır.
- Harcadığı zamana kıyasla başarılarının katlanarak arttığını görecektir.
- Son ana bırakılan işlerde stres, kaygı ve belirsizlikten oluşan bedensel rahatsızlıkların görüldüğü gözlemlenir. Bu durumların önüne geçebilmek için zamanın doğru planlanması ve doğru yönetilmesi gerekmektedir.
- Zamanını kullanmayı bilen insan, planlamanın iyi gitmediği, dış etkenler sonucu ani değişimlerin yaşandığı durumlarda bile krizi yönetebilen insandır (Taştan, 2023).

2.1.2. Zamanın Bölümleri

Her birey, yaşam koşullarına göre zamanı çeşitli kullanım bölümlerine ayırabilir. Bir gün içinde, psikolojik olarak sağlıklı olabilecek doyuma ulaşabilmek için eğlence, oyun, spor, sanat ve kültürel aktivitelerle uğraşmak, temel ihtiyaçları karşılamaktan arta kalan zamanı verimli kullanmak için zaman kullanımını şekillendirir (Taştan, 2023).

Tablo 2.1. Zamanın kullanım bölümleri

Zaman	
Çalışma Zamanı	Çalışma Dışı Zaman (Serbest Zaman – Free Time) Varoluşla İlgili Zaman (Existence)
<ul style="list-style-type: none"> • İşe bağımlı zaman • Çalışma saati dışında olan fakat çalışma için verimli olabilecek hazırlık sürelerini içeren zaman • Yapılmakta olan iş ile birlikte ikinci bir işle mesai dışında yapılan mesleki çalışmalar 	<ul style="list-style-type: none"> • Yemek yemek • Uyumak • Boş zaman • Vücut bakımı • Rekreasyon

Zamanın kullanılan bölümlerine göre şekillendirirken, günümüzde hala net olmamakla birlikte genel kabul görmüş yargılar kullanılmaktadır (Scoot, 1995).

Yaşam koşulları da bu durumun önündeki en büyük değişkendir. Geçim sıkıntısı yaşayan insanın boş zamanını kullanma şekli, yaşam mücadelesi üzerinedir. Bu durumu açıklamak için toplumun belirli standartlarının üzerinde yaşayan insanların geçim derdinden çok eğlenmek, yeni yerler keşfetmek, gezmek, kültürel ve sanatsal aktivitelere katılmak gibi faaliyetlerde bulunmaları ve standartların çok altında yaşamak zorunda kalanların ise sadece temel fizyolojik ihtiyaçlarını karşılamayı düşünmeleri, zaman dilimlerini farklı değerlendirmek zorunda kaldıklarını acı bir şekilde gösteren durumdur (Taştan, 2023).

Tablo 2.2. Zaman tipleri ve kullanım şekilleri

Zaman Tipleri	Nasıl Kullanıldığı
1. Fizyolojik ihtiyaçların karşılanması zamanı	1. Yemek yeme, uyuma, vücut bakımı için kullanılır.
2. Çalışma zamanı	2. Bir iş, uğraş zamanıdır.
3. Rekreasyon – Boş zaman	3. Oyun oynama – Dinlenme - Eğlenme ile geçirilen yenilenme zamanıdır.

Varoluş zamanı, insanın yaşamının başlamasıyla (doğumuyla) başlayan yaşamı boyunca karşılanması gereken fizyolojik ve psikolojik ihtiyaçlarının giderilmesine ayrılan zaman türüdür. Çalışma ve iş süresi, fizyolojik ihtiyaçların sağlıklı ve düzenli bir şekilde karşılanmasını sağlamak için kullanılan zaman türüdür. Aracı ise paradır. Çalışılan işten elde edilen para ile yaşam standartlarının yükselmesi, yaşam süresi ihtiyaçlarının zamanında karşılanmasını sağlar. Çalışma süresi ve varoluş süresi ihtiyaçlarının karşılanmasından sonra kalan süre boş zaman olarak tanımlanmaktadır. Boş olarak ifade edilen zaman türü, kişilerin çalışma dışı zaman olarak değerlendirdiği anların toplamıdır. Boş zaman ve serbest zamanın birbirine yakın anlamlara geldiği düşünülse de iki farklı kavramı ifade etmektedir. Serbest zaman, zorunlu bireysel faaliyetleri yapmak için çalışma ve iş dışı zaman için kullanılan zaman olarak tanımlanmaktadır. Boş zaman ise, bireyin yaşamı için gerekli sosyal, meslekî ve aile görev ve faaliyetlerini tamamladıktan sonra bilgi edinme, beceri öğrenme ve geliştirme, dinlenme ve sosyal hayata gönüllü olarak katılma gibi uğraşları yapabildikleri zaman dilimidir. Birey özgür iradesi ile hareket eder (Sevil, 2012).

2.2. Serbest Zaman

İngilizce serbest zamanı tanımlayan 'leisure' kelimesi rahat, uygun zaman ve özgürlük anlamlarında kullanılmaktadır. Latince serbest zamanı tanımlayan 'licere' kelimesi izin verilen, özgür olmak anlamlarına gelir (Taştan ve Yorulmaz, 2020).

Yoğun iş temposunun başladığı dönem olarak sanayi devrimi dönemini belirtmek doğru olur. Sanayileşmenin her geçen gün artan bir hızla uluslararası bir boyut kazanmasıyla birlikte iş yoğunluğundaki artış da aynı oranda ilerlemektedir. Ancak aynı çalışanın uzun saatler süren iş verimi yerine çalışan sayısını artıran firmalar daha fazla verim alabildiklerini deneyimlemeye başlayınca hem çalışma hem de dinlenme verimliliği dengeye kavuşur. Serbest zaman ve boş zaman kavramları farklı anlamlara gelmektedir. Serbest zaman tamamıyla boş zamanı içeren daha geniş bir zaman dilimidir. Rekreasyon amaçlı yapılan tüm etkinlikler aynı zamanda serbest zaman aktiviteleridir. Serbest zamanda yapılan aktiviteler, bireyin organize veya planlı olmadan kendi imkanlarıyla oluşturduğu aktivitelerdir. Toprakla uğraşmak, kitap okumak ve film izlemek gibi (Sevil, 2012).

Çalışma saatleri ve fizyolojik ihtiyaçların karşılanması dışında geçirilen zamandır. Yemek yemek, uyumak, çalışmak, evdeki görevleri yerine getirmek, ödev yapmak ve okula gitmek gibi yapılması gerekli olan faaliyetlerin öncesinde veya sonrasında dinlenerek geçirilen kişinin hür iradesi ile karar

verdiği zamandır. Bu zaman diliminde yapılan etkinliklerden tatmin olunması gerekmektedir. Serbest zaman dilimi; Kişinin kendi kararları sonucunda yenilenmesi ve tazelenmesi için bedensel ve ruhsal olarak yapılması gereken olay ve durumlara, kendi kontrolünde, herhangi bir baskı olmadan ve maddi hiçbir kazanç sağlanmadan rahatlatma ve mutluluk hissi verecek aktiviteler ile değerlendirilen zamandır (Taştan, 2023).

Bireyler yaşadıklarının ortamın gereği olarak serbest zamanlarını değerlendirmenin farklı yollarını kullanabilirler. İnsanlar bazen kendi isteklerini gerçekleştirecekleri serbest zamanları olurken, bazen de yoğun işlerinin dışında kalan zamanı yine iş verimini arttırıcı şekilde değerlendirmek isteyebilirler. Bu durum kişinin yorgunluğu ile ilişkili olarak şekillenmektedir (Taştan ve Yorulmaz, 2020).

Serbest zaman, tüm zamanları içine alan en geniş zaman olarak bilinir. Ve bu zamanı değerlendirirken kişinin kendi planlaması dışında planladığı programlara dahil olması da serbest zamanını değerlendirebileceği seçeneklerden biri olarak sayılabilir. Serbest zamanı bu zamana kadar anlatılan kelime gurupları ile anlatımının çok ötesinde bir zaman dilimi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır çünkü tüm zamanları içinde bulunduran zaman dilimidir. Ancak içerdiği temel yaklaşımlara göre inceleyecek olursak: Zaman dört ana yaklaşımı içerir; etkinlik, bilinç durumu ve kültür. Zaman açısından ise iş disiplini, uyku ve diğer ihtiyaçların karşılanmasından sonra kalan zamandır (Taştan ve Yorulmaz, 2020).

2.2.1. Serbest Zamanın Tarihsel Süreci

Serbest zaman, tarihin en eski zamanlarına kadar uzanan bir kavramdır. Dönemden döneme değişmekle birlikte insanlar boş zamanlarında birçok farklı uğraş ile hayatlarını sürdürmüşlerdir. Boş zaman kavramının ortaya çıkması insanlığın yerleşik yaşama geçmesi ve düzenli bir meslek hayatı sürmesine dayanmaktadır. Alan yazın incelendiğinde boş zaman kavramı sanayi devrimi öncesi ve sanayi devrimi sonrası dönemlere ayrılarak karşımıza çıkmaktadır (Aydoğan,2019).

İnsanlık tarihinin ilk dönemi olarak nitelendirilen ilkel çağda tabletlere resim yapma, mağara duvarlarına çizim yapma, güreş ve avcılık gibi faaliyetler mücadele olarak değerlendirilen temel ihtiyaçlara yapılan yatırım nedeniyle erken boş zaman etkinlikleri olarak görülmektedir. Bu durum, bireylerin rekreatyonel ve rekreatyonel faaliyetlere ayırabilecekleri zamanı sınırlamıştır (Emir, 2012).

Serbest zaman kavramı Antik Yunan'da, bilgi iyilik, hakikat ve erdem, gibi dünyanın en önemli değerleriyle yüzleşme ve bu değerlerle uğraşma

zamanı olarak algılanıyordu. Boş zaman, hiçbir şey yapmadan geçirilen zamanın aksine, derin düşünceler, estetik zevkler, ruhu arındıran diğer değerleri yaratan refleksif bir zamandı. Bu nedenle iş, çalışma, hayatta kalma gibi görevlerle ilişkilendirilmiş ve hatta elit bir güç ve olarak kabul edilmiştir. Antik Yunan döneminde çalışmak alt tabakaya ait bir görev olarak görülürken, boş zaman elit tabakaya ait bir alan olarak görülmekteydi. Bu nedenle, boş zamanın değerlendirilmesinin anlamı ve biçimi, alt ve elit sınıfların değerlendirmelerinden farklıydı (Aytaç, 2002).

Antik Yunan döneminde algılanan serbest zaman kavramı, Roma dönemine bakıldığında tamamen farklı bir bakış açısı ile algılanmıştır. Antik Yunanda elit tabakaya hitap eden serbest zaman, Roma döneminde sınıf farklılıkları ve yaşam tarzlarından ziyade üretken faaliyetten sonraki zamanı temsil ediyordu. Roma döneminde, serbest zaman ve eğlence, çalışmayı sürdürmenin ve verim almanın bir yolu haline geldi. Bu süreçte yönetici sınıfın bir eğlenme aracı olarak gündeme getirdiği spor ve oyun (gladyatör savaşları...) gibi serbest zaman etkinlikleri ortaya çıkmıştır. Serbest zamanın bir işin tamamlayıcısı niteliğinde görülmesi modern zamanla benzeşmektedir (Kızıl, 2021).

Çin, Mısır gibi imparatorlukların hüküm sürdüğü dönemde, toplumun üst sınıfları boş zamanlardan faydalanıyordu. Orta Çağ'a denk düşen bu dönemde, soyluların inisiyatifinde fiziksel aktiviteye dayalı birçok oyun ve boş zaman etkinlikleri gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyetler, yüksek statüdeki insanlar için bir çeşit prestij ve sosyal ihtişam işlevi görmüştür. Zamanla lüks, gösteri ve boşa harcanan boş zaman kullanımı, sosyal sınıfta yüksek konumda yer alanları ayrıcalıkla kılan faktörler haline getirdi (Atalay, 2004).

Taş devrinden orta çağ kadar insanoğlu her çağın yaşam biçimini ve yaşam standardını değiştirerek gelişim sürecini sürdürmüştür. Tarihsel süreç gösteriyor ki, insanların yerleşik yaşama geçmeleri ve kendiışlerini yaparak üretime başlamaları, toplumun spor ve sanatsal arayışlara yöneldiğini göstermektedir. Gelişmelerin devam etmesi ile yeni buluşlar keşfedildi, toplumlar gelişme gösterdi ve spor oyunları başta olmak üzere çeşitli eğlenceler düzenlendi. Spor oyunları üstünlüğün bir simgesi olarak ön plana çıkarıldı ve olimpiyatlar ortaya çıktı. Gerçekleşen oyunların katılımı ve seyirini, serbest zaman kavramı olarak değerlendirmek oldukça mümkündür (Ekici, 1997).

İngiltere'de 1750'li ve 1850'li yıllarda gerçekleşen Sanayi Devrimi bir dönem noktası olmuş ve sanayi sektöründe büyük ilerlemeleri beraberinde getirmiştir. Yapılan yenilikler sayesinde çalışma süresi olarak bilinen dönemi kökten değiştirecek, insan gücü yerini makinelere bırakacak şekilde önemli

bir adım atıldı. Sabaha kadar devam eden ve sürekli hâkim olan çalışma saatleri, yerini sabit bir düzene bıraktı. Günümüzde de hâkim olan sabah 08.00 akşam 17.00'e kadar olan sistematik bir düzen hâkim oldu (Satılmış, 2021).

Literatürde mevcut verilere bakıldığında, boş zaman endüstrisi çerçevesinde en dikkat çekici gelişme, insanların göçebe bir yaşam biçiminde yerleşik bir yaşam tarzına geçişi ile başlamıştır. Tarım toplumlarından sanayi toplumlarına geçişin bir parçası olarak büyük şehirler ve fabrikalar inşa edildiğinden, çalışma ve boş zaman kavramı daha net hale gelmeye başladı. Ücretli izin ve çalışma süresi düzenlemeleri gibi birçok önemli gelişme, boş zaman planlamasını iyileştirme çabalarının sonucudur (Özgür, 2021).

Küreselleşen dünyada zamanın ve sosyal olayların sürekli ilerlemesi, insanların boş zaman alışkanlıklarında bazı değişikliklere yol açabilmektedir. Sonuç olarak boş zaman, farklı toplumlar tarafından farklı zamanlarda farklı şekillerde değerlendirilmiş ve geçmişten günümüze insanlığın, özellikle de çalışan toplumların temel bir ihtiyacı olarak evrilmiştir. Yukarıdaki bilgilerden yola çıkarak, teknolojinin gelişmesiyle birlikte serbest zamanın önemi ve insana verilen değer fazlasıyla artmıştır. Bireyler kendilerine ayrılan zamanı pasif (kültürel aktiviteler, sanat gibi) veya aktif (gezi, spor gibi) olarak serbest zaman aktiviteleri için kullanma özgürlüğüne sahip olmuşlardır. Yaşadığımız yüzyılda serbest zaman aktivitelerinin popülerliği ve çeşitliliği gün geçtikçe artış göstermektedir (Sucu, 2023).

2.3. Boş Zaman Kavramı

Rekreasyon kavramını daha iyi anlayabilmek için öncelikle boş zamanı iyi bir şekilde açıklayıp, anlamak gerekir. Boş zaman teriminin İngilizcedeki karşılığı "leisure time" dir. Leisure kelimesi ise "izin verilmiş olmak" veya "serbest olmak" manasına gelen Latince "licere" kelimesinden türetilmiştir. Yine boş zaman manasına gelen Fransızca "loisir" ve "izin" anlamındaki "liberty" kelimeleri "licere" kelimesinden türetilmiştir. Gönüllü olunması ve özgür seçimi anlatan bu kelimelerin hepsi birbiriyle ilişkilidir (Hacıoğlu ve ark., 2009).

Zorunlu çalışma saatlerinin dışında kalan serbest zaman dilimidir. Çalışma dışında özgürce geçirilen zaman ise serbest zamandır. Bir kişinin, çalışma zamanı dışında gerçekleştireceği etkinlikler için kullandığı zaman dilimini boş zaman olarak tanımlamak doğru olacaktır. Boş zamanın tamamı, serbest zamanın bir parçasıdır (Hacıoğlu ve ark., 2009).

Antik çağda, Yunanistan ve Roma'da boş zaman, iş ve uğraşlar sonunda, dinlenme ve yenilenme zamanı olarak tanımlanır. Dinlenme, tazelenme

ve yenilenme kelimeleri ile karşılık bulmaktadır. Çalışma süresi dışında fizyolojik temel ihtiyaçların karşılanmasından arta kalan çok değerli anlar olarak yorumlamak yerinde olacaktır. Çünkü çalışma saatinden önce ve sonra harcanan zamanın ve yapılması gerekenlerin verimliliği bir sonraki anın kalitesini artırır (Hacıoğlu ve ark., 2009).

Boş zamanın verimli kullanımını şekillendiren unsurlar; ekonomik faktörler, iş pozisyonu, medeni durum, yaş, cinsiyet, yaşanılan coğrafya, sosyo kültürel çevre ve ülkenin gelişmişlik düzeyidir. Bir toplumda yer alan insanların sağlıklı ve mutlu olması, çalışma ve iş dışındaki zamanlarını faydalı bir şekilde nasıl geçirdikleri ile ilgilidir. Bu amaçla o toplumda yaşayan insanların haklı çabaları, kendilerini iyi hissettiren faydalı aktiviteler ve hobiler seçmek, sağlıklı e mutlu olma oranlarını artıracaktır (Sevil, 2012).

Günümüzde pek çok cümle ile açıklayabildiğimiz boş zaman olgusunun temelleri endüstriyel dönemle birlikte atılmıştır. Sanayileşme, kentsel yoğunlaşma ve gelişmenin getirdiği ekonomik büyüme ve insanların refah seviyesinin artması, çalışma ve iş yoğunluğunu makinelerle aktararak insan yaşamında boş zaman kavramını ortaya çıkarmıştır. Sanayileşmenin getirdiği makineleşme, boş zaman kavramının artmasına neden olmuştur. Boş zamanların artması, insanların kendini geliştirmesi, bilgi birikiminin artması yeni teknolojik gelişmelere ve ilerlemelere yol açmıştır (Ata, 2013).

Doğru ve kaliteli boş zaman yönetimi, sağlık koşullarının iyileştirilmesine, eğitim seviyesinin yükselmesine, bilgili ve ahlaklı insan sayısının artmasına, kadın çalışan sayısının artmasına, okuryazarlık oranının yükselmesine katkı sağlayarak ülkenin gelişmiş ülkeler düzeyine taşınmasına yardımcı olacak hususlardır (Ata, 2013). Gelişmiş bir ülkede yaşayan insan, kendi bilincinin ve evrenin işleyişinin farkında olacağından, her anını şuur ve bilinçle yaşayacak her gün insanlığına faydalı olabilecek faydalı işler yapacaktır (Taştan, 2023).

2.3.1. Boş Zamanın Tarihsel Süreci

Boş zaman, tarihin en eski dönemlerinden beri var olan bir kavramdır. Tarih boyunca boş zaman, çalışmanın karşıtı olarak görülmüştür. Antikçağ'da Yunanlılarda, bedensel çalışma köle sınıfına özgü bir faaliyet olarak görülürken; boş zaman, insanın felsefi yönden kendini gerçekleştirebilmesi için tamamen özgür olduğu bir zaman olarak görülmüyordu. Cevizci'ye (2017) göre de Antik Yunanda "felsefeyle uğraşacak kişinin, maddi ihtiyaçlarını karşılamak için çalışmak yerine, boş zamana sahip olması gerekiyordu." Sınıf ayrımının çok fazla olduğu Antik Yunan'da boş zamana sahip olanlar seçkinler iken; çalışan grup kölelerdi ve böyle bir hakları yoktu. Antik Yunan

döneminden farklı olarak Roma döneminde, boş zaman sınıfsal bir ayrıcalık değildi. Boş zaman, üretkenliğin olduğu çalışma hayatından sonraki zamandı ve çalışmaya verimli bir şekilde devam edebilmek için gereken dinlenme ve yenilenme zamanıydı. (Aytaç, 2002). Romalılar, boş zamanı, kazanılmış bir başarının ardından yapılan tören ve kutlamalarla değerlendirilen hak edilmesi gereken bir lüks olarak görmekteydiler (Kozak ve ark., 2013). Ortaçağ' da ise sadece soyluların ve din adamlarının sahip olduğu bir kavramdı. Kapitalizm ile birlikte de boş zaman, 'ürettiğini, tüket!' sloganıyla nitelik ve işlev olarak değişime uğramıştır (Domaniç, 2023).

Akova ve Çakmak (2015), boş zaman paradigmasının tarihsel sürecini araştırırken, Toffler'in Üçüncü Dalga (2008) kitabındaki tarihsel sınıflandırmasından yararlanırlar. Toffler, insanlığı değiştiren üç önemli dalga olduğunu ileri sürer. Birinci Dalga, bin yıllık bir süreçte gelişen Tarım devrimi. İkinci Dalga, üç yüz yıllık süreçte gelişen Endüstri Devrimi. Üçüncü Dalga ise şu an içinde bulunduğumuz Bilgi ve Teknoloji Devrimi. Akova ve Çakmak (2015) bu kategorilerden hareketle boş zaman paradigmasını şu başlıklarla, Tarım Toplumu Boş Zaman Paradigması, Sanayi Dönemi Boş Zaman Paradigması, Bilgi Çağı Boş Zaman Paradigması olarak uyarlamışlardır (Akova ve Çakmak, 2015).

Tarım Toplumu Boş Zaman Paradigmasına bakıldığında, o dönemlere ait sanat eserlerinin zenginliği her ne kadar sanatsal aktivite ile ilgili boş zaman faaliyetlerinde bulunduğu izlenimini verse de boş zaman aktivitelerini etkileyen en önemli etmenin dinsel inançlar olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Anadolu Medeniyetlerinden Antik Yunana kadar tanrılar için yapılan şölenlerin, kurban sunularının, şarkılı dansların, yarışmaların, koşuların, çeşitli savaş oyunlarının varlığı tabletlerde açığa çıkmıştır (Ünal, 2009). Antik Yunan'da tanrıları onurlandırmak için yapılan Antik Yunan Olimpiyatları döneme dair verilecek en iyi örnektir. Olimpiyatları izlemeye ya da yarışmalara katılmaya dünyanın dört bir yanından gelen insanlar için olimpiyatlar, en önemli boş zaman değerlendirme aktivitesi olarak kabul edilebilir. Bunun dışında, tiyatrolar ve panayırlar da dönemin önemli boş zaman etkinlikleridir (Kozak ve ark., 2013). Roma imparatorluğu döneminde yöneticilerin politik çıkarları için düzenlenen 'Gladyatör Dövüşleri' de, seyircisini halkın büyük çoğunluğunun oluşturduğu döneme ait boş zaman etkinliği olarak kabul edilebilir. Yine Roma hamamları ve açık hava Roma tuvaletleri, halkın ihtiyaçlarını gidermenin dışında sosyal muhabbetlerin ve felsefi sohbetlerin olduğu bir başka boş zaman değerlendirme etkinlikleridir (Cevizci, 2017).

Osmanlı döneminde de zenginden fakire halkın büyük bir bölümünün kahvehanelere gitmesini, o dönemin en önemli boş zaman değerlendirme etkinliği olarak sayabiliriz (Kömeçoğlu, 2009).

Osmanlı kahvehaneleri, kahve ve tütün tüketilen bir yer olmasıyla birlikte, edebi sohbetlerin yapıldığı, karagöz ve hacivat, ortaoyunu ile meddah gibi toplumsal gösterilerin sergilenip izlendiği, bürokrasi ve terfi dedikodularının yapıldığı, politik sohbetlerin de bolca yer aldığı mekânlardır (Tunç, 2014).

Kahvehanelerin oluşumunu sağlayan şey elbette kahvenin ülkeye gelişi ve onun içilmesiyle birlikte ortaya çıkan bir ihtiyacın sonucudur. Avrupalılar için de merak konusu olan kahvehaneler hem dinlenme hem de sosyalleşme için en önemli boş zaman mekânlarıdır (Domanıç, 2023).

Sanayi Dönemi Boş Zaman Paradigmasına bakıldığında, bu dönem ilk buhar makinelerinin icadı ile tarım toplumu döneminin bitip sanayi dönemi toplumuna geçiş süreci olarak adlandırılır ve beraberinde de hızlı fabrikalaşmayı ve kentleşmeyi aynı zamanda yaşam tarzındaki farklılıkları getirmiştir. Lafargue, Tembellik Hakkı (1883) adlı kitabında kapitalist uygarlığın dini de kullanarak çalışmayı kutsallaştırmasını eleştirmiştir. Napoleon'un halkına seslenişi burada önemli bir detaydır: "Halkım ne kadar çok çalışırsa, kötülük o kadar az olur. Ben bir buyurganım (...) ve pazar günleri, dua saatinden sonra, dükkânların açık kalmasını ve işçilerin işe gitmesini emretmeye hazırım" (Lafargue, 1883). İşte 18. yy. devlet adamlarının ve ahlakçıların ideali günde oniki saat, kadın, çocuk, yaşlı herkesin çalışmasıydı. Çünkü İncil'de de emredilen oydu. Ve onlara göre "çağ, çalışma yüzyılı idi, ancak Lafargue'ye göre "yaşanılan çağ, acımın, yoksulluğun, kokuşmuşluğun yüzyılı idi" (1883). Damadı gibi Marx da (1997) kilisenin boş zamanı, israf ve günah gözüyle kabul etmesine karşı çıkarak, boş zamanı, insanın kendini geliştirmesi için önemli bir alan olarak tanımlamıştır: "boş vakti olmayan ve tüm hayatını uyku, yemek ve benzeri fiziksel ihtiyaçlar dışında kapitalist sistem için çalışarak geçiren bir adam, bir yük hayvanından daha beterdir. O, sadece, dışarısı için zenginlik üreten bir makinedir." Bu yargısıyla Marx aslında, işçilerin insanlık dışı çalışma hayatlarını, çok küçük yaştaki çocukların zor ve ağır şartlar altında, günde on iki saat çalıştırıldığı sanayi devrimi dönemi ve sonrasında ortaya çıkan kapitalist sistemi eleştirmektedir (Domanıç, 2023).

19. yy.'a gelindiğinde, ağır çalışma şartlarında iyice ezilen, baskıya dayanamayan ve birer makineye dönüştürülen işçi sınıfının başkaldırı hareketleriyle, insanların kendilerini geliştirmek ve insan gibi yaşamak için boş zamanın da önemli bir zaman aralığı olduğu görüşü yayılmıştır. Ancak, Moran (1988), İş, Boş Zaman ve Dini Eğitim adlı kitabında boş zaman

kavramının çıkış noktasını sanayileşme sonrası olarak belirtir. Boş zaman kavramı, endüstriyel bir toplumda bireylerin gereksinimlerinden daha fazla mal üretmeleri sonucu ortaya çıkmıştır ve bu ekonomik sistem, üretilen malların tüketimi için boş zaman kavramının ortaya çıkmasını gerektirmiştir. Yani sistem, hayatın yarısının disiplinli ve üretici bir şekilde, diğer yarısını ise disiplinsiz ve tüketici bir biçimde harcanmasını istemektedir. Böylece kapitalist sistemin çarkları, üretmek ve tüketmek tekelinde dönmeye devam edecektir. Aytaç (2005) kapitalizm ile boş zaman arasındaki ilişkiyi anlatan makalesinde boş zamanı, “bir bireye ait zaman olarak değil, çeşitli kurumsal enstrümanların, organizasyonların, endüstrilerin ve soyut yapıların nüfuz ettiği ve tekelleştirdiği bir ticari alan, bir endüstri, bir kar ekonomisi ve çok işlevli bir pazar” olarak tanımlar (Domaniç, 2023).

Tarım döneminde, yalnızca üst sınıfa ait bir özel hak olarak görülen boş zaman, sanayi dönemi paradigmasında, çalışan ve üreten alt sınıf halklarının da bir hakkı haline gelmiş gibi gözüktüğü de kapitalizmle birlikte mal çokluğu ve alıcı yokluğu sebebiyle üretilen ürünlerin pazarlama alanı olarak, bireyler için de pazarlanan ürünlerin tüketildiği bir zaman dilimi olarak görülmeye başlanmıştır (Domaniç, 2023).

Bilgi Çağı Boş Zaman Paradigmasında da şüphesiz ki, teknoloji önemli rol oynar. Teknolojinin gelişmesiyle insanların çalışma saatlerinde azalma, ancak kendilerine ayırdıkları zamanda artma olmuştur. Hafta sonu tatilleri ve yıllık izinlerle boş zamanlar nicelik olarak artmıştır. Bu da boş zaman faaliyetlerinin önemini arttırmıştır. Ancak kapitalist sistem, burada da kendini göstererek, insanlara bu boş zamanlarını nasıl değerlendireceklerine dair yönlendirmeler yapar. ‘Boş Zaman Endüstrisi’ kavramı işte tam bu noktada ortaya çıkmıştır. Aytaç (2005), sinema, tiyatro, futbol, televizyon, radyo, müzik konserleri, kumar oyunları, seyahat, turlar, oteller, moteller, deniz, kamp, plaj, tatil köylerinin boş zaman endüstrisinin araçları olarak hızla yayıldığı ve bu araçlarla insanların sağlık, eğitim ve yaşamı zenginleştirmek ya da zorunluluklardan kaçmak için içsel gereksinimlerini karşılamada kullandıklarını belirtir.

Gerçekte bireyin tutumuna ve kendi inisiyatifine göre değerlendirilmesi gereken boş zaman, bu alandaki ticari ve medyatik bilinç yönlendirmeleriyle, bireyi kendine bağımlı hale getirmiştir. Aynı içerikteki çok sayıda kültür ürününün farklı ambalajlarda halkın beğenisine sunulması farklı sosyo-ekonomik kesimlerden insanların pazara çekilmesi planlanmaktadır (Oskay, 1993: 239-242). Horkheimer ve Adorno (1996)’da, modern zamanlarda boş zamanın, kültür endüstrisinin tüketim kaynağı haline geldiğini belirtir. Gerçekte de endüstri, insanların boş zamanlarını geçirirken, para

harcamalarını da ister. Birey boş zamanını değerlendirirken etkilendiği endüstriden kaynaklı tüketimci aktivitelere yönelir (Domaniç, 2023).

Bu çağda ulaşımın da artık kolaylaşması ile yeni bir sektör, turizm, insanların hayatına girer. Yeni yerler, kültürler görmek, şehir ve çalışma hayatından kaçış motivasyonu ile seyahate yönelen bireyler ile Bilgi Çağı Boş Zaman Paradigması şekillenir. Ulaşım ve iletişim teknolojilerindeki gelişme ile literatürde kitle turizmi olarak yerini alan turizm faaliyetlerinin insanlar tarafından kitleler halinde gerçekleştirildiği bir dönem başlamıştır (Kozak ve ark., 2012). Büyük otel sahipleri ve tur şirketleri yaptıkları reklamlar ve promosyonlarla bireyin tasarrufunda olması gereken boş zaman değerlendirme biçimlerini, bireylerin haz ve beğeni noktalarına temas ederek, onları bu endüstriye bağımlı hale getirirken kendi istedikleri gibi yönetmektedirler (Domaniç, 2023).

İnternetin de geliştiği bu çağda sanal ortamlar ve sosyal medya da boş zaman değerlendirme endüstrisi içinde yerini alır. Günümüzde kullanımı giderek artan akıllıtelefonlar, çeşitli video oynatıcılar, uydu TV, masaüstü veya dizüstü bilgisayarlar gibi hemen hemen tüm modern teknoloji araçları modern yaşamın artık ayrılmaz bir parçası ve önemli bir boş zaman değerlendirme alternatifi haline gelmiştir (Tekedere ve Arpacı, 2016). Günümüzde insanların çeşitli teknolojik araçlara sahip olması ve internet kullanımının yaygınlaşması nedeniyle bu kişiler boş zamanlarını farklı sosyal medya platformlarında değerlendirebilmektedir. İnsanların bu platformlarda zaman geçirmeyi seçmelerinin asıl nedeni, hayatlarının belirli dönemlerinde etkileşimde buldukları kişilerle ilişkilerini sürdürmek ve sosyal ilişkilerini sürdürmek olarak ifade edilebilir. Ayrıca bireyler sosyal medya platformlarında çeşitli gruplara katılabilmekte ve sosyal medyada bilgi edinme, paylaşım ve yorum yapma gibi aktivitelerle vakit geçirebilmektedirler. Akova ve Çakmak' a (2015) göre, sosyal medya platformları sayesinde insanlar kendi boş zamanlarının yanı sıra başkalarının boş zamanlarıyla da ilgilenmeye başlamış ve Facebook, instagram, foursquare gibi sosyal paylaşım siteleri aracılığıyla diğer insanları gözetleme ve gözetleme yapmaktan zevk almaya başlamışlardır. Özetle, Bilgi Çağı Boş Zaman Paradigmasında insanların bir kısmının kitlesel faaliyetlere katılıp duygusal tatmin yaşadığı, bazılarının ise hala daha bireysel, içe dönük aktivitelerle kendilerini gerçekleştirdiği, hızla gelişen teknolojinin ve internetin çalışma hayatının yanında insanların boş zamanlarında da büyük rol oynadığı söylenilebilir (Domaniç, 2023).

2.3.2. Boş Zamanın Temel Fonksiyonları

Endüstri devrimi ile birlikte ortaya koyulan sermaye birikimi, çalışma tasarruf ve bunun gibi terimlerin önemli değerler olarak ortaya koyulduğu zamanlarda, boş zaman kavramı temel olarak zamanın israfı ve bireylerin tembelliğini ortaya koymaktaydı. Bununla birlikte çalışmanın çok büyük bir önem arz ettiği endüstri devrimi dönemi ile bu kavram yorulmuş olan çalışanların toparlanmasını sağlayabilen ve çok önemli bir fonksiyona sahip olan dinlenme zamanları olarak ifade edilmektedir. Bununla birlikte zaman içerisinde boş zaman fonksiyonunun dinlenmeyle birlikte farklı fonksiyonlarının ortaya çıktığında söylenebilir. Bunlar temel olarak gelişim ve eğlence fonksiyonları olmaktadır. Boş zamanlar bireyin eğlenmesi ve bireyin gelişmesi gibi değerleri kazanma açısından da büyük bir önem taşımaktadır (Kılıç, 2021).

Boş zaman kavramı sanayileşmiş günümüz toplumlarına uyarlandığında ise genellikle çalışma ve çalışma dışı sürelerle düzene konulan ve çağdaş insanın bedensel ve ruhsal yönlerden yenilenebilmesi açısından değerlendirildiği etkinlikleri içermektedir. Endüstriyel üretimin hızlanmasıyla birlikte insan gücüne ve insani ihtiyaçlara duyulan önem de boş zamanın rolünü değiştirmiştir. İşin sıkıcı monotonluğundan kurtulmasına yardımcı olan ve bireylerin istediği şeyi takip edebilmek ya da gönüllü faaliyetlerle oyalanmak gibi eylemleri gerçekleştireceği zaman dilimleri boş zaman olarak ifade edilmektedir. Bireyler bu zaman zarfında çevresel ve bireysel baskılardan uzaklaşmak, özgür olmak, kendi doğruları ekseninde hareket etmek gibi ihtiyaçlarını gidermektedir. Aynı zamanda hızlı tempoda çalışmakta olan bireyin dinlenme ihtiyacını gerçekleştirebilmesi ile birlikte boş zamanın ne kadar değerli olduğu daha iyi anlaşılmıştır (Peker, 2017).

Boş zamanların değerlendirilmesi kişinin mesleki ve toplumsal görevlerini yerine getirdikten sonra dinlenmek ve eğlenmek amacıyla gerçekleştirdiği işler veya meşguliyetler olarak ifade edilebilir. Gerçekleştirilen etkinliklerde boşa geçen zaman içerisinde değersiz uğraşlar yerine getirilmemeli ve bu zaman dilimi kötüye kullanılmamalıdır. Bu sebeple boş zamanın değerlendirilebilmesi temkinli ve dikkatli bir şekilde yerine getirilmesi gereken bir aktivite olmaktadır. Boş zaman etkinlikleri kişinin zihinsel, ruhsal, fiziksel ve bilişsel kalitesini artırmak ile birlikte toplumsal anlamda da biraya pek çok katkı sağlamaktadır (Sivan ve Ruskin, 2000).

Boş zamanlar temel olarak üç fonksiyonda ele alınabilir. Bunlar eğlenme, dinlenme ve kendini geliştirme fonksiyonlarıdır. Eğlenme fonksiyonu genel olarak bireyin can sıkıntısını yok edebilen ya da canı sıkılan bireyin rahatlamasını ifade eden aktivite tiplerini içermektedir. Bireyin spor

uğraşları ile birlikte diğer faaliyetleri pasif bir şekilde olsa da yerine getirdiği ve günlük ihtiyaçlarını gidermek zorunda kalmadığı aktivite tipleri eğlenme fonksiyonu altında değerlendirilmektedir (Brotherton, 1991).

Boş zamanların eğlenme fonksiyonu, zamanın hoş bir şekilde geçirilmesi ve bireyin can sıkıntısından kurtulabilmesi için değil aynı zamanda bir merakını giderebilmesi ya da bir düşünceyi ortadan kaldırabilmesi için yapılan etkinlikleri de içermektedir (Foulquie, 1994). İçinde bulunduğumuz modern çağ da kişiler boş zamana dair etkinliklere ne ölçüde zaman ayırırsa, o ölçüde kazançlı olduğunu düşünmektedir. Eğlenceye dair geliştirilen rutin de beraberinde bireyin kendini daha iyi hissettiği bir dünya ortaya koymaktadır. Kişi hayatın ne kadar sıradan olduğunu düşündüğünde içinde bulunduğu atmosferi değiştirme isteği ile birlikte eğlence faaliyetlerinden faydalanmaktadır. Eğlence fonksiyonu tüm bunlarla birlikte bireyin toplumsal ilişkilerini geliştirerek bunları düzene koymaktadır (Kılıç, 2021).

Dinlenme fonksiyonu ise bireyin iş sonrasında yorgunluğunu ve stresini atma aşamasıyla birlikte bedensel anlamda meydana gelen aşınmaları ve ruhsal gerilimleri yok edebilme fonksiyonunu üstlenmektedir. Sanayi devriminin ilk yıllarında çalışma saatinin yaklaşık 15 saate vardığı dönemde işçiler boş zamanlarını sadece fiziksel güçlerini yeniden kazanabilmek için dinlenerek geçirmektedir. Bu dönemde çalışanlar için boş zaman kavramı yalnızca bir sonraki çalışma gününe hazırlanabilmek için fiziksel anlamda dinleşme ifade etmekteydi (Karaküçük ve Akgül, 2016). Bu kavramdan yola çıkarak dinlenme fonksiyonu eski çağlardan beri bireyin bedensel ve ruhsal gerilimlerden uzaklaşabilmesi, yenilenebilmesi, motive olması ve yorgunluğunu atabilmesi için gerekli olan özellikleri kapsamaktadır. Bu fonksiyon bireyin temel de kendini iyi hissetmesine yardımcı olan bir fonksiyondur. İnsanlar dinlenme eylemini gerçekleştirirken yorgunluklarını gidermek, streslerini atmak ve bedensel anlamda kendilerini iyi hissedebilmek için gerçekleştirdikleri aktivitelerden keyif almayı sağlarlar (Foulquie, 1994: 142).

Karaküçük (1997), yaptığı bir araştırmada dinlenme fonksiyonunun en çok karakterize edilen fonksiyon olduğunu ortaya çıkarmıştır. Çalışma hayatı tarihi anlamda değerlendirildiğinde, dinlenme fonksiyonu ana karakter olarak ortaya çıkmaktadır. Bireylerin dinlenmesi ve rahatlaması serbestlik anlamını taşımaktadır. İş ve bireyin çalıştığı diğer ortamlar onu yorarak dinlenmeye zorlamaktadır. Boş zamanın dinlenme fonksiyonundan faydalanan birey, iş sayesinde ortaya çıkan yorgunluktan arınma ve beden yorgunluğunu da ortadan kaldırma gibi bir görevi yerine getirmektedir. Günümüzdeki sanayi toplumlarında, iş hayatı ve iş hayatından sonraki süreç içerisinde

bireyin düzene soktuğu dinlenme fonksiyonu hem fiziksel hem de psikolojik anlamda bireyin oldukça faydasına olmaktadır (Kılıç, 2021).

Boş zamanın gelişim fonksiyonu ise insan düşüncesini günlük eylemlerin sıradanlığından kurtarmakta ve ona daha geniş bir perspektifte sosyal hayata katılma imkânı sunmaktadır. Bireyin kişiliğinin geliştirmesine ve bunu ortaya koymasına yarayan faaliyetleri içermektedir. Bahsi geçen gelişmeyle birlikte fiziksel ya da entelektüel gelişmeler sağlanmaktadır. Bireyin yaratıcı bir karakteri bulunmasıyla birlikte spor, müzik ve resim gibi alanlarla ilgilenilmesi bireyin gelişimine büyük ölçüde olanak tanımaktadır (Karaküçük, 2005). Gelişim fonksiyonu temel olarak bireyin boş zamanlarında bir şey öğrenmesinin ya da bir kültürün geliştirilmesine yardımcı olmaktadır. Bu gelişim faaliyetleri aniden ortaya çıkan veya planlı bir şekilde gerçekleşen sosyal aktivitelere de katılma arzusunun ortaya çıktığı faaliyetler topluluğudur. İş hayatı dışında kişinin kendini geliştirme uğraşı gelişim fonksiyonu olarak ifade edilebilir. Fiziksel veya kültürel anlamda gerçekleştirilen bu gelişme fonksiyonu, bireyin fikrîsel anlamda günlük etkinliklerin sıradanlığından kurtarmakta ve ona daha sosyalleşme imkânı tanımaktadır. Dolayısıyla bu tarz faaliyetler insanı şahsiyetini de geliştirmesine yardımcı olarak kendini öne çıkarmasına imkân sağlamaktadır (Kılıç, 2021).

Geleneksel anlamda zanaat anlayışının ortadan kaybolması ile birlikte iş hayatında belirli bir çalışma düzeni meydana gelmiştir. Üretim tekniklerinin değişen teknolojik gelişmelerle birlikte makineleşmesiyle birlikte tüm toplumların daha derin psikolojik ve sosyal huzursuzlukları meydana gelmiştir. Dolayısıyla bu huzursuzlukların ortadan kalkabileceği bir ortam yalnızca işten kalan zamanlarda oluşturabilmektedir. Bahsi geçen fonksiyon ise genellikle boş zamanlarda değerlendirilmektedir. Tüm işyerlerinde gerçekleştirilen ve defalarca tekrarlanan hareketlerin zorluğunu hisseden bireyler zaman zaman kendini bu sıradanlık içinde kötü hissedip rahatlama ihtiyacı yaşamaktadır. Dolayısıyla bireylerin toplumla daha rahat bir şekilde entegre olmasını ve kendisiyle daha barışık bir şekilde hayata devam etmesine yardımcı olacak etkinlikler gelişim fonksiyonuyla gerçekleşmektedir (Peker, 2017).

2.3.3. Boş Zamanı Değerlendirmenin Yararları

Boş zamanları değerlendirmek bireyler için son derece önem arz etmektedir. Bireylerin ve toplumun fiziksel ve ruhsal sağlığı için boş zamanları doğru değerlendirilmesi gerekir. Çakırcıoğlu (1998) bireyler boş zamanlarını en etkili şekilde gerçekleştirdiklerinde, kişiye beğenilerini, keyiflerini, kabiliyetlerini, ödev ve görevlerini, hür olmalarını ve bunun

sayesinde kendilerine var olma olanağı sağladığından bahsetmiştir. Rekreasyon faaliyetlerinin insana sağladığı yararlar şöyle sıralanmaktadır (Çakırcıoğlu, 1998):

- Macera ve yeni deneyimler edinme, insanların bir arada olma, arkadaşlık kurma, sosyal ilişkileri geliştirme ve iş birliği yapma gibi ihtiyaçlarını karşılar. Özellikle takım oyunları, birlik ruhunu güçlendirir ve insanları bir araya getirir.
- Serbest zaman etkinlikleri, insanlara motor becerilerini geliştirme ve daha iyi koordinasyon sağlama fırsatı sunarak fiziksel sağlamlığı destekler. Bu etkinlikler, bedensel becerilerin geliştirilmesine katkıda bulunur ve hareket kabiliyetinin artmasını sağlar.
- Dinlenme; Yoğun ve stresli bir günün ardından hoş giden bir rekreasyon faaliyeti (televizyon izleme, kitap okuma, sinemaya gitme, tiyatroya gitme, spor yapma vb.) aracılığıyla kişiyi dinlendirir. Dinlenme, fiziksel, zihinsel ve ruhsal açıdan gerçekleşebilir. Bu faaliyetler, bedeni rahatlatır, zihni sakinleştirir ve ruh halini dengelemeye yardımcı olur.
- Hizmet duygusu; Bir öğretmenin geliştirdiği öğrenciler üzerinde meydana gelen olumlu değişimleri fark edip mutlu olması örnek olarak gösterilebilir.
- Güzellikten hoşlanma; Serbest zaman aktiviteleri ve planlı bir serbest zaman öğretimi bireyin mutlu olmasını ve memnun olarak öğrenmesini meydana getirir. Mesela; doğanın çekiciliği, peyzaj sahaları, el işçiliği mimariler, çekici bir yapıdan etkilenme gibi.
- Zihinsel yetenekleri kullanma, forumlar, tartışma grupları, müzakereler, satranç, doğa incelemeleri, yazma, beste yapma, şarkı söyleme, briç gibi aktiviteler aracılığıyla gerçekleştirilir ve aynı zamanda bir zekâ işidir. Bu faaliyetler, zihinsel becerileri zorlar, analitik düşünmeyi teşvik eder, problem çözme yeteneklerini geliştirir ve yaratıcılığı ortaya çıkarır.
- İnsanların dinlenme ve eğlenme ihtiyacı, serbest zamanlarını değerlendirerek karşılanır ve bu sayede hayata olan bağları güçlendirilir ve mutlu olurlar. Serbest zaman etkinlikleri, insanlara kendilerini rahatlatma, keyif alma ve zevkli vakit geçirme fırsatı sunar. Bu etkinlikler, stresi azaltır, enerji depolarını yeniler ve yaşamdan zevk alma duygusunu artırır. Aynı zamanda, insanların sosyal ilişkilerini güçlendirir ve yeni deneyimler kazandırarak kişisel gelişimlerini destekler.

- Kesif etme ihtiyacı, yeni roman yazmak, resim yapmak gibi yaratıcı faaliyetlerle karşılanır. Bu, içsel keşifler yapma ve yeni bakış açıları kazanma imkânı sağlar.
- Kendini ifade etme gereksinimi, sağlıklı bir kişilik geliştirmeye yardımcı olur ve toplumdaki temel hedeflerden biridir.

2.3.4. Boş Zamanı Değerlendirme Eğilimini Etkileyen Faktörler

Gelişen dünyada insanların sıkıntı çektiği problemlerin başlarında gelen boş zamanı değerlendirme de karşı karşıya kalınan engeller ve bu engellere sebep olan faktörlerin neler olduğunun açıklanması bireylerin günlük monoton hayatlarından, stresten uzaklaşabilmeleri bakımından önemlidir. Boş zaman değerlendirme eğiliminin etkileyen faktörler aile etkisi, referans grupları, önceki fikirler, kültür şeklinde sıralanabilir (Kazancı, 2018).

2.3.4.1. Aile

Bireyin karakteri, mesleği, hayata bakış açısı gibi konularda aile etkisinin büyük bir ölçüde yer kapladığı ve her alanda olduğu gibi boş zaman ve boş zamanı değerlendirme konusunda da etkisi vardır. Bireyin boş zamanı değerlendirmesinde ekonomi, yaşam tarzı gibi temel konular belirlerken bunun yanında ailenin boş zaman tecrübeleri, boş zamanı değerlendirme konusunda alışkanlığı da bireye boş zaman konusunda bir rehberlik sunar. Aynı zamanda aile içerisindeki çeşitli etkenlerde de boş zaman faaliyetlerini etkilemektedir (Köybaşı, 2006).

2.3.4.2. Referans Gruplar

Bireyin hayatının her alanında aile etkisinin rolü ne kadar büyükse çevrenin rolü de bir o kadar büyüktür. Boş zaman alışkanlıklarında ailenin etkisi kadar çevrenin, arkadaş ortamların, grupların boş zaman alışkanlıklarına şekil ve yön vermede bireyi etkileyen önemli faktördür. Bedir (2016) kalabalık şekilde icra edilen etkinliklerde insanların motivasyonunun çok daha üst seviyelere çıktığından bahsetmiştir.

2.3.4.3. Önceki Fikirler

Bireylerin arkadaş grupları, sosyal grupları vardır ve bu gruplarda fikir liderleri bulunmaktadır. Bu fikir liderin daha önceden boş zaman deneyimleri vardır ve bu deneyimler üzerine yeni deneyim fikirleri üretirler. Gruplar tarafından deneyip tecrübe edilen üretilmiş fikirler ile yeni boş zamanları değerlendirme aktiviteleri olur. Yeni boş zaman hizmetlerine adapte olmak normal bir dağıtım eğrisini takip eder (Köybaşı, 2006).

2.3.4.4. Kültür

Yaşam içerisindeki farklı etnik topluluklarının yaşam stilleri, sahiplenme davranışları, iş dışı kalan zamanlarındaki ihtiyaç ve istekleri farklılık göstermektedir. Değişik etnik toplulukların istenilen bir pazarda karma unsurları bu grupları ortaya çıkarmak için kullanılabilir (Çuhadar, 2020). Ek olarak serbest zaman, çevresel etkiler üzerinde yaptığı kültürel faaliyet şekillerini de içerisine almaktadır (Köybaşı, 2006).

2.3.5. Boş Zamanın Değerlendirilmesi Sorunu

21. yüzyılda diğer yüzyıllara göre hızına ayak uydurmakta zorlandığımız teknolojik gelişmeler her alanda artmakta ve ilerlemektedir. Tüm bu gelişme, ilerleme ve yenilikler birçok sosyal ve ekonomik gelişmeyi de beraberinde getirmektedir. Teknolojinin hızı hayatı kolaylaştırırken, makineleşmenin ve modern hayatın getirdiği iş yükünü omuzlayan insanın fazla mesai kavramı ile çalışma saatlerini artmıştır. Makinelerin hızına yetişip ürün üretebilmek için günde 10-12 saat çalışmak zorunda kalınmıştır. Ancak bu yoğun çalışma saatlerinin sürekli hale gelmesi yorgunluğu artırmakta ve zamanla verimliliğin düşmesine neden olmaktadır (Taştan, 2023).

1960'lar-1970'lerde gelişen sanayileşme ve artan bilinçlenme ile toplumlar, uzun çalışma saatlerinin insan hayatına da zarar verdiğini fark etmiş ve bazı kararlar alınması gerektiğini önermiştir (Kılbaş, 2010). Dönemin çalışanları, daha fazla ücret almak yerine daha fazla dinlenme ve boş zaman talep eden bir toplumsal hareket yaratmıştır. Bu hareket, birçok devlet adamının müzakereleri sonucunda bugün de geçerli olan 5 iş gününe, 1,5 gün öncesi ve sonrasında 2 tatil günü olarak sonuçlanmıştır. Bununla birlikte yıllık tatil kavramı doğdu (Taştan, 2023).

Boş zamanların verimli kullanılması, insanların kendilerini geliştirmeleri ile birlikte yaşadıkları toplumun gelişimine katkı sağlayacağından, zamanın değerlendirme biçimi ve niteliği önemli rol oynamaktadır. Zamanı verimli değerlendiremeyen, dinlenme, yenilenme, eğlenme ve öğrenmeyi sağlıklı bir şekilde yapamayan kişilerde, kişilik gelişimi ve psikolojik gelişim olumsuz etkilenebilir. Boş zamanın kullanılma şekli kişinin hayatından bilmediğimiz örnekler sunar. Boş zamanın değerlendirilmesi için seçilen aktivitelerin kültür aktarımı açısından önemi yadsınamaz (Taştan, 2023).

Toplumların bir arada barış içinde yaşayabilmeleri için birçok kurala uymaları gerekmektedir. Kurallar, sosyal hayata düzen getirir. Kurallar, disiplin ve istikrar bireyin hayatına yön verirken sağlıklı bir yolda ilerlemesi için gerekli unsurlardır. Tüm bu üç faktör boş zaman aktivitelerine dahil edildiğinde spora karşılık gelir. Boş zamanları değerlendirmenin en faydalı

yollarından biri spor yapmaktır. Okullarımızda ders olarak gördüğümüz Beden Eğitimi, bireylerin küçük yaşlardan itibaren sporu, hayatlarına entegre etmelerine yardımcı olmaktadır. Beden eğitimi, öğrencilerin düzenli ve sağlıklı büyümeleri için gerekli olan bedensel gelişimin yanında psikolojik gelişiminde desteklendiği branştır (Ata, 2013)

Spor' un sağlıklı, güçlü, saygılı, disiplinli, hırslı, azimli, çevik ve sonuçları arasında algısı yüksek bireylerin oluşmasına katkı sağladığı bir gerçektir. Tüm bu olumlu sonuçların alınabilmesi için bireyin spor faaliyetlerine istikrarlı ve aktif bir şekilde katılması gerekmektedir. Değerlendirilen boş zamanın ne kadar yaratıcı olduğu kişinin tercihlerine bağlıdır. Tercihlerin olumlu sonuçlarından biri de toplumda elde ettikleri statüdür. Yapılan ya da yapılmak üzere seçilen boş zaman aktiviteleri sadece dinlenmek ya da çalışmamak değil, çalışma biçimini değiştirmek için uğraşılan aktivitelerdir. Sağlıklı düşünmek iyi bir psikolojik düzeye ulaşmak demektir. Fizyolojik olarak yapmak zorunda olduğumuz işleri yapabilme gücünü koruyabilmek, düzenli olarak yapılabilir olmasını sağlamak ve bunları gerçekleştirirken yorgunluk seviyesini minimumda tutabilmek ve dinç kalabilmek gerekir (Taştan, 2023).

2.4. Rekreasyon

İnsan dışarı çıkmak, dinlenmek, heyecanlanmak, sosyalleşmek, yeni yerler ziyaret etmek ve bu sayede ruh sağlığını korumak ve geliştirmek ister. Bu doğrultuda şehir içinde ya da ülke içinde, aktif ya da pasif, bireysel ya da grup halinde, iç ve dış mekanlarda pek çok farklı etkinliğe katılırlar. Rekreasyon, tüm bu isteğe bağlı ve gönüllü faaliyetleri içeren ve bireylerin boş zamanları ile ilgili bir kavramdır (Hacıoğlu ve ark., 2003). Burada günlük, hafta sonları, yılda bir veya emeklilik boş zamanlarında yapılan faaliyetlerden bahsedilmektedir. Bu etkinlikler, bireylerin algıları aracılığıyla bir anlam ve amaç kazanır. Rekreasyonun bu öznel özelliği, nihai bir rekreasyon tanımı konusunda fikir birliğine varmayı zorlaştırmaktadır (Başoğlu, 2013).

Rekreasyon kavramı 20. yüzyılda araştırmacılar ve filozoflar tarafından tartışılmış, ancak çoğunluk tarafından benimsenen bir kavram olmamıştır. Bununla birlikte, pratikte “rekreasyon”, çok çeşitli görünür arazi kullanım kalıplarını ve ayrıca çok sayıda faaliyet grubunu içerir. Rekreasyon dar anlamda düşünülmemeli; turizm, boş zaman, spor, oyun ve kültür ile bir ölçüde iç içedir. Rekreasyon, farklı bireylerin farklı kaynakların kullanımını talep ettiği, farklı lokasyonlarda farklı doygunluklar sağladığı on binlerce farklı olgudur. Rekreasyon kavramı birçok farklı şekilde tanımlanabilen bir kavramdır (Can, 2023).

Latince kökenli olan rekreasyon, yenilenme, yeniden canlanma anlamına gelmektedir. Rekreasyon, fiziksel ve ruhsal yönleri yenilemek için hem aktif hem de pasif birçok boş zaman etkinliğinin gerçekleştirilmesidir. Rekreasyon, insanın özgür ve boş zamanlarında doğaya zarar vermeden yaşam kalitesini artırmak için gönüllü olarak yaptığı faaliyetleri içeren multidisipliner bir çalışma alanıdır (Can, 2023).

Yeniden yaratma faaliyeti olarak kabul eden klasik yaklaşıma göre rekreasyon, zorunlu çalışma saatleri sonrasında bireyleri yenileyen ve rahatlatan her türlü faaliyettir. Boş zamanın aktivitelerle değerlendirilmesi, aslında bireylerin ve toplumların yaşam felsefesi ile ilgilidir. Modern yaklaşım ise rekreasyonu sosyal bir kurum, bir bilgi kurumu ve bir meslek olarak görmektedir. Burada rekreasyon, modern toplumun hayati bir ihtiyacını karşılayan mutluluğa yönelik bir araç olarak ortaya çıkar. Modern bakış açısıyla rekreasyon, bireylerin gönüllü ve isteğe bağlı olarak katıldıkları ve bu etkinlikler aracılığıyla doyum sağladıkları boş zaman etkinlikleri olarak kavramsallaştırılmaktadır (Mobley, 2006).

Rekreasyonun rekreasyonel yönünü vurgulayan klasik yaklaşıma benzer şekilde bu modern yaklaşım, insanın hem fiziksel hem de zihinsel olarak mutlu ve sağlıklı olabilmesi için çalışma süresinden sonra yeniden başlaması ve yenilenmesi gerektiğinin altını çizmektedir. Bu tanıma göre bireyler, farklı lokasyonlarda gerçekleşen gönüllü ve isteğe bağlı boş zaman etkinlikleri ile yenilenmekte ve geliştirilmektedir. Rutin çalışma ortamı ve günlük hayatın monotonluğu tükenmişlik sendromuna neden olur. Dolayısıyla rekreasyonel faaliyetler sıradan insanların monoton yaşamlarına bir değişim, yenilenme ve heyecan katabilecek bir yenileyici rolü üstlenmektedir. Bu anlamda rekreasyon ve rekreasyon aktivitelerinin her geçen gün daha karmaşık hale gelen modern yaşamın olmazsa olmazı olduğu varsayılmaktadır (Kılbaş, 2004).

Rekreasyon, açıklığa kavuşturulması gereken çok geniş ve kapsayıcı bir terimdir. Nash, kelimeyi şu şekilde tanımlar: “Bu, bir dış uyaran yerine içsel bir dürtünün ifadesini temsil eder. Yani aslında rekreasyon yeniden yaratmayı içerir.” Funk ve Wagnalls’a göre ise; yeniden yaratılma eylemi, güç veya ruhun zahmetten sonra tazelenmesi; oyalanma ve eğlencedir. Rekreasyon, gönüllü olarak yapılan ve katılan birey veya grubun fiziksel, zihinsel veya ahlaki gelişimine katkıda bulunan herhangi bir faaliyet anlamına gelir (Yavuz ve Küçük, 2017; Canbolat ve Yavuz, 2019). Ayrıca müzik, sanat, drama, el sanatları, bilim, ders, doğa çalışması, doğayla temas, su sporları ve atletizm veya bunlardan herhangi biri alanındaki herhangi bir etkinliği içermektedir (Vapur ve Yavuz, 2022; Bayram ve ark., 2021).

Burton rekreasyonu; bir kişinin dinlenmek, eğlenmek, bilgi sunmak ve yeteneğini geliştirmek için toparlanıp yorgunluğunu atabileceği yaşamda ihtiyaç duyulan bir şey olarak tanımlar (Latfi ve ark., 2012). Neumeyer'e göre rekreasyon, genel olarak boş zamanlarda bireysel veya toplu olarak keyif ve tatmin için yapılan ve bireylerin alternatifler arasından özgürce karar verdiği her türlü faaliyet olarak tanımlanmaktadır. Beyler'e göre rekreasyon, zevkli ve zevkli olaylar ve etkinlikler yoluyla fiziksel ve zihinsel iyilik kazanmayı ifade eder. Diğer bir tanım ise rekreasyonun yeni bilgi ve beceriler kazanma, yenilenme, eğlence ve rahatlama ile sonuçlanan herhangi bir etkinliğe katılımı içerdiğini öne sürerek rekreasyonun kişisel gelişim yönünü vurgulamaktadır (Gökmen,1985). Torkildsen'in (2005) tanımına göre rekreasyon, bireylerin isteklerini tatmin etmek için boş zamanlarında alternatifler arasında özgürce karar verdiği ve gönüllü olarak katıldığı etkinlik veya deneyimdir (Koçyiğit ve ark., 2017).

Tribe (2011)'ye göre ise rekreasyon, boş zamanlarda yapılan uğraşlardır. Rekreasyonel uğraşlar, televizyon okuma ve izleme gibi ev temelli aktiviteleri ve spor, tiyatro, sinema ve turizm gibi ev dışındaki aktiviteleri içermektedir. Rekreasyon, bireylerin yenilenmelerine, yenilenmelerine yardımcı olur, problem çözüme ve eğlenme fırsatları sunar. İyileşme, fiziksel gelişim ve yapıdan çok zihinsel esenlik olarak görülür. Bireyin yaşam tarzındaki tutumlara, yaklaşımlara ve psikolojik tepkilere kişisel bir tepki olduğu iddia edilmektedir. Rekreasyon faaliyetleri, insanların boş zamanlarında yaptıkları faaliyetler olarak tanımlanır ve genel yaklaşım, faaliyetlerin bir şekilde bireyi tatmin etmesi gerektiğini belirtir. İnsanlar boş zamanlarını evlerinin dışında veya içinde, açık veya kapalı alanlarda, kentsel veya kırsal alanlarda, pasif veya aktif olarak faaliyetlere katılarak geçirirler. Rekreasyonun önemli olduğu bir diğer faktör de bireylere farklı derecelerde doyum sağlamasıdır. Serbest zaman etkinliklerine katılmak, insanların fiziksel, sosyal ve duygusal olarak gelişmelerine yardımcı olabilir (Tekin ve ark., 2009). Özellikle dinlenen ve eğlenen gençler, yaşamla daha güçlü bir bağ geliştirir ve zihinsel olarak daha sağlıklı kişilikler oluştururlar.

Rekreasyon, insanların boş zamanlarında özgürce ve zorla çalıştırmadan bağımsız olarak fiziksel güçlerini onarmayı ve zihinsel kapasitelerini zenginleştirmeyi amaçlayan zorunlu etkinliklerin aksine, özgürce seçilen ve sosyal çevreyi değiştiren etkinlikler olarak da tanımlanmaktadır. Özbey ve Çelebi (2011) rekreasyonu, her bireyin aktif ve pasif olarak ilgi odaklarına bağlı olarak gerçekleştirdikleri aktiviteler bütünü olarak tanımlamaktadır. Stebbins rekreasyonu, kişisel tatmin sağlayan, kişinin kendi beceri ve yeteneklerini kullanabildiği, boş zamanlarına gönüllü olarak, hiçbir yükümlülük altına girmeden katıldığı etkinlikler olarak tanımlamaktadır (Ekinci ve Özdilek,

2019). Rekreasyon tanımlanırken temel ölçüt olarak kabul edilen çeşitli kavramlar bir araya getirilmiştir. Bu kavramların bir cümlede nasıl ve nerede kullanıldığını tespit etmek araştırmacının önceliğidir, ancak tanım anlam bakımından diğerlerinden farklı olmayacaktır.

Öztürk (2014), rekreasyonu tanımlama sürecinde kullanılan temel kavramları şu şekilde sıralamıştır;

- Seçim: Kişi katılacağı etkinliği belirler.
- Gönüllü Katılım: Birey herhangi bir zorlama olmaksızın gönüllü olarak etkinliğe katılır.
- Menfaat: Bireyin herhangi bir açıdan (fiziksel, zihinsel, psikolojik veya sosyal) gelişimi olmalıdır; bir fayda sağlanmalıdır.

Yukarıdaki kavramlardan hareketle rekreasyon kavramının bireylere göre anlam kazandığı da söylenebilir. Bu nedenle bireylerin rekreasyon veya rekreasyon deneyimlerine yükledikleri anlamlarda farklılık göstermektedir. Rekreasyon, bireylerin dinlenme, eğlenme, rahatlama, boş zamanlarını değerlendirme ve kendilerini geliştirme amacıyla gerçekleştirdikleri etkinliklerin genel bir tanımıdır. Rekreasyon, fiziksel, zihinsel, sosyal ve duygusal açıdan iyilik halini teşvik etmek için tasarlanmış çeşitli aktiviteleri içerir (Can, 2023).

2.4.1. Rekreasyonun Özellikleri

Alan yazına bakıldığı zaman farklı yazarlar tarafından kabul gören bazı özellikler mevcuttur. Bu özellikler şu şekilde sıralanabilir: (Leitner ve Leitner, 2004; Ardahan ve ark., 2016)

- Rekreasyon, bireylerin boş zamanların da gerçekleştirdikleri aktivitelerden oluşmaktadır.
- Rekreasyon faaliyetlerine katılma kararı bireyseldir.
- Rekreasyon, rekreasyonel aktivitelerden sonra kazanılmış deneyimlerdir.
- Rekreasyon toplumun örf ve adetleri ile bağdaşmalı, ahlaki ve manevi değerlerin zıttı olmamalıdır.
- Rekreatif faaliyetlere planlı veya plansız olarak da katılma bilir. Bunun için herhangi bir beceriye sahip olmaya gerek yoktur.
- Bireylerin rekreatif faaliyetlere katılımı gönüllülük esasına dayalıdır.
- Rekreasyon bireyseldir, kişilerin ilgi alanlarına göre farklılık gösterebilir.

- Rekreasyon faaliyetleri birbirinden farklıdır.
- Faaliyetlerde yaş veya cinsiyet sınırlaması yoktur.
- Rekreatif faaliyetler düzenli olmak zorunda değildir.
- Rekreasyon dört mevsim devam eden bir olgudur ve hem kapalı hem de açık alanda gerçekleşebilir.
- Rekreasyon da temel amaç mutlu olmaktır. Katılımdan sonra kişilerde mutluluk hazzı oluşmalıdır.
- Rekreasyon evrenseldir.
- Rekreasyon toplumsal bir olgudur.
- Bireyler rekreasyon faaliyetleri aracılığıyla gelecek nesillere kültür aktarımı yaparlar.

2.4.2. Rekreasyonun Sınıflandırılması

Rekreasyon aktiviteleri yapan kişiye ve yapıldığı yere göre farklılık göstermektedir. Bireyler hangi amaçla ve istekle rekreasyonel faaliyetlere katılmaya karar verirlerse versinler, uygun bir rekreasyon türü ortaya çıkmıştır. İncelendiğinde temel faktörler mekân, yaş, zaman ve cinsiyettir. Öncelikle kapalı alan ve açık alan rekreasyonu olarak ikiye ayrılır. Birey, ana kriter olarak nerede, hangi etkinliği ve nasıl yapacağına karar verdikten sonra bu gurupları kapsayan etkinlik seçimlerini yapar. Her geçen gün bireyin isteklerine göre rekreasyon faaliyetleri de çeşitlilik göstermektedir. Şimdiye kadar seçilen ve yürütülen faaliyetler incelendiğinde amaçlarına ve çeşitlerine göre ikiye ayrılmaktadır. Rekreasyon, insanların boş zamanlarında seçtikleri bir aktivite ile güzel vakit geçirmek, rahatlamak ve kendilerini bulmak için yaptıkları aktivitelerdir.

Yaş faktörüne göre: Birçok yaş grubunun isteğine cevap verebilen ve kendi tercihleri sonucunda katılım gösterdikleri aktivitelerdir (Taştan, 2023).

Cinsiyete göre: Herkes aynı aktivite gruplarından aynı zevki almaz, dolayısıyla aktiviteler farklılık gösterir (Zorba, 2002).

Kullanılacak alan tercihinine göre: Mevsim koşullarına göre şekillenen açık ya da kapalı alanlarda organize edilen aktiviteleri kapsar. Açık alan aktiviteleri, insanların şehir hayatında kapalı alanlardaki monoton yaşamdan kurtulmak için tercih ettikleri ormanlar, parklar, bahçeler, yürüyüş yolları, su alanları, dağlık yerlerdir (Zorba, 2002).

Zamana göre: Yaz, kış ya da başka bir mevsimde, hatta hafta içi ya da hafta sonu, izin günlerinde yapılacak etkinliklerdir (Zorba, 2002).

Aktiviteye katılan kişi sayısına göre: Bireysel, grup, aile ve ekip olarak katıldığımız rekreasyonel aktiviteler. Faaliyetler alınan eğitim ve gelir düzeyine göre değişiklik göstermektedir (Zorba, 2002).

2.4.2.1. Amaçlarına Göre Rekreasyonun Sınıflandırılması

Hayata ilişkin tüm sorumluluklar tamamlandıktan sonra kalan boş zamanlardaki bireysel veya sosyal faaliyetler içerdikleri amaçlara göre sportif, kültürel, sosyal, sanatsal, turistik olmak üzere 5'e ayrılır (Taştan, 2023):

Spor Açısından Rekreasyonel Aktiviteler: Spor esnasında seçilen branşa yönelik gelişim, heyecan, eğlence koşulları farklılık gösterse de insan vücudu üzerindeki etkileri, solunum ve kalp dolaşımı hızlanacak dolayısıyla vücuda kan akışı hızlanacaktır. Bu sayede tüm dokulara daha fazla kan gider. Kemik ve kaslar güçlenir. Hastalıklara yakalanma riski azalır. Stres azalır. Enerji artar. Sosyalleşme artar.

Kültürel Rekreasyon Faaliyetleri: Geçmişten gelen kültürleri yeni nesillere aktarırken sağlarken, farklı kültürlerle olan etkileşimleri de incelenmektedir. Örgü, el sanatları, nakış işleme gibi etkinliklerin yanı sıra, geçmişin kültürlerini yansıtan mağara ve müzelerinde gezilmesidir.

Sanatsal Rekreasyon Faaliyetleri: Seyretmek, görmek ve dinlemek amacıyla çeşitli müzikler, müzik aletleri, yöresel ezgiler, danslar, resimler, fotoğraf sergileri, mimari ve heykellerin yapılmasıdır.

Sosyal Rekreasyon Faaliyetleri: İnsanların özel günleri, düğünleri, nişanları, törenleri, doğum günlerini kutlama, kahve içme ve sohbet ritüellerini gerçekleştirme ihtiyacından doğmuştur.

Turistik Rekreasyon Faaliyetleri: İnsanların gittikleri yerlerde stres, merak, yeni yerler görme isteği, rahatlama, huzurlu hissetme ve kendini bulma amacıyla yaptıkları faaliyetlerdir.

Tüm bu rekreasyonel faaliyetleri ayrı ayrı incelemiş olsak da hepsi birbirinin içinde yer almaktadır. Sportif bir rekreasyon faaliyeti için seçtiğimiz bir aktivite sosyalite içerir. Turistik faaliyetlerin sanat ve kültürü de beraberinde getirdiği gerçeği göz ardı edemeyiz (Taştan, 2023).

Mekânsal Açıdan Rekreasyon

Öncelikle mekan kavramı tanımlanmalıdır. “Mekan” terimi Arapça kökenli Osmanlıca kelime olduğu için modern karşılığı literatürde ‘boşluk’ terimine karşılık gelmektedir (Üngür, 2011). Arapçada olmak anlamında kullanılan “kevn” kelimesine karşılık gelir. İngilizce de karşılığını “space” kelimesi ile

bulurken, Fransızca da “l'espace” mekân kelimesi Latince de “spatium” ve Yunanca da ise “stadion” kelimesidir (Taştan, 2023).

a) *Açık Alan Rekreasyonu*

Açık hava rekreasyonuna olan ihtiyaç, esas olarak sanayileşme ve kentleşmenin beraberinde gelmektedir. Tamamen kişinin bedensel, sağlık, psikolojik ve toplumsal çıkarları doğrultusunda gerçekleştirilen boş zaman aktiviteleridir. Açık mekânda gerçekleştirilen aktiviteler; suda, karada ve hava ortamında gerçekleştirilen faaliyetlerdir. Bu durumda dağcılık, doğada gerçekleştirilen yürüyüşler, bitki gözlemi, yayla şenlikleri, su altı dalış faaliyetleri, yamaç paraşütü ve uçurtma şenlikleri gibi etkinliklerdir. Doğada gerçekleştirilen tüm aktiviteler ekstrem olarak yorumlanabilir. Açık mekân rekreasyon faaliyetleri çok çeşitlidir ancak öğrencilerin açık alanda gerçekleştirebildiği faaliyetler incelendiğinde; Macera parkı, kampçılık, su kayağı, kano, nehirde kürek çekme, lunapark ve açık müze turu ortaokul öğrencilerin aileleri ile vakit geçirmek için seçebileceği aktivitelerdir (Taştan, 2023).

Açık mekanlarda yapılmak üzere seçilen aktivitelerin bedensel, zihinsel ve ruhsal faydaları vardır. Yeşillik veya ormanlık alanda yürüyüş, bisiklet ve kayak; kişilerin fiziksel aktivitelerini artırabileceği, temiz havaya çıkabileceği ve sosyal aktiviteler sağlayabileceği için kişisel sağlık üzerinde olumlu etkisi vardır. Denizde yüzmeyi veya balık tutmakta hobi sayılabilecek aynı zamanda sağlıklı beden ve açık zihin yapısı oluşturabilecek aktivitelerdir. Ayrıca bu açık hava aktivitelerde insanlar takım olarak çalışmayı, sorumluluk almayı, risk almayı, yeteneklerini keşfetmeyi ve kişisel doyum ulaşmayı öğrenirler. Bu durum açık hava aktivitelerinin sosyal faydaları ile ilgilidir (Taştan, 2023).

b) *Kapalı Alan Rekreasyon*

Kapalı mekânda gerçekleştirilen rekreasyon, bireyin iş ve çalışma dışı zamanlarını verimli değerlendirmek ve yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla kapalı alanlarda yapılan rekreasyon aktiviteleridir. Kamu kurumlarında, özel şirketlerde veya özel mekanlarda mesai saatlerinde yapılan etkinlikleri içerir. Kapalı alan rekreasyonu, mevsimsel koşullar sebebiyle veya tercihen kapalı ortamlarda gerçekleştirilen rekreasyon aktiviteleridir. Kapalı alan rekreasyonuna örnek olarak; sergi, defile, sempozyum, kongre, panel, münazara etkinlikleri, çocuklar için alışveriş merkezlerinde bulunan oyun alanları, sinema, müze, sanat galerisi, tarihi yapılar, yer altı şehirleri, saraylar, dini mekanlara yapılan turlar, hamam, sauna, spa, el sanatları kurslarına katılmak, televizyon izleme, kitap okuma, dinlenme etkinlikleri kapalı alan örnekleridir. Etkinliklere katılım bireyin tercihiyle göre bireysel veya grup ile

olabilir, bireysel veya grup rekreasyonu bireyde katılmış olduğu etkinliğe göre kişinin duygusal, fiziksel ve sosyal durumunun gelişmesinde önemli rolleri vardır (Taştan, 2023).

2.4.3. Rekreasyona Duyulan İhtiyacın Nedenleri

Dünyamızın her geçen gün artan nüfusu ile çarpık kentleşmeler doğuyor. Beton binalar arasında yok olan yeşil alanlar, üst üste katlarda yaşamak zorunda olan insanlar giderek doğadan uzaklaşıyorlar. Doğadan uzaklaşan, toprak ile uğraşmayan insan oğlu kendi doğası gereği olmadığı bir kalıbı sokulmak zorunda bırakıldığı için zamanla yorgun düşüp mutsuzlaşması, zihinsel olarak yorgunluk hissetmesi, gün içinde kendine mutlu olabilecek bir neden bulamaması çok doğal. Çünkü insanın doğaya, doğanında insana ihtiyacı vardır. Doğadan kopmadan da şehir hayatı yaşayabilmeyi öğrendikten sonra mutlu olacaktır (Ardahan ve ark., 2016).

Kentleşmenin artması, köyden kente yapılan göçlerin fazlalığı rekreasyonel faaliyetlere olan ihtiyacın artmasına sebep olmaktadır. Kişiden kişiye farklılık gösterse de fiziksel gelişim, farklı deneyimler, kendini geliştirme, yaratıcı olma, sosyalleşme ihtiyacı, sağlık vb. amaçlarla rekreasyonel etkinliklere katılmaktadır. İnsanların rekreasyonel faaliyetlere katılımını etkileyen en önemli faktörlerden biri, nüfusun kentsel alanlarda yaşaması ve bu bölgelerde yaşayanların sürdürenlerin bu bölgelerdeki monotonluktan ve bunalımdan kurtulma isteğidir (Ardahan ve ark., 2016).

Günlük hayatın stresi, iş yaşamındaki iş yoğunluğu, aile içi anlaşmazlık durumları, akran zorbalığı gibi sebeplerden gün içinde uzaklaşmak için kendimizi rahatlatmak isteriz bu yüzden rekreasyon aktivitelerine ihtiyaç duyulur (Ardahan ve ark., 2016).

a) *Fiziksel İhtiyaçlar*

Yapılan çalışmalarda fiziksel aktivite eksikliklerinin hastalıklara neden olduğu, aktivitelere katılmanın stresi ve kalp damar hastalıklarını önlediği, bireylerin serbest zamanlarında bireylerin aktivitelere katıldıklarında kalp krizlerini ve damar hastalıklarını önlediği görülmektedir. Fiziksel hareketsizlik bugün tüm dünyada ciddi bir sorun olarak kabul edilmektedir. Öte yandan, birçok hastalık önlenme ve tedavisinin bir parçası olarak optimal ve düzenli fiziksel egzersiz önerilir. Bir ortamın fiziksel özellikleri, kullanıcıların hareketini teşvik edebilir, kişisel farkındalığı ve kapasiteyi artırabilir ve daha yüksek halk sağlığı hedeflerine katkıda bulunabilir (Taştan, 2023).

b) *Sosyal İhtiyaçlar*

Rekreasyon etkinlikleri kapsamında bir arada bulunan bireyler, sosyal etkileşimde bulunacakları için kendilerini ifade etme olanağına da sahip olacaklardır. Toplumda kendini ifade edebilen insan sayısı arttıkça gelişmişlik düzeyi de aynı oranda artacaktır. Çünkü insan sosyal bir varlıktır. Konuşur, anlatır bir şeyleri açıklar ya da yorum yapar, tüm bu etkileşimler sosyalliği artırır. Sosyal ihtiyaçları düzenli olarak karşılanan toplumlar sağlıklı toplumlardır. Kavga etmeden, gürültüsüz birbirini dinleyerek ve anlayarak ilerler. Böylece sosyal hayatın değeri artar (Ardahan ve ark., 2016).

c) *Psikolojik İhtiyaçlar*

Günümüzde üretimin artması ve teknolojinin gelişmesi ile birlikte hareketsiz yaşam çevre kirliliği vb. insanların çalışma koşullarını, insanlar üzerindeki baskı ve rahatsızlıkları etkiler. Zamanın şartları kişinin gücünün yettiğinde az çalışarak gerekli kişisel ihtiyaçlarını gerçekleştirmesine olanak sağlar. Özellikle çalışma hayatı bireyler üzerinde farklı baskıları ve birçok stres faktörünü beraberinde getirmektedir (Ardahan ve ark., 2016).

d) *Kişisel Beceri ve Yeteneklerin Geliştirilmesi İhtiyacı*

Birey kendini yetiştirir, gelişir ve güçlenirse içinde bulunduğu veya olacağı toplumu da güçlendirir. Bir toplumun değişimi, bir insanın değişmesiyle başlar. Bu nedenle kişisel beceri ve yeteneklerin geliştirilmesi öncelikle bireye ve daha sonra topluma fayda sağlayacağından ihtiyaçlarının takip edilmesi gerekmektedir. Sağlıklı toplumların oluşması için öncelikle sağlıklı bireylere ihtiyaç vardır (Taştan, 2023).

e) *Duygusal İhtiyaçlar*

Bireyler günlük yaşamlarında birçok duygusal durumdan kaçınmaya çalışırlar. Bu nedenle insanlar günlük yaşamlarında stresten kurtulmak için duygusal doyuma ihtiyaç duyarlar. Bireyler ayrıca duygusal ihtiyaçlarını karşılamak için rekreasyonel faaliyetlere katılmalıdır. Bireyin günlük yaşamda yaşadığı streslerin bedenini, toplumu ve duygularını etkileyeceği belirlenmiştir (Taştan, 2023).

Kişinin gün içinde yaşamış olduğu anlık stresli durumlar, sadece geçici bir duygusal çöküntüye neden olmakla kalmayacak, aynı zamanda uzun vadede psikolojisini de etkileyecektir. Bu yüzden günlük hayatın stresinden kurtulmak, duygusal olarak tatmin olmak için rekreasyon aktivitelerine ihtiyaç duyulur. Bireylerin duygusal ihtiyaçların karşılayarak yaşamdaki monotonluk ve stresten kurtulmalarına yardımcı olan önemli etkenlerden biridir (Taştan, 2023).

2.4.4. Rekreasyonun Faydaları

Rekreasyonun asıl amacı bireye fayda sağlamaktır. Rekreatif katılım sonucunda elde edilen olumlu kazanımlar rekreasyonun değerlerini oluşturmaktadır. Rekreatif katılımın bireye birçok yönden fayda sağlamaktadır (Page ve Connell, 2010):

Stres Azaltma: Rekreatif aktiviteleri, stresin azalmasına yardımcı olabilir. Eğlenceli ve keyifli etkinlikler stres hormonlarının salınımını azaltır ve zihinsel rahatlama sağlar.

Sağlık ve Fitness: Rekreatif, fiziksel sağlık ve fitnessın gelişmesine katkıda bulunur. Spor ve aktif etkinlikler, kardiyovasküler sağlığı destekler, kasları güçlendirir, esnekliği artırır ve genel bir enerji artışı sağlar.

Ruhsal Sağlık: Rekreatif, ruh sağlığını destekler ve duygusal iyilik hali sağlar. Aktiviteler sosyal etkileşimi teşvik eder, sosyal bağları güçlendirir ve mutluluk hissi yaratır.

Yaratıcılık ve Özgüven: Kültürel ve sanatsal rekreasyon etkinlikleri, yaratıcılığı teşvik eder. Müzik yapmak, resim çizmek, yazı yazmak gibi aktiviteler kişinin kendini ifade etmesini sağlar ve özgüveni artırır.

Toplumsal Bağlar: Rekreatif, aile ve arkadaşlar arasındaki bağları güçlendirir. Ortak ilgi alanlarına dayalı aktiviteler, sosyal ilişkileri destekler ve toplumsal bağları güçlendirir.

Öğrenme ve Gelişim: Eğitimsel rekreasyon etkinlikleri, yeni beceriler öğrenmeyi teşvik eder. Kurslara katılmak, seminerlere gitmek, yeni alanlarda deneyim kazanmak, kişisel gelişimi destekler ve öğrenmeyi sürekli kılar.

Doğayla Bağlantı: Doğa ve macera rekreasyonu, doğayla bağlantı kurmayı ve açık havada vakit geçirmeyi teşvik eder. Bu, stresi azaltır, zihni sakinleştirir ve doğanın sunduğu güzelliklerden faydalanmayı sağlar.

Bu sadece rekreasyonun bazı faydalarının birkaç örneğidir. Rekreatif katılım, bireylerin yaşam kalitesini artıran bir dizi pozitif etki sağlar. Her bireyin ilgi ve tercihlerine göre farklı faydalar elde edebilmektedir. Bunlardan bazıları; fiziksel sağlık, ruhsal ve duygusal sağlık, bilgi ve becerilerin gelişmesi, kişiliğin gelişmesi, sosyal gelişim, estetik, manevi yönden gelişim ve maceradır (Can, 2023).

a) *Fiziksel sağlık*

Rekreasyonun içeriğine bağlı olarak elde edilen fayda da değişmektedir. Rekreatif katılımın en bilinen faydası fiziksel sağlığa katkı sağlamaktır. Vücutta biriken fazla enerjinin dışarıya atılması sonucunda gevşeme, rahatlama

sağlamasının yanında bireyin vücut kompozisyonunu geliştirmektedir. Öte yandan teknolojik gelişmelerle birlikte bireylerin sedanter bir hayat sürmeleri fiziksel enerji ihtiyacının azalmasına neden olmaktadır. Hareketsiz bir yaşamdan kurtulmak onun getirdiği olumsuz etkileri en aza indirmek için fiziksel rekreasyona daha da ihtiyaç duyulmaktadır. Buna ek olarak rekreasyonun içinde bile fiziksel etkinliklere yönelim azalmaya başlamıştır. Fiziksel rekreasyon yapmaya gönüllü olan birey sağlıklı yaşam merkezlerine giderek elektronik cihazlarla etkinlik yapmaktadır (Ngai, 2005).

b) *Ruhsal ve duygusal sağlık*

Rekreasyon bireye günlük hayattan kaçış imkânı sunduğu için hem ruhsal hemde duygusal açıdan büyük ölçüde fayda sağlamaktadır. Bireyin içinde biriken olumsuz duyguların (kin, nefret, öfke gibi) dışarıya atılmasına yardımcı olmakla birlikte karşılaşılan duygusal engellerin de aşılmasına yardımcı olur. Fiziksel sağlıkta olduğu gibi zihinsel bütünlük açısından şart oluşturan temel ihtiyaçların giderilmesine yardımcı olur. Birey hür iradesiyle seçtiği rekreasyona katılım gösterirken problemlerinden ve endişelerinden uzaklaşabilir. Müzik, sanat, resim, sosyal etkinlikler sayesinde birey kendini ifade etme şansı yakabilmektedir (Page ve Connell, 2010).

c) *Bilgi ve becerilerin gelişmesi*

Rekreasyonun temelinde eğitim vardır. Rekreasyonel ortamlar bireye “uygulayarak öğrenme” imkânı sunmaktadır. Resim yapmayı öğretmenin yanı sıra bireyin sosyal iletişim becerilerini de geliştirebilir. Öğrenme süreci direkt olarak deneme yoluyla başlar ve çok kısa sürede tamamlanmaktadır (Page ve Connell, 2010).

d) *Kişiliğin gelişmesi*

Rekreasyon bireyin kararlılık, cesaret, özgüven, haysiyet, sabır gibi kişilik özelliklerinin gelişmesine yardımcı olabilir. Öyle ki rekreasyon bireyin kişiliğinin oluşmasında bir araç olarak kullanılabilir. Rekreasyonel ortamlarda bireyin sorumluluk bilinci gelişmektedir. Bu sorumluluklar sayesinde birey günlük hayatında zorlukların üstesinden kolayca gelebilmektedir (Ngai, 2005).

e) *Sosyal yönden gelişme*

Küçük veya büyük gruplar halinde yapılan rekreasyon sosyal ilişkilerin gelişmesi için en ideal ortamlardır. Arkadaşlık ilişkilerin kurulmasına yardımcı olur. Rekreasyon aracılığıyla başkalarına saygı duymayı öğrenen birey grup içerisinde kendi yerini kolaylıkla belirleyebilir. İçine kapanık olan bireyler rekreasyon yoluyla diğerleriyle rahatlıkla iletişim kurabilir (Ngai, 2005).

f) *Estetik ve manevi yönden gelişme*

İçsel motivasyona bağlı olarak beliren mutluluk duygusu bireye rekreasyonun en büyük katkılarından olan boş zamanı yaratıcı bir şekilde kullanma fırsatı sunmaktadır. Birey, güzeli, iyiyi, doğruyu, estetik olanı bulma arayışına girer. Tüm bunlar boş zaman dilimi içerisinde gerçekleşmektedir (Ngai, 2005).

g) *Macera*

Teknolojik gelişmelerle birlikte bireylerin refahı ve yaşam standartları yükselmeye başlamıştır. İçinde yaşadığımız çevrede güvenlik problem olmaktan çıkmış ve risk gittikçe azalmaya başlamıştır. Fakat hep farklı, yenilikçi ve heyecan arayışında olan bireyler macera duygusunu da rekreasyon sayesinde giderebilmektedir (Karaküçük ve ark., 2017).

2.4.5. Rekreasyonel Katılımın Önündeki Engeller

Yapılan pek çok çalışma, katılınan aktivitelerin önce bireyde, sonra da içinde yaşadığı toplum üzerinde olduğu olumlu etkiler yarattığı, sağlıklarına da birçok faydası olduğunu göstermektedir. Rekreasyon faaliyetlerine katılmanın insanın rahatlattığı, dinlendirdiği ve yenilediği bilirse de birçok nedenden dolayı insanlar katılım gösterememektedir. Dinlenmek, sanayi devriminin hemen sonrasında yoğun iş temposu ile ortaya çıkan bir ihtiyaç olurken, eğlenmek, 21. yüzyıl ile hayatımıza girmiştir. Dinlenmenin stres ve kaygı ortamından uzaklaştıramadığı sadece fiziksel olarak iyi hissettirdiği ancak psikolojik olarak da dinlenme ve yenilenme ihtiyacı hisseden bireylerin arayışı ile de eğlence doğmuştur (Taştan, 2023).

Zaman içinde gelişen dinlenme ve eğlence faktörleri beraberinde yenilenmeyi de getirmiştir. Katılımın önündeki engeller (Taştan, 2023);

- Yoğun çalışma programları,
- Kendini yorgun hissetme,
- Aktivitelerin yorgunluk hissi vermesi,
- Sakatlanmaktan korkma,
- Öğretecek kimsenin olmaması,
- Nereden öğrenileceğini bilememe,
- Nerede katılacağını bilememek,
- Tesis donanımının yetersiz olması,
- Doğal yaşamdan uzak olma,

- Tesislerin kalabalık olması,
- Katılacak arkadaşlarının zamanının olmaması,
- Beraber katılacak kimsenin olmaması,
- Arkadaşlarının bu tür etkinliklere katılmaktan hoşlanmaması,
- Program zamanlarının uygun olmaması,
- Geçmişte bu tür etkinlikleri sevmemek,
- İlgili olmamak,
- Mevsimsel koşulların engel oluşturabiliyor olması,
- Rekreasyon programların çekiciliği
- Rutin programı bozmayı istememek olarak sayılabilir.

2.5. Rekreasyonel Balıkçılık

Türkiye’de kullanılan rekreasyon amaçlı balıkçılık terminolojisi tam olarak anlaşılmamıştır. Bu nedenle bu terimlerin açıklanması gerekmektedir. Rekreasyonel balıkçılığın tanımı büyük ölçüde kültürel algılara bağlıdır. Bu konuyla ilgili farklı noktaları vurgulayan pek çok tanım yapılmıştır (Anonymous, 1997). Bu noktaların en önemlileri aşağıdaki gibi sıralanabilir:

- *Sportif Amaçlı:* Bu tür balıkçılık sportif bir aktivite olarak kabul edilmektedir. Ticari bir amacı olmayan, sadece sportif kazanımların vurgulandığı faaliyettir. Aynı zamanda rekreasyonel balıkçılığı sadece sportif bir faaliyet olarak tanımlamak tüm sistemlerin değerlerine uymamaktadır (Anonymous, 1997).
- *Rekreasyonel Amaçlı:* Eğlence açısından bakıldığında, rekreasyonel balıkçılık çevresel olarak olumlu bir çevre yaratmak amacıyla düzenlenen ticari olmayan bir balıkziyafeti olarak da değerlendirilebilir (Policansky, 2002).
- *Hobi Amaçlı:* Rekreasyonel balıkçılık, balık yeme amaçlı olmayan ve yakalanan balıklardan ticari gelir elde edilmeyen bir faaliyet olarak tanımlanmaktadır (Arlinghaus ve ark., 2007). Bu amaçla rekreasyonel balıkçılığın tanımı farklı açılardan değerlendirilebilir. Bu nedenle rekreasyonel balıkçılık, amaca ve kişiye göre değişmektedir.

2.5.1. Rekreasyonel Balıkçılığın Etkileri

Rekreasyonel balıkçılığın ekonomik etkisi ilk bakışta önemli olsa da bu faaliyete çeşitli açılardan bakmak gerekir. Ekonomik etkilerin yanı sıra

ekolojik ve sosyal faktörlerin de belirtilmesi gerekmektedir (Arlinghaus ve ark., 2016). Rekreatif balıkçılığın etkilerini tartışırken bir takım olumlu ve olumsuz faktörlerle ilgili konulardan bahsetmek gerekir. Diğer tüm balıkçılık faaliyetlerinde olduğu gibi doğal yaşam kaynaklarının kullanımında da biyolojik sınırlar ve ekosistem kullanımı en önemli husustur. Bu nedenle rekreatif balıkçılıkta ekosistem yaklaşımı yönetim planının uygulanması gerekmektedir (Arlinghaus ve ark., 2016).

Rekreatif balıkçılığın ekosistemler üzerindeki etkileri değerlendirilirken akla ilk gelen, avlanan hayvanların popülasyon yapısına olan etkisidir. Bu bağlamda tür ve büyüklük bazında yasal avlanma limitlerinin uygunluğunun belirlenmesi oldukça önemlidir. Rekreatif amaçlı balıkçılık, aynı tür veya büyüklükteki grup üzerinde aynı zaman diliminde küçük bir alanda aşırı balıkçılık baskısı oluşturabilir (Post ve ark., 2002; Sheaves ve ark., 2016).

Bu etkinliğin bireylere ve topluluklara getirdiği bir diğer sosyal fayda da onların habitat ve ekosistem ilişkilerini anlayan, hangi balığın avlanacağı, hangi balığın avlanmaması gerektiğini anlayan eğitilmiş insanlar haline gelmesidir. Bu bilgi kamuoyunun bilinçlendirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır (Kearney, 2002).

Rekreatif balıkçılık kaynakları, sürdürülebilirlikleri ve serbest piyasa güçlerinden bağımsız olmaları açısından ticari balıkçılık kaynaklarından farklı kabul edilmektedir. Ancak çoğu durumda rekreatif balıkçılık sektörünün sürdürülebilirliği, gerekli balık hasadını sağlayan su kaynakları ekosistemine bağlıdır. Küresel balık stoklarındaki düşüşten genellikle ticari balıkçılık sorumlu tutuluyor ve aşırı avlanmanın deniz kaynaklarını tükenme riskiyle karşı karşıya bıraktığı söyleniyor. Eğlence amaçlı balıkçılığın balıkları ve balıkçılığı olumsuz etkileyebileceği göz önüne alındığında, bu sektörün aşırı avlanmaya katkıda bulunup bulunmadığını belirlemek için araştırmalar da devam etmektedir (Cooke ve Cowx, 2004).

Rekreatif balıkçılık faaliyetinin sürdürülebilirliğini belirlemeye yönelik çalışmalarda, bu faaliyete katılım, yakalanan balık türleri ve yakala-bırak uygulamasına ilişkin global istatistik verilerin yetersizliği nedeniyle duyarlılık ölçeğinin bütünüyle anlaşılmasını zorlaştırmıştır. Ekosistem açısından bakıldığında bir diğer önemli nokta da rekreatif balıkçılığın balık stokunun bozulması üzerindeki potansiyel etkisinin net olmamasıdır. Bu durum başta su canlıları olmak üzere önemli ekolojik ve ekonomik kaynakları tehlikeye atmaktadır. Bu nedenle küresel koruma için rekreatif balıkçılığın sürdürülebilirliğini artırmaya yönelik stratejiler geliştirilmesine ihtiyaç vardır (Johnston ve ark., 2014).

Rekreatyonel balıkçılığın sosyal yönden bireyler üzerindeki etkileri;

- Özel yaşam
- Rahatlama
- Sportif faaliyet
- Egzersiz, gezi
- Sosyal ortam
- Yarışma
- Aile ortamı
- Balık ziyafeti
- Nitelikli beslenme
- Eğitim
- Çevresel gözlem

3. Gereç ve Yöntem

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu çalışmada, olta balıkçılığı ile ilgilenen bireylerin boş zamana yönelik tutumları ile yaşam kalitelerinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Olta balıkçılığının ve yaşam kalitesinin bireyler açısından değerlendirilmesi amacıyla nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel veri analizinde, araştırmacılar verileri düzenler, analiz birimlerine ayırır, sentezler, biçimleri ortaya çıkarır, önemli değişkenleri keşfeder ve hangi bilgileri rapora yansıtacağına karar verir. Uygulama safhasında, çalışmanın niteliğine bağlı olarak görüşme tekniğinden faydalanılmıştır. Görüşme tekniği, katılımcılardan, kendi doğal ortamlarında herhangi bir konuya ilişkin derinlemesine bilgi edinilebilmesini sağlar.

3.2. Evren ve Örneklem

Çalışmada amaçlı örneklem yönteminin bir türü olan ölçüt örnekleme yöntemi ile kartopu örnekleme yönteminden faydalanıldı. Amaçlı örneklem, araştırmacıların çalışmalarında inceledikleri anahtar kavram hakkında deneyimi olan ve bilinçli olarak seçilen kişilerden meydana gelir. Bu bağlamda çalışmanın evrenini olta balıkçılığı yapan bireyler oluştururken, örnekleme aralarından rastgele seçilen ve gönüllü olarak katılım gösteren 30 erkek olta balıkçısı oluşturmuştur. Çalışmanın tüm aşamaları Helsinki Bildirgesi'ne uygun olacak etik standartlarda tasarlandı.

3.3. Veri Toplama Aracı ve Verilerin Toplanması

Araştırma verileri, bu çalışma için geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır (EK-1).

Katılımcılardan çalışma kapsamında bilgi sağlanabilmesi için öncelikle araştırma soruları literatürden yardım alınarak belirlenmiştir ve form haline getirilmiştir. Katılımcılara uygulanacak olan formun birinci bölümünde kişilerin cinsiyet, yaş, ekonomik durum, eğitim durumu ve yaşadıkları yer gibi demografik özelliklerine yer almıştır. Formun ikinci bölümünde ise çalışmanın ana konusuna yönelik sorulara yer verilmiştir:

1. Genel olarak boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz?
2. Olta balıkçılığını neden yapıyorsunuz?
3. Olta balıkçılığı sizin için ne ifade etmektedir?
4. Çalışma dışında kalan zamanlarınızda ne kadar süre olta balıkçılığı yapıyorsunuz?
5. Ne zamandan itibaren olta balıkçılığı yapmaktasınız?
6. Sizin için boş zaman neyi ifade etmektedir?
7. Olta balıkçılığı için ayırdığınız bütçe ne kadardır?
8. Günde ne kadar süre uyursunuz?
9. Hangi zaman diliminde olta balıkçılığı yapmaya gidersiniz?
10. Olta balıkçılığı dışında başka hangi aktivitelerde bulunursunuz?

İki bölümden oluşan bu formun araştırma kapsamında sağlıklı bir veri toplama aracı olabileceği kanaatine varılmıştır.

Görüşmeler SONY marka dijital ses kayıt cihazı ile kayıt altına alınmıştır. Katılımcılar sözlü olarak görüşlerini büyük bir samimiyet içerisinde aktarmışlardır. Görüşmelerden elde edilen kayıtlar, daha sonra araştırmacı tarafından incelenmiştir. İncelenen görüşmelere özetlenerek Word dosyasına metin halinde aktarılmıştır. Yapılacak olan bir hatanın önüne geçilmesi amacıyla ses dosyaları iki kez incelenmiştir.

3.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanıldı. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalar ile, bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenebilir bir tekniktir (Büyüköztürk ve ark., 2008). Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir

yaklaşımın fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir. Bu amaçla çalışmamızda görüşme metinleri dikkatle okunarak veriler kavramsallaştırıldı ve ortaya çıkan kavramlara göre mantık çerçevesinde veriyi açıklayan temalar saptandı. Kodların ve temaların belirlenmesinin ardından bulgular gruplandırılmış tanımlayıcı istatistikler (frekans, yüzde) kullanılarak analiz edildi (EK-2).

Elde edilen temaların analizinde SPSS 27 ve JASP istatistik paket programları, tablo ve grafiklerin oluşturulmasında Office 360 MS Excel, tezin yazımında ise Office 360 MS Word lisanslı paket programı kullanıldı.

BÖLÜM 4

4. Bulgular

Bu bölümde çalışmaya katılan bireylerden toplanan verilerin analizi sonrası çıktılar tablolar ve grafikler halinde sunulmuştur.

4.1. Çalışmaya Katılan Gönüllü Bireylerin Cinsiyet, Yaş, Eğitim Durumu, Yaşadığı Yer ve Ekonomik Duruma Göre Dağılımları

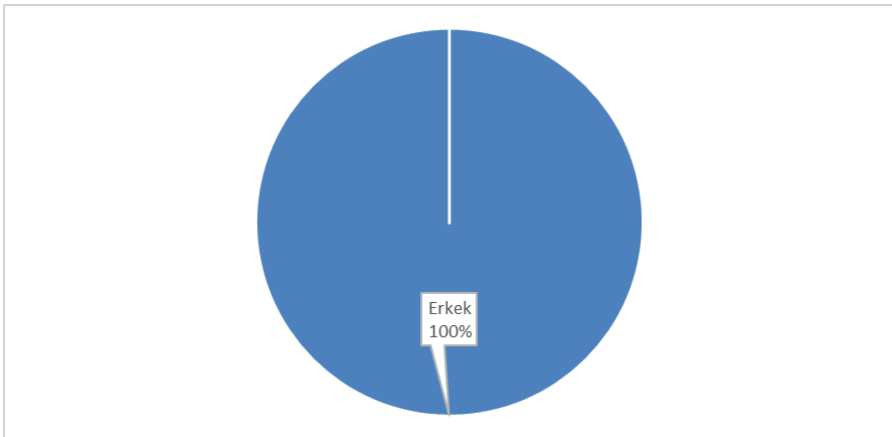
Araştırmaya katılan bireylerin demografik verilerine ilişkin değişkenlere ait bilgilere Tablo 4.1' de yer verilmiştir.

Tablo 4.1. Çalışmaya katılan gönüllü bireylerin demografik bilgileri

Gönüllü Katılımcı (GK)	Yaş	Cinsiyet	Eğitim Durumu	Yaşanılan Yer	Ekonomik Durum
GK 1	30	Erkek	Yüksekokul	İl	Orta
GK 2	46	Erkek	Yüksekokul	İl	Orta
GK 3	32	Erkek	Ortaokul	İl	Orta
GK 4	60	Erkek	İlkokul	İl	Kötü
GK 5	15	Erkek	Lise	İlçe	Kötü
GK 6	62	Erkek	Lise	İl	Orta
GK 7	17	Erkek	Lise	İl	Orta
GK 8	28	Erkek	Yüksekokul	İl	Orta
GK 9	68	Erkek	Lise	İl	Kötü
GK 10	57	Erkek	İlkokul	İl	İyi
GK 11	53	Erkek	Yüksekokul	İl	Orta
GK 12	35	Erkek	Yüksekokul	İl	Orta

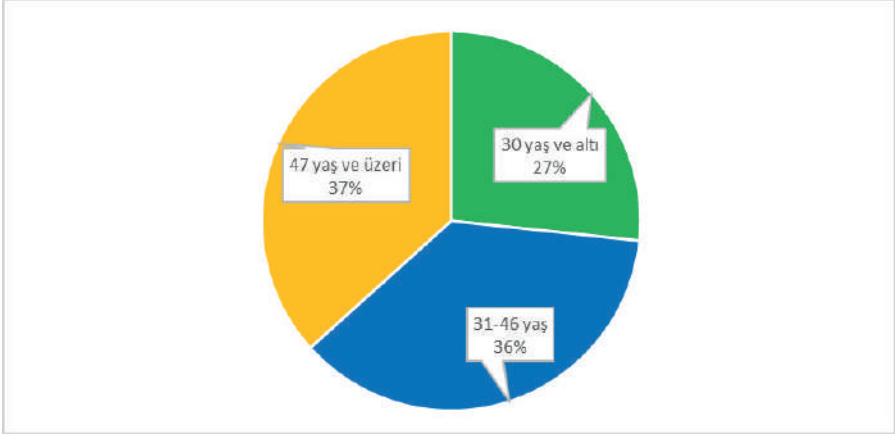
GK 13	38	Erkek	Lise	İlçe	İyi
GK 14	47	Erkek	Yüksekokul	İl	İyi
GK 15	35	Erkek	Lise	İl	Orta
GK 16	36	Erkek	Lise	İl	Kötü
GK 17	49	Erkek	Ortaokul	İl	Orta
GK 18	14	Erkek	Lise	İl	Orta
GK 19	14	Erkek	Lise	İl	Orta
GK 20	50	Erkek	İlkokul	İl	Orta
GK 21	32	Erkek	Lise	İl	Kötü
GK 22	31	Erkek	Lise	İl	Orta
GK 23	49	Erkek	İlkokul	İl	Orta
GK 24	37	Erkek	İlkokul	İl	Orta
GK 25	19	Erkek	Yüksekokul	İl	Orta
GK 26	58	Erkek	Ortaokul	İlçe	Kötü
GK 27	24	Erkek	Yüksekokul	İl	Orta
GK 28	47	Erkek	Lise	İl	Orta
GK 29	31	Erkek	Lise	İl	Kötü
GK 30	41	Erkek	Ortaokul	İl	Kötü

Katılımcıların %100'ünün (n=30) erkek olduğu görüldü (Şekil 4.1)

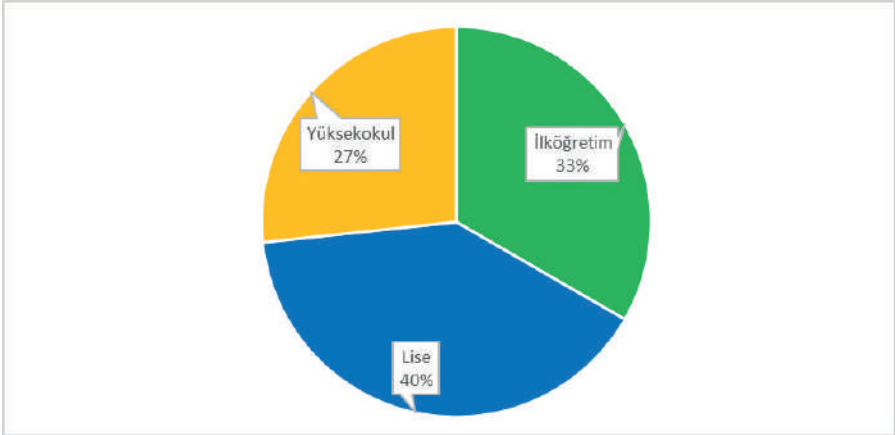
Şekil 4.1. Cinsiyete göre dağılımlar.

Katılımcıların %27'si (n=8) 30 yaş ve altında, %36'sı (n=11) 31-46 yaş arasında, %37'si (n=11) 47 yaş ve üzerindedir (Şekil 4.2).

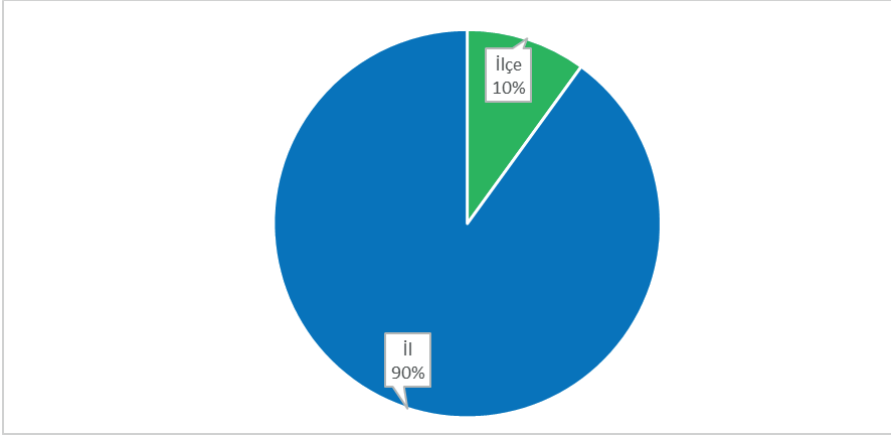
Şekil 4.2. Yaş gruplarına göre dağılımlar

Katılımcıların %33'ü (n=10) ilköğretim, %40'ı (n=12) lise, %27'si (n=8) yükseköğretim almıştır (Şekil 4.3).

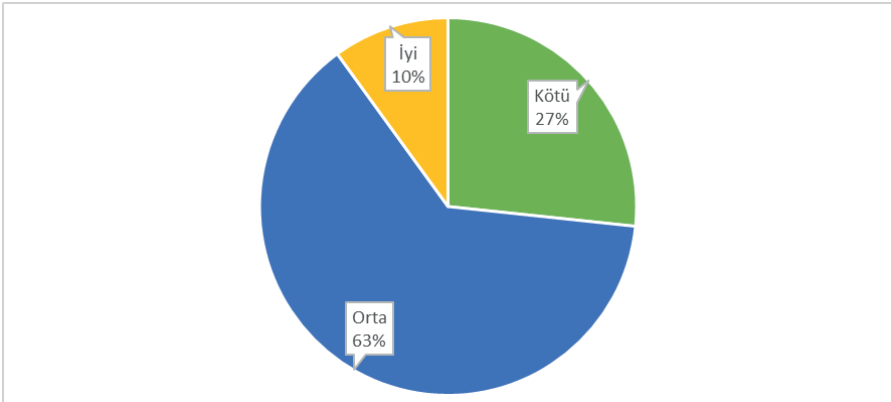
Şekil 4.3. Eğitim durumuna göre dağılımlar

Katılımcıların %10'u (n=3)ilçe, %90'ı (n=27)ilde yaşamaktadır (Şekil 4.4).

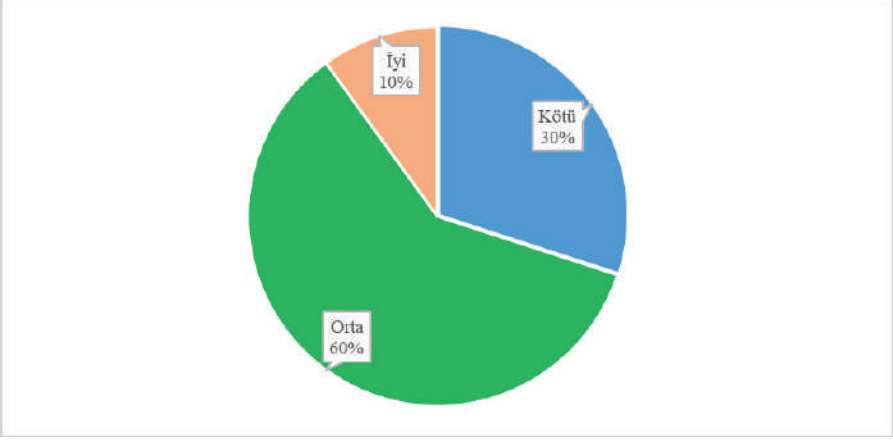
Şekil 4.4. Yaşanılan yere göre dağılımlar

Katılımcıların %27'si (n=8)kötü, %63'ü (n=19)orta, %10'u (n=3) iyi ekonomik duruma sahiptir (Şekil 4.5).

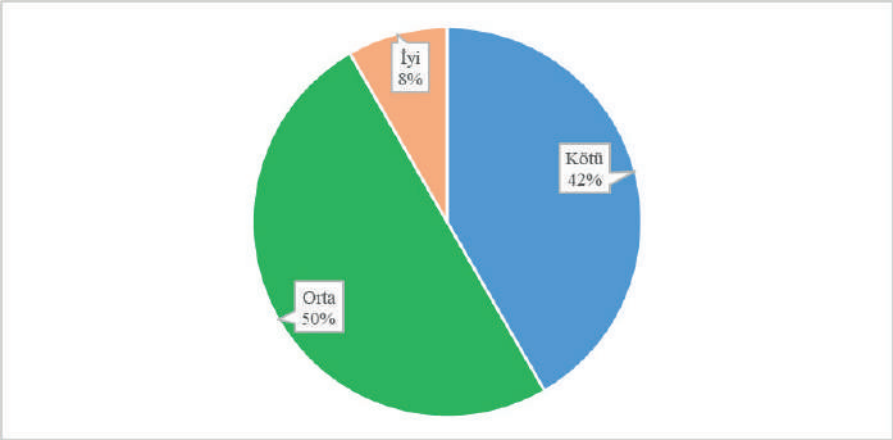
Şekil 4.5. Ekonomik duruma göre dağılımlar

İlköğretim eğitimine sahip katılımcıların %30'u (n=3) kötü, %60'ı (n=6) orta, %10'u (n=1) iyi ekonomik duruma sahiptir (Şekil 4.6).

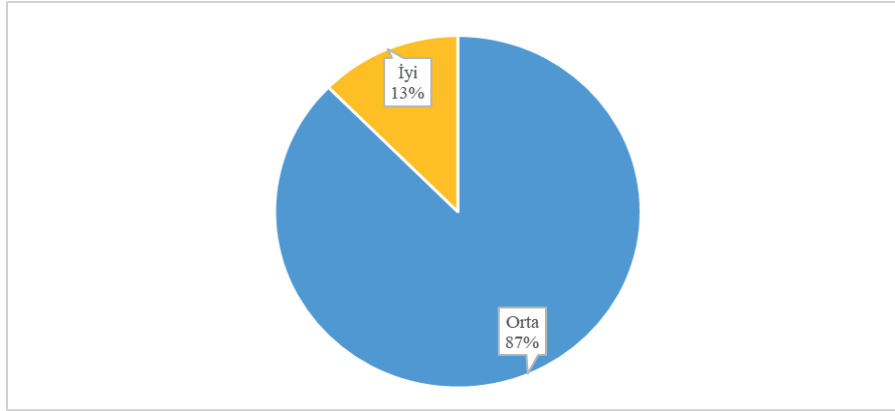
Şekil 4.6. Eğitim durumu ilköğretim olanların ekonomik durumları

Lise eğitimine sahip katılımcıların %42'si (n=5) kötü, %50'si (n=6) orta, %8'i (n=1) iyi ekonomik duruma sahiptir (Şekil 4.7).

Şekil 4.7. Eğitim durumu lise olanların ekonomik durumları

Yüksekokul eğitime sahip katılımcıların %87'si (n=7) orta, %13'ü (n=1) iyi ekonomik duruma sahiptir (Şekil 4.8).

Şekil 4.8. Eğitim durumu yüksekokul olanların ekonomik durumları

4.2. Kodlamalar ile İlgili Bulgular

Tablo 4.2. Ana temalar ve kodlar

Temalar	Kodlar	Gönüllü Katılımcılar (K)
Boş Zamanı Değerlendirmek	Balık Tutarak	K1, K2, K3, K4, K5, K6, K7, K8, K9, K10, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K20, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K28, K29
	Aile ile Gezerek	K1, K2, K3, K8, K12, K24, K30
	Diğer (1, 2, 3, 4)	K6, K13, K16, K22, K26, K27
		K7, K8, K12, K18, K19, K25, K27, K29
Olta Balıkçılığı Yapma Nedeni	Zevk ve Huzur Amaçlı	K1, K2, K3, K5, K6, K8, K11, K12, K13, K17, K18, K19, K22, K23, K24, K27, K29
	Hobi Amaçlı	K4, K5, K7, K10, K11, K12, K14, K17, K20, K21, K30
	Geçinme ve Balık Yemek Amaçlı	K4, K9, K26
	Zaman Geçirme Amaçlı	K15, K16, K21, K25, K26, K28
Olta Balıkçılığının Kişiyeye Katkısı	Hobi	K2, K4, K6, K9, K11, K19, K21, K22, K23, K24, K25, K26, K27, K29
	Tutku	K1, K6, K8, K9, K13, K18, K19, K20
	Huzur	K3, K7, K8, K9, K10, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K23, K28, K30
	Yaşam Tarzı	K1, K5, K6, K9
Olta Balıkçılığı Yapma Sıklığı	Haftada 1 veya 2 Gün	K2, K3, K5, K6, K7, K8, K11, K12, K13, K15, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K24, K25, K27, K28, K29, K30
	Zaman Buldukça	K4, K23, K26
	Çoğunlukla	K1, K9, K10, K14

Olta Balıkçılığına Başlangıç	20 yıl ve üzeri	K1, K4, K9, K10, K14, K20, K26, K28
	10-19 yıl	K2, K6, K8, K11, K17, K30
	1-9 yıl	K3, K5, K7, K12, K13, K15, K16, K18, K19, K21, K22, K23, K24, K25, K27, K29
Boş Zamanın Anlamı	Anlamı Yoktur	K4, K6, K9, K10, K20, K21, K28
	Huzur, Zevk, Dinlenme	K2, K14, K16, K17, K26
	Aile ile Geçirilen Zaman	K3, K18, K30
	Aktivite Yapılacak Zaman	K5, K7, K8, K11, K13, K15, K19, K22, K24, K25, K29
	Zorunluluk olmayan Zaman	K1, K12, K23, K27
Olta Balıkçılığına Ayrılan Bütçe	Düşük Miktar	K2, K3, K5, K6, K7, K10, K11, K12, K16, K18, K19, K21, K22, K23, K24, K25, K27, K29
	Orta Düzey Miktar	K4, K8, K13, K17, K20, K26, K30
	Yüksek Miktar	K1, K9, K14, K15, K28
Uyku Süresi	6 saat ve altı	K4, K5, K10, K11, K12, K14, K15, K23, K24, K26, K30
	7 saat	K2, K3, K4, K8, K9, K14, K21, K24, K26, K29, K30
	8 saat ve üstü	K1, K2, K3, K4, K6, K7, K9, K13, K16, K17, K18, K19, K20, K21, K22, K25, K27, K28, K29
Olta Balıkçılığı Yapma Zamanı	Sabah	K1, K4, K5, K6, K8, K9, K10, K11, K14, K16, K18, K19, K26, K27, K28, K30
	Öğlen	K2, K5, K7, K9, K10, K11, K13, K14, K16, K18, K19
	Akşam	K1, K9, K11, K17, K18, K26, K28
Olta Balıkçılığı Dışında Yapılan Boş Zaman Aktivitesi	Arkadaşlar ve Aile ile Vakit Geçirme	K1, K9, K11, K17, K18, K26, K28
	Doğa Aktiviteleri	K1, K2, K5, K7, K13, K17, K24, K27
	Spor Yapmak	K2, K6, K7, K8, K19, K20, K22, K25
	Yapmam	K4, K10, K14, K15, K23
	Tamirat	K3, K21, K, 26, K29, K30
Yaşam Kalitesine Etkisi	Diğer (2, 3, 5, 6, 7, 8)	K2, K8, K12, K16, K18, K25, K27
	Olumlu	K1, K2, K3, K5, K7, K8, K11, K12, K13, K14, K15, K16, K17, K18, K19, K22, K23, K24, K25, K26, K,27,K29
	Olumsuz	K4, K6, K9, K10, K20, K21, K28

1: Spor Yapmak, 2: Kitap Okumak, 3: Ders Çalışmak, 4: Hobiler, 5: TV izlemek, 6: Enstrüman Çalmak, 7: Fotoğraf Çekmek, 8: Bilgisayar Oyunu

Yapılan görüşmeler sonucunda, bireylerin olta balıkçılığını nasıl değerlendirdikleri ile ilgili on bir (11) tema öne çıkarılmıştır ve aşağıda gösterilmiştir;

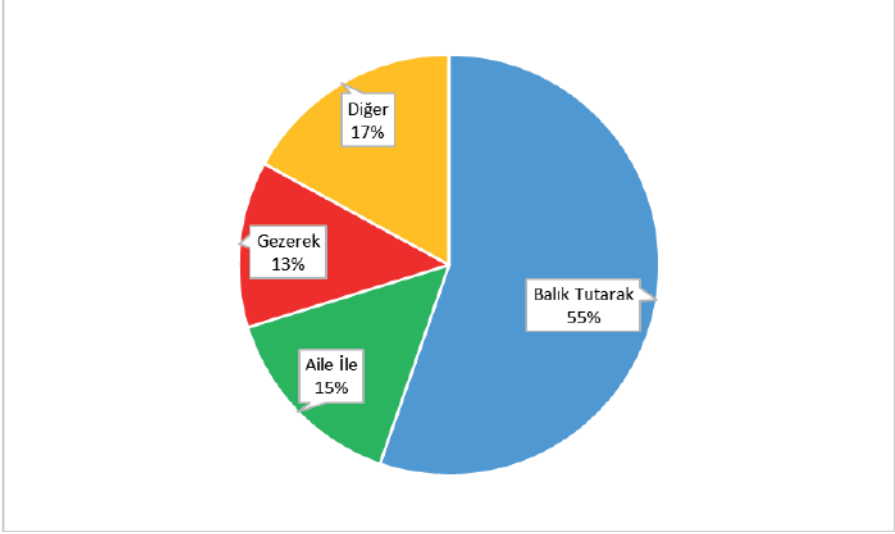
- a) Boş zamanın değerlendirilmesi
- b) Olta balıkçılığının yapılma amacı
- c) Olta balıkçılığının kişiye katkısı
- d) Olta balıkçılığı yapma sıklığı
- e) Olta balıkçılığına başlangıç
- f) Boş zamana yüklenen anlam ve hissedilen duygular
- g) Olta balıkçılığına ayrılan bütçe
- h) Uyku süresi
- i) Olta balıkçılığının yapılma zamanı
- j) Yapılan diğer boş zaman aktiviteleri
- k) Yaşam kalitesine etkisi

Tablo 4.3'te katılımcıların boş zamanlarını nasıl değerlendirdikleri ile ilgili soruya verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Bazı katılımcıların boş zamanlarında birden çok aktivite yaptığı görülmüştür.

Tablo 4.3. Boş zamanın değerlendirilmesi

Tema	Kod	n	%
Boş Zamanı Değerlendirmek	Balık Tutarak	26	86,67
	Aile ile	7	23,33
	Gezerek	6	20,00
	Diğer ((Futbol Oynayarak, Kitap Okuyarak, Ders Çalışarak, Hobiler ile)	8	26,67

Şekil 4.9'da görüldüğü üzere grup genelinde incelendiğinde katılımcıların %55'i (n=26) balık tutarak, %13'ü (n=6) gezerek, %15'i (n=7) aile ile, %17'si (n=8) ise diğer seçenekler ile boş zamanını değerlendirdiğini ifade etmiştir.

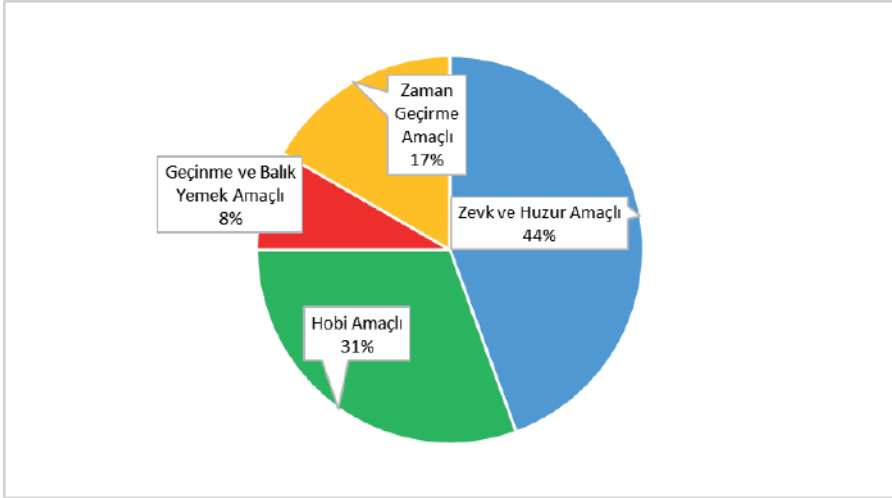
Şekil 4.9. Boş zamanın değerlendirilmesi

Tablo 4.4'te katılımcıların olta balıkçılığı yapma nedeni ile ilgili soruya verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Bazı katılımcıların olta balıkçılığı yapmasında birden çok neden olduğu görülmüştür.

Tablo 4.4. Olta balıkçılığı yapma nedeni

Tema	Kod	n	%
Olta Balıkçılığı Yapma Nedeni	Zevk ve Huzur Amaçlı	16	53,33
	Hobi Amaçlı	11	36,67
	Geçinme ve Balık Yemek Amaçlı	3	10,00
	Zaman Geçirme Amaçlı	6	20,00

Şekil 4.10'da görüldüğü üzere grup genelinde incelendiğinde katılımcıların %44'ü (n=16) zevk ve huzur amaçlı, %31'i (n=11) hobi amaçlı, %17'si (n=6) zaman geçirmek amaçlı, %8'i (n=3) geçinmek ve balık yemek amaçlı olta balıkçılığı yaptığını ifade etmiştir.

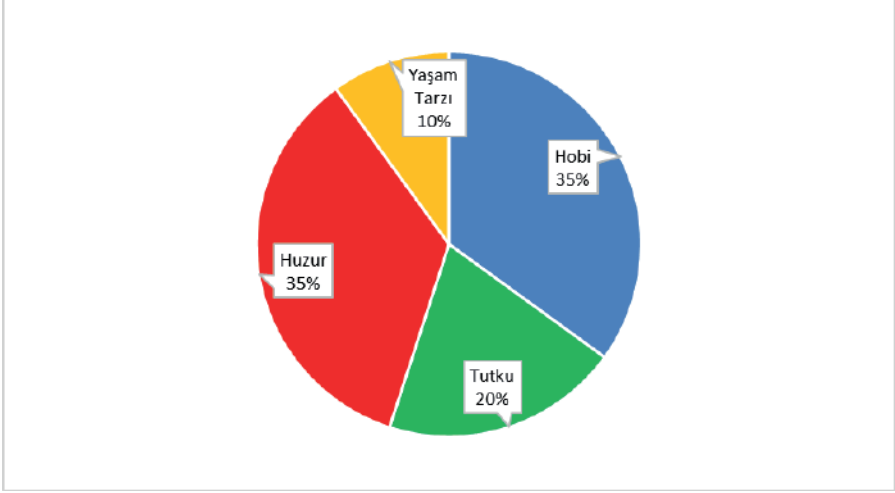
Şekil 4.10. Olta balıkçılığı yapma nedeni

Tablo 4.5'te katılımcıların olta balıkçılığının kişiye katkısı ile ilgili soruya verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Bazı katılımcıların olta balıkçılığının kişiye birden çok katkısının olduğunu belirttiği görülmüştür.

Tablo 4.5. Olta balıkçılığının kişiye katkısı

Tema	Kod	n	%
Olta Balıkçılığının Kişiyeye Katkısı	Hobi	14	46,67
	Tutku	8	26,67
	Huzur	14	46,67
	Yaşam Tarzı	4	13,33

Şekil 4.11’de görüldüğü üzere grup genelinde incelendiğinde katılımcılar olta balıkçılığının kişiye %35’i (n=14) hobi, %35’i (n=14) huzur, %20’si (n=8) tutku, %10’u (n=4) yaşam tarzı kattığını ifade etmiştir.

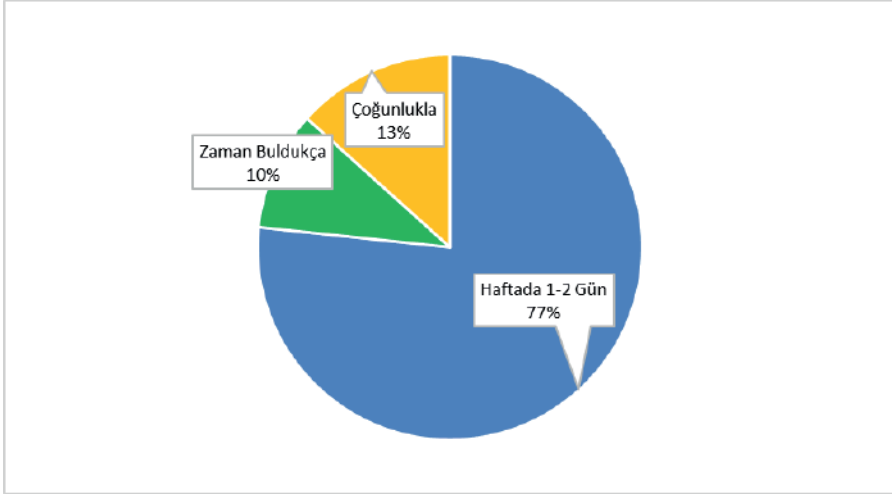
Şekil 4.11. Olta balıkçılığının kişiye katkısı

Tablo 4.6’te katılımcıların olta balıkçılığı yapma sıklığı ile ilgili soruya verdikleri cevaplar gösterilmiştir.

Tablo 4.6. Olta balıkçılığı yapma sıklığı

Tema	Kod	n	%
Olta Balıkçılığı Yapma Sıklığı	Haftada 1-2 Gün	23	76,67
	Zaman Buldukça	3	10,00
	Çoğunlukla	4	13,33

Şekil 4.12’de görüldüğü üzere grup genelinde incelendiğinde katılımcıların %77’si (n=23) haftada 1-2 gün, %13’ü (n=4) çoğunlukla, %10’u (n=3) zaman buldukça olta balıkçılığı yaptığını ifade etmiştir.

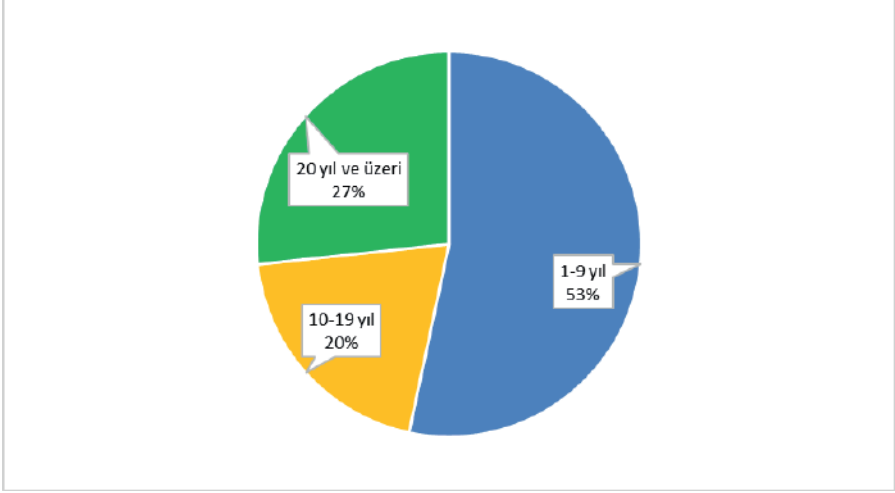
Şekil 4.12. Olta balıkçılığı yapma sıklığı

Tablo 4.7’de katılımcıların olta balıkçılığı yapma yılı ile ilgili soruya verdikleri cevaplar gösterilmiştir.

Tablo 4.7. Olta balıkçılığına başlangıç

Tema	Kod	n	%
Olta Balıkçılığına Başlangıç	1-9 yıl	16	53,33
	10-19 yıl	6	20,00
	20 yıl ve üzeri	8	26,67

Şekil 4.13'te görüldüğü üzere grup genelinde incelendiğinde katılımcıların %53'ü (n=16) 1-9 yıldır, %27'si (n=8) 20 yıl ve üzerinde, %20'si (n=6) 10-19 yıldır olta balıkçılığı yaptığını ifade etmiştir.

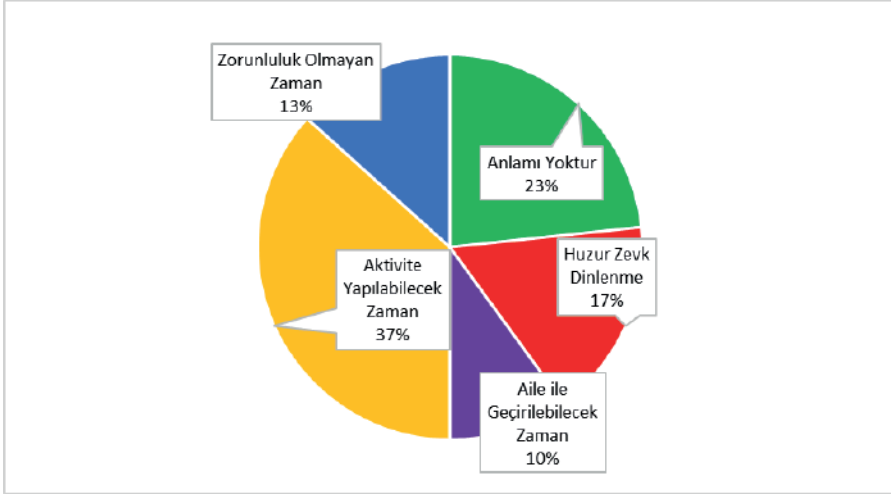
Şekil 4.13. Olta balıkçılığın başlangıcı

Tablo 4.8'de katılımcıların boş zamanın anlamı ile ilgili soruya verdikleri cevaplar gösterilmiştir.

Tablo 4.8. Boş zamanın anlamı

Tema	Kod	n	%
Boş Zamanın Anlamı	Anlamı Yoktur	7	23,33
	Huzur-Zevk-Dinlenme	5	16,67
	Aile ile Geçirilebilecek Zaman	3	10,00
	Aktivite Yapılabilecek Zaman	11	36,67
	Zorunluluk Olmayan Zaman	4	13,33

Şekil 4.14'te görüldüğü üzere grup genelinde incelendiğinde katılımcılar onlar için boş zamanın %37 (n=11) aktivite yapılabilecek zamanı, %23 (n=7) anlam ifade etmediğini, %17 (n=5) huzur/zevk ve dinlenmeyi, %13 (n=4) zorunluluk olmayan zamanı ve %10 (n=3) aile ile geçirilecek zamanı ifade ettiğini belirtmiştir.

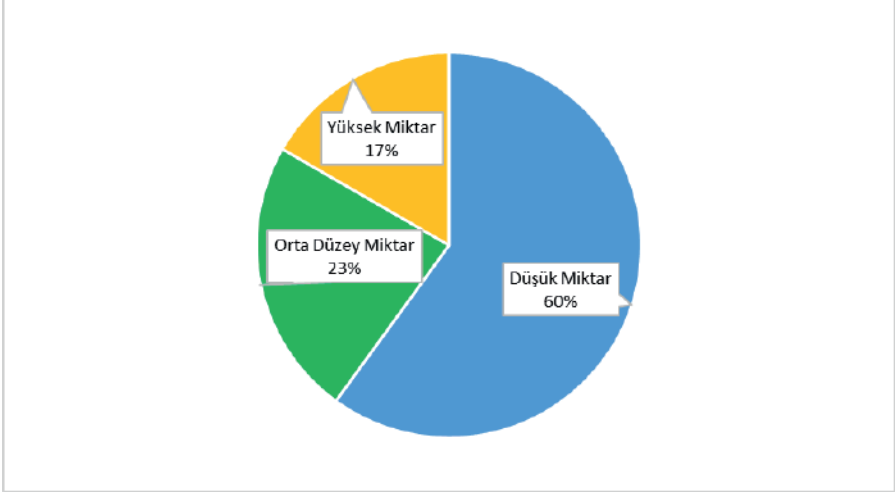
Şekil 4.14. Boş zamanın anlamı

Tablo 4.9'da katılımcıların olta balıkçılığına ayrılan bütçe ile ilgili soruya verdikleri cevaplar gösterilmiştir.

Tablo 4.9. Olta balıkçılığına ayrılan bütçe

Tema	Kod	n	%
Olta Balıkçılığına Ayrılan Bütçe	Düşük Miktar	18	60,00
	Orta Düzey Miktar	7	23,33
	Yüksek Miktar	5	16,67

Şekil 4.15'te görüldüğü üzere grup genelinde incelendiğinde katılımcılar olta balıkçılığına %60'ı (n=18) düşük miktarda, %23'ü (n=7) orta miktarlarda, %17'si (n=5) yüksek miktarda bütçe ayırdığını ifade etmiştir.

Şekil 4.15. Olta balıkçılığına ayrılan bütçe

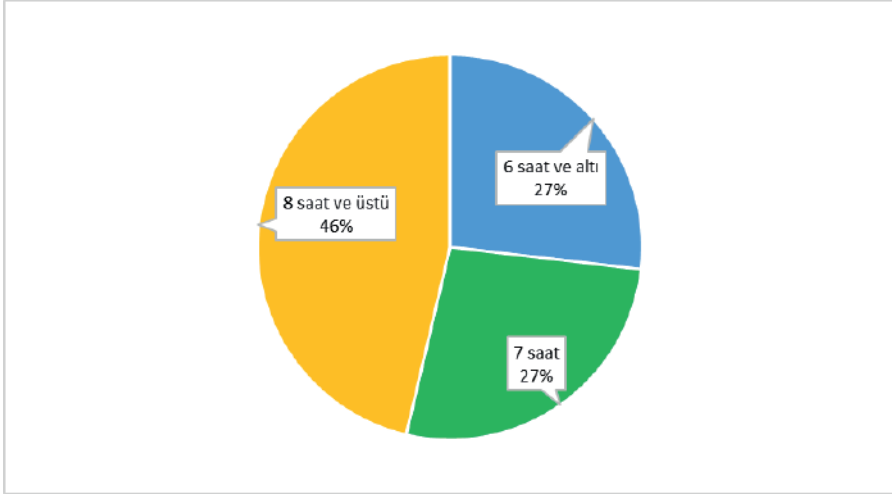
Tablo 4.10'da katılımcıların uyku süresi ile ilgili soruya verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Bazı katılımcıların birden çok uyku süresine sahip olduğu ve duruma göre değiştiği görülmüştür.

Tablo 4.10. Uyku süresi

Tema	Kod	n	%
Uyku Süresi	6 saat ve altı	11	36,67
	7 saat	11	36,67
	8 saat ve üstü	19	63,33

Şekil 4.16'da görüldüğü üzere grup genelinde incelendiğinde katılımcıların %46'sı (n=19) 8 saat ve üstü, %27'si (n=11) 6 saat ve altı, %27'si (n=11) 7 saat uyku süresine sahip olduğunu ifade etmiştir.

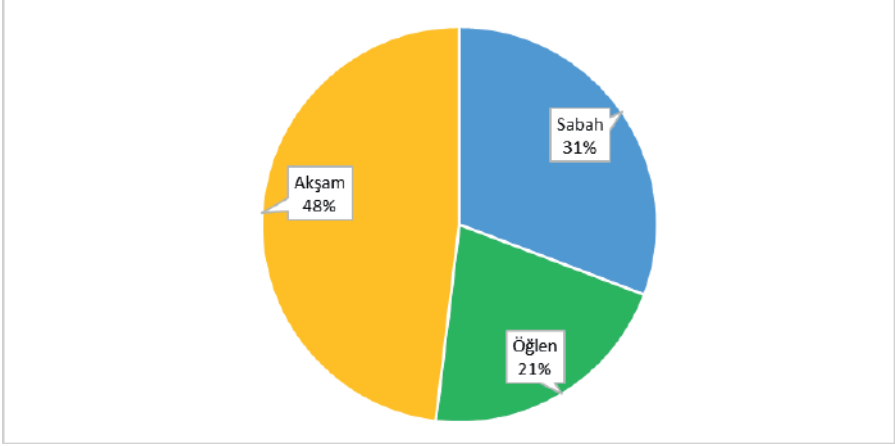
Şekil 4.16. Uyku süresi

Tablo 4.11'de katılımcıların olta balıkçılığı yapma zamanı ile ilgili soruya verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Bazı katılımcıların olta balıkçılığını sabit bir saatte yapmadığı ve duruma göre farklı zamanlarda yaptığı görülmüştür.

Tablo 4.11. Olta balıkçılığı yapma zamanı

Tema	Kod	n	%
Olta Balıkçılığı Yapma Zamanı	Sabah	16	53,33
	Öğlen	11	36,67
	Akşam	25	83,33

Şekil 4.17’de görüldüğü üzere grup genelinde incelendiğinde katılımcıların %48’i (n=25) akşam, %31’i (n=16) sabah, %21’i (n=11) öğlen saatlerinde olta balıkçılığı yaptığını ifade etmiştir.

Şekil 4.17. Olta balıkçılığı yapma zamanı

Tablo 4.12’de katılımcıların olta balıkçılığı dışında yapılan boş zaman aktivitesi ile ilgili soruya verdikleri cevaplar gösterilmiştir. Bazı katılımcıların olta balıkçılığı dışında birden fazla aktiviteye katıldığı görülmüştür.

Tablo 4.12. Olta balıkçılığı dışında yapılan boş zaman aktivitesi

Tema	Kod	n	%
Olta Balıkçılığı Dışında Yapılan Boş Zaman Aktivitesi	Aileyle veya Arkadaşlarla Vakit Geçirme	7	23,33
	Doğa Aktiviteleri	8	26,67
	Spor Yapmak	8	26,67
	Tamirat	5	16,67
	Yapmam	5	16,67
	Diğer(Tv İzlemek, Enstrüman Çalmak, Fotoğraf Çekmek, Kitap Okumak, Ders Çalışmak, Bilgisayar Oyunu)	7	23,33

Şekil 4.18’de görüldüğü üzere grup genelinde incelendiğinde katılımcılar olta balıkçılığı dışında %20’si (n=8) doğa aktiviteleri, %20’si (n=8) spor, %18’i (n=7) aile ve arkadaşlar ile vakit geçirme, %18’i (n=7) diğer aktiviteler, %14’ü (n=5) tamirat işleri, %14’ü (n=5) ise aktivite yapmadığını ifade etmişlerdir.

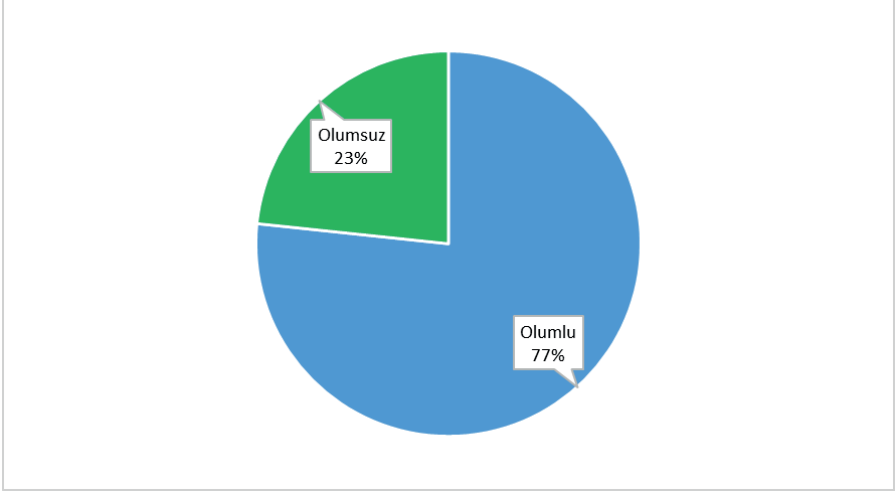
Şekil 4.18. Olta balıkçılığı dışında yapılan boş zaman aktivitesi

Tablo 4.13’te katılımcıların yaşam kalitesi ile ilgili soruya verdikleri cevaplar gösterilmiştir.

Tablo 4.13. Yaşam kalitesi

Tema	Kod	n	%
Yaşam Kalitesi	Olumlu	23	76,67
	Olumsuz	7	23,33

Şekil 4.19’da görüldüğü üzere grup genelinde incelendiğinde katılımcıların %77’si (n=23) olumlu, %23’ü (n=7) olumsuz yaşam kalitesine sahip olduğunu ifade etmiştir.

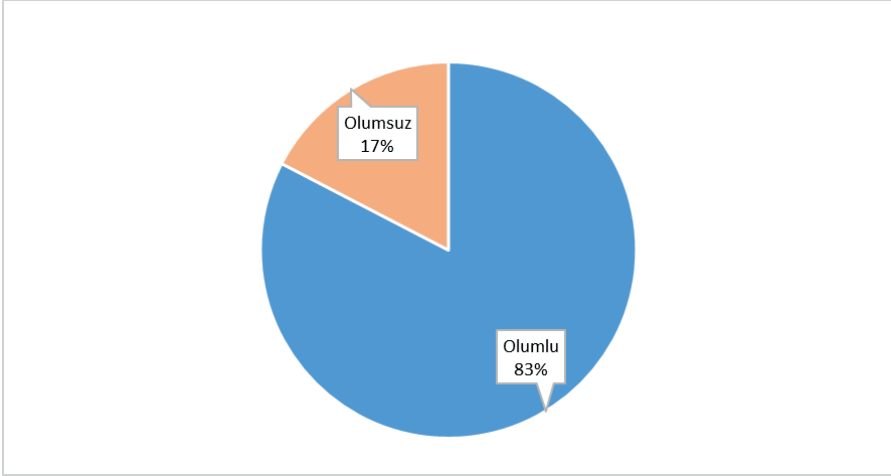
Şekil 4.19. Yaşam kalitesi

Tablo 4.14’te katılımcıların olta balıkçılığı yapma sıklıkları açısından yaşam kaliteleri gösterilmiştir.

Tablo 4.14. Olta balıkçılığı yapma sıklığına göre yaşam kalitesi

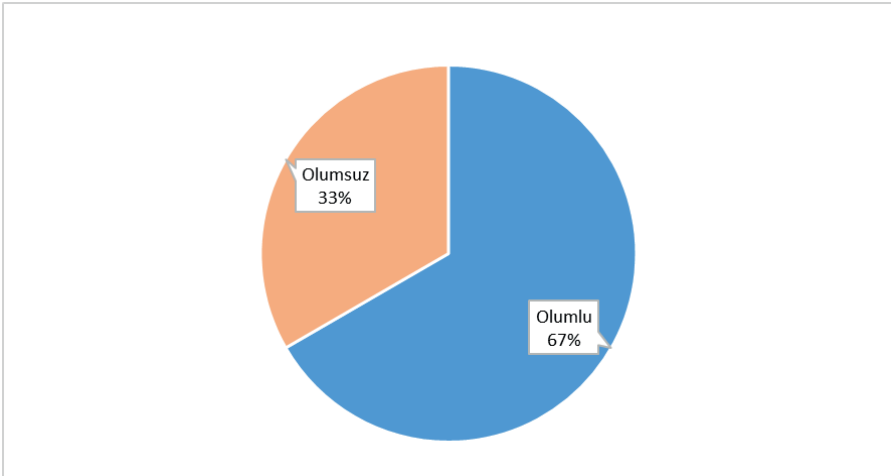
Olta Balıkçılığı Yapma Sıklığı	Yaşam Kalitesi	n	%
Haftada 1-2 Gün	Olumlu	19	82,6
	Olumsuz	4	17,4
Zaman Buldukça	Olumlu	2	66,7
	Olumsuz	1	33,3
Çoğunlukla	Olumlu	2	50,0
	Olumsuz	2	50,0

Şekil 4.20'de görüldüğü üzere haftada 1-2 gün olta balıkçılığı yapan katılımcıların %83'ü (n=19) olumlu, %17'si (n=4) olumsuz yaşam kalitesine sahip olduğunu ifade etmiştir.

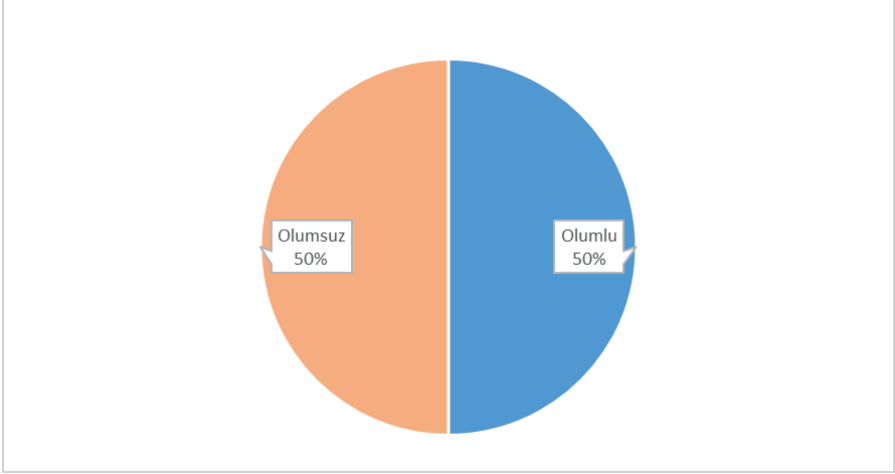
Şekil 4.20. Haftada 1-2 gün olta balıkçılığı yapanların yaşam kalitesi düzeyleri

Şekil 4.21'de görüldüğü üzere zaman buldukça olta balıkçılığı yapan katılımcıların %67'si (n=2) olumlu, %33'ü (n=1) olumsuz yaşam kalitesine sahip olduğunu ifade etmiştir.

Şekil 4.21. Zaman buldukça olta balıkçılığı yapanların yaşam kalitesi düzeyleri

Şekil 4.22’de görüldüğü üzere çoğunlukla olta balıkçılığı yapan katılımcıların %50’si (n=2) olumlu, %50’si (n=2) olumsuz yaşam kalitesine sahip olduğunu ifade etmiştir.

Şekil 4.22. Çoğunlukla olta balıkçılığı yapanların yaşam kalitesi düzeyleri

4.3. Katılımcıların Sözlü İfadelerinden ve Anketlerinden Doğan Hikayeleri

K1 (Gönüllü Katılımcı 1)

Yaşının 30, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun yüksekokul, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı bir (1) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımı balık tutarak geçiriyorum. Olta balıkçılığından zevk alıyorum benim için hayatın anlamıdır. Olta balıkçılığı benim için tutkudur hayatın anlamıdır. Haftada 2 veya 3 kez olta balıkçılığı yaparım. Ben olta balıkçılığımı küçük yaştan beri yaparım. Benim için boş zaman iş ve aile dışında kalan zamanı ifade eder. Olta balıkçılığı için aylık ortalama 1000-1500 tl bütçe ayırırım. Günde ortalama sekiz saat uyurum. Olta balıkçılığında sabah ve akşam olmak üzere günde iki defa giderim. Olta balıkçılığı yapmadığı zaman diliminde ise ailem ve doğada vakit geçirmeyi tercih ederim.”

K2 (Gönüllü Katılımcı 2)

Yaşının 46, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun yüksekokul, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı iki (2) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımı evde geçiriyorum. Olta balıkçılığımı zevk için yapıyorum. Olta balıkçılığı benim için en iyi hobidir. Boş zamanlarımın 3’te 1’inde olta balıkçılığı yaparım. Olta balıkçılığımı 15 senedir yaparım. Benim için boş zaman en büyük zevktir. Olta balıkçılığına düşük miktarda bir bütçe ayırırım. Günde ortalama 7-8 saat kadar uyurum. Olta balıkçılığına genellikle öğlen saatlerinde giderim. Olta balıkçılığı yapmadığım zaman dilimde ise futbol oynayarak, televizyon izleyerek ve gezerek geçiririm.”

K3 (Gönüllü Katılımcı 3)

Yaşının 32, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun ortaokul, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı üç (3) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımda çocuklarımla vakit geçiririm. Olta balıkçılığımı zevk için yaparım. Olta balıkçılığı benim için rahatlama değildir. Çalışma zamanlarım dışında 1-2 saat olta balıkçılığı yaparım. Ben olta balıkçılığımı 5 senedir yapmaktayım. Benim için boş zaman çocuklarla vakit geçirmeyi ifade eder. Olta balıkçılığı için günlük 100-120 lira bütçe ayırırım. Günde ortalama 7-8 saat uyurum. Olta balıkçılığına akşam giderim. Olta balıkçılığı yapmadığım zaman diliminde araba tamiriyle uğraşmayı severim.”

K4 (Gönüllü Katılımcı 4)

Yaşının 60, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun ilkököl, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun kötü olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı dört (4) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımı balık tutarak geçirmeyi severim. Olta balıkçılığımı küçüklükten beri hobi olarak ve geçinmek için yapmaktayım. Olta balıkçılığı benim için boş zaman değerlendirilmez. Çalışma dışında kalan zamanımda balık durumuna göre olta balıkçılığı yaparım. Ben olta balıkçılığımı çocukluktan beri yaparım. Benim için boş zaman vakit geçirmektir, anlamı yoktur. Olta balıkçılığı için alacağım malzemenin ve tutacağım balığın durumuna göre yüksek miktarda bütçe ayırırım. Günde ortalama 6-8 saat uyurum. Olta balıkçılığına sabah ve akşam saatlerinde giderim. Olta balıkçılığı dışında herhangi bir aktivitede bulunmam.”

K5 (Gönüllü Katılımcı 5)

Yaşının 15, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun lise, yaşadığı yerin köy, ekonomik durumunun kötü olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı beş (5) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımı balık tutarak geçirmeyi severim. Olta balıkçılığımı hobi ve eğlence olarak yaparım. Olta balıkçılığı benim için yaşam tarzıdır. Ayda 1-2 defa olta balıkçılığı yaparım. Ben olta balıkçılığımı 5 senedir yapmaktayım. Benim için boş zaman balık tuttuğum zaman anlamına gelmektedir. Olta balıkçılığına günlük 50 lira bütçe ayırırım. Günde ortalama 6

saat uyurum. Olta balıkçılığına sabah saatlerinde ve 11.00-15.00 arası giderim. Olta balıkçılığımı yapmadığım zaman diliminde avlanmayı severim.”

K6 (Gönüllü Katılımcı 6)

Yaşının 62, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun lise, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı altı (6) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımı balık tutarak ve gezerek geçiririm. Olta balıkçılığımı keyif için yapıyorum. Olta balıkçılığı benim için spor, zevk, vakit geçirme anlamına gelir. Çalışma dışında kalan zamanlarımda günde 4-5 saat olta balıkçılığı yaparım. Ben olta balıkçılığımı 40 senedir yapıyorum. Benim için boş zaman vakit kaybıdır. Olta balıkçılığı için aylık ortalama 100 lira bütçe ayırırım. Günde ortalama 8 saat uyurum. Olta balıkçılığına sabahtan akşama kadar olan zaman diliminde giderim. Olta balıkçılığı dışında spor yapmayı severim.”

K7 (Gönüllü Katılımcı 7)

Yaşının 17, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun lise, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı yedi (7) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımı balık tutarak ve halı sahada futbol oynayarak geçiririm. Olta balıkçılığımı ilgi alanım olduğu için yaparım. Olta balıkçılığı benim için vakit geçirmek, stres atmaktır. Çalışma dışında kalan zamanımda haftada 5-6 saat olta balıkçılığı yaparım. Ben olta balıkçılığımı 2 senedir yapmaktayım. Benim için boş zaman aktivite yapılacak zamandır. Olta balıkçılığı için günlük 20-30 lira bütçe ayırırım. Günde ortalama 8 saat uyurum. Olta balıkçılığına öğlen saatlerinde giderim. Olta balıkçılığı dışında halı sahada futbol oynarım ve gezerim.”

K8 (Gönüllü Katılımcı 8)

Yaşının 28, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun yüksekokul, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı sekiz (8) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımı çocuğumla ilgilenerek, kitap okuyarak, balık tutarak ve futbol oynayarak değerlendiririm. Olta balıkçılığımı kendimi huzurlu hissettiğim için yaparım. Olta balıkçılığı benim için dinlenme ve hazdır. Çalışma dışında kalan zamanlarımda haftada 1 olta balıkçılığı yaparım. Ben 10 senedir olta balıkçılığı yapmaktayım. Benim için boş zaman kitap okumak, balık tutmak ve kitap okumak anlamına gelir. Olta balıkçılığı için aylık ortalama 500 lira bütçe ayırırım. Günde ortalama 7 saat uyurum. Olta balıkçılığına sabah ve akşam olmak üzere günde iki defa giderim. Olta balıkçılığı dışında kitap okumayı, futbol oynamayı ve film izlemeyi severim.”

K9 (Gönüllü Katılımcı 9)

Yaşımın 68, cinsiyetinin erkek, eğitim durumununun lise, yaşadığı yerin il, ekonomik durumununun kötü olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı dokuz (9) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımı balık tutarak geçiririm. Olta balıkçılığım amatör ve geçim kaynağı için yaparım. Olta balıkçılığı benim için sportif, sağlık, kazanç ve eğlenme anlamına gelir. Olta balıkçılığı mesleğim olduğu için her zaman yaparım. Ben 57 yıldır olta balıkçılığı yaparım. Boş zaman benim için manasızdır, insan boş durmamalı geleceğe taşıyabileceği etkinlikler yapmalıdır. Olta balıkçılığı için yüksek miktarda bir bütçe ayırırım. Günde ortalama 7-8 saat uyurum. Olta balıkçılığına balığın durumuna göre zaman dilimlerinde giderim. Olta balıkçılığı yapmadığım zamanlarda arkadaşlarla sohbet ederim, sosyal aktivite yaparım.”

K10 (Gönüllü Katılımcı 10)

Yaşımın 57, cinsiyetinin erkek, eğitim durumununun ilkökul, yaşadığı yerin il, ekonomik durumununun iyi olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı on (10) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımı balık tutarak değerlendiririm. Olta balıkçılığımı hobi için yapıyorum. Olta balıkçılığı benim için kafa dinlemektir ve kalbeye gidip vakit geçirmekten iyidir. Çalışma dışında kalan zamanlarımda boş kalan zamanlarımda olta balıkçılığı yaparım. Ben küçüklükten beri olta balıkçılığı yapmaktayım. Benim için boş zaman herhangi bir anlam ifade etmiyor. Olta balıkçılığı için düşük miktar bir bütçe ayırırım. Ben günde ortalama 6 saat uyurum. Olta balıkçılığına balığın durumuna göre günün belli zaman dilimlerinde gelirim. Olta balıkçılığı dışında herhangi bir aktivitede bulunmam, sadece olta balıkçılığı yaparım.”

K11 (Gönüllü Katılımcı 11)

Yaşımın 53, cinsiyetinin erkek, eğitim durumununun yüksekokul, yaşadığı yerin il, eğitim durumununun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı on bir (11) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımı balık tutarak geçiririm. Olta balıkçılığım spor ve stres atmak için yapıyorum. Olta balıkçılığı benim için bir hobidir. Çalışma dışında kalan zamanlarımda 7-8 saat olta balıkçılığı yaparım. Ben 15 yıldır olta balıkçılığı yaparım. Boş zaman benim için kaybedilmemelik, değerlendirilmesi gereken bir zaman anlamına gelmektedir. Olta balıkçılığı için düşük miktarda bir bütçe ayırırım. Günde ortalama 6 saat uyurum. Olta balıkçılığına işte boş vaktim olduğu zamanlarda günün belli zaman dilimlerinde gelirim. Olta balıkçılığı yapmadığım zamanlarda ailemle vakit geçirmeyi severim.”

K12 (Gönüllü Katılımcı 12)

Yaşının 35, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun yüksekokul, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı on iki (12) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımı balık tutarak, kitap okuyarak ve ailemle vakit geçirerek değerlendiririm. Olta balıkçılığını dinlendirici olduğu ve hobi için yapıyorum. Olta balıkçılığı benim için arınmak demektir. Çalışma dışında kalan zamanlarımda hafta içi 1 saat, hafta sonu 1 gün olta balıkçılığı yaparım. Ben 2 senedir olta balıkçılığı yapmaktayım. Boş zaman benim için çalışma dışı kalan zaman anlamına gelmektedir. Olta balıkçılığı için düşük miktarda bir bütçe ayırırım. Günde ortalama 5 saat uyurum. Ben hafta içi saat 15.00-20.00 saatleri arası olta balıkçılığı yaparım. Olta balıkçılığı yapmadığım zaman enstrüman çalmayı severim.”

K13 (Gönüllü Katılımcı 13)

Yaşının 38, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun lise, yaşadığı yerin ilçe, ekonomik durumunun iyi olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı on üç (13) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımda balık tutarım ve arkadaşlarımla gezerim. Olta balıkçılığım bana keyif verdiği ve stres attığım için yaparım. Olta balıkçılığı benim için keyiftir. Ben hafta 1 gün olta balıkçılığı yaparım. Ben yaklaşık 3,5-4 senedir olta balıkçılığı yapmaktayım. Boş zaman benim için güzel etkinlikler yapmak anlamına gelir. Olta balıkçılığı için orta düzeyde bir bütçe ayırırım. Günde ortalama 9 saat uyurum. Ben genellikle öğlen saatlerinde olta balıkçılığı yaparım. Olta balıkçılığı yapmadığım zaman diliminde dinlenmeyi ve gezmeyi severim.”

K14 (Gönüllü Katılımcı 14)

Yaşının 47, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun yüksekokul, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun iyi olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı on dört (14) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımı balık tutarak geçiririm. Olta balıkçılığımı sevdiğim için yapmaktayım. Olta balıkçılığı benim için huzur bulduğum tek yerdir. Çalışma dışında boşta kaldığım her an olta balıkçılığı yaparım. Ben yaklaşık 30 senedir olta balıkçılığı yapmaktayım. Benim için boş zaman ruhunu dinlendirdiğin an anlamına gelir. Olta balıkçılığı için aylık ortalama 1.000-1500 lira bütçe ayırırım. Günde 6-7 saat uyurum. Havanın müsait olduğu her zaman diliminde olta balıkçılığı yaparım. Olta balıkçılığı dışında yaptığım herhangi bir aktivite yok.”

K15 (Gönüllü Katılımcı 15)

Yaşının 35, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun lise, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı on beş (15) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımda balık tutarım. Olta balıkçılığı zaman geçirmek için yaparım. Olta balıkçılığı benim için stres atmak ve boş zamandır. Çalışma dışında kalan zamanlarda günde 4 saat olta balıkçılığı yaparım. Ben 2 aydan beri olta balıkçılığı yapmaktayım. Boş zaman benim için hobiyle ilgilenmektir. Olta balıkçılığı için aylık ortalama 1.000-1500 lira bütçe ayırırım. Günde ortalama 6 saat uyurum. Olta balıkçılığı yapmaya genellikle öğleden sonra gelirim. Olta balıkçılığı dışında başka herhangi bir aktivite yapmam.”

K16 (Gönüllü Katılımcı 16)

Yaşının 36, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun lise, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun kötü olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı on altı (16) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımı balık tutarak ve gezerek değerlendiririm. Olta balıkçılığı vakit geçirmek için yapıyorum. Olta balıkçılığı benim için gelince kafa dinleme yeridir. Çalışma dışında kalan zamanlarımda 8 saat olta balıkçılığı yaparım. 2 yıldan beri olta balıkçılığı yapmaktayım. Boş zaman benim için sükûnet, sessizlik, dinlenmedir. Ben günde ortalama 8 saat uyurum. Genellikle hafta sonları olta balıkçılığı yaparım. Olta balıkçılığı dışında fotoğraf çekimleri yaparım.”

K17 (Gönüllü Katılımcı 17)

Yaşının 49, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun ortaokul, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı on yedi (17) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımda balık tutarım. Olta balıkçılığımı hobi için yaparım. Olta balıkçılığı benim için stres atma yeridir. Çalışma durumuma göre haftada 1 veya ayda bir olta balıkçılığı yaparım. Ben 10-15 yıldır olta balıkçılığı yapmaktayım. Boş zaman benim için dinlenmedir. Olta balıkçılığı için ortalama bir bütçe ayırırım. Günde ortalama 9-10 saat uyurum. Ben genellikle akşamüstünden sonra olta balıkçılığı yaparım. Olta balıkçılığı yapmadığım zaman dilimlerinde dostlarımla gezerim ve ailemle vakit geçiririm.”

K18 (Gönüllü Katılımcı 18)

Yaşının 14, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun lise, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı on sekiz (18) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımı hobilerimle ilgilenerek, ders çalışarak ve annemle değerlendiririm. Olta balıkçılığımı eğlenceli olduğu için yapmaktayım. Olta balıkçılığı benim için zevk demektir. Çalışma dışında kalan zamanlarımın 3’te 1’inde olta balıkçılığı yaparım. Ben 3 yıldan beri olta balıkçılığı yapmaktayım. Boş zaman benim için hobi, ders çalışmak ve aileyle vakit geçirme zamanıdır. Olta balıkçılığı için düşük miktarda bir bütçe ayırırım. Günde ortalama 8-9 saat uyurum. Hafta sonları olta balıkçılığı yaparım. Olta balıkçılığı dışında ders çalışırım ve ailemle vakit geçiririm.”

K19 (Gönüllü Katılımcı 19)

Yaşının 14, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun lise, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı on dokuz (19) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımda hobilerimle ilgilenirim ve spor yaparım. Olta balıkçılığımı zevk için yapıyorum. Olta balıkçılığı benim için boş zaman ve zevktir. Ben haftada 1-2 gün olta balıkçılığı yaparım. 3 aydan beri olta balıkçılığı yapmaktayım. Boş zaman benim için değerlendirilmesi gereken zaman demektir. Olta balıkçılığı için düşük miktarda bir bütçe ayırırım. Günde ortalama 8 saat uyurum. Ben genellikle hafta sonları olta balıkçılığı yaparım. Olta balıkçılığı dışında spor yapmayı severim.”

K20 (Gönüllü Katılımcı 20)

Yaşının 50, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun ilkököl, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı yirmi (20) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımda balık tutarım. Olta balıkçılığımı hobi için yaparım. Olta balıkçılığı benim için zevktir, vakit geçirme yöntemidir. Çalışma dışında kalan zamanlarımda günde 3-5 saat olta balıkçılığı yaparım. Ben çocukluktan beri olta balıkçılığı yaparım. Benim için boş zaman anlamsızdır. Olta balıkçılığına aylık 100-200 lira bütçe ayırırım. Günde ortalama 8 saat uyurum. Ben genellikle öğleden sonra olta balıkçılığı yaparım. Olta balıkçılığı dışında yürüyüş ve spor yaparım.”

K21 (Gönüllü Katılımcı 21)

Yaşının 32, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun lise, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun kötü olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı yirmi bir (21) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımda hobilerimle ilgilenirim. Olta balıkçılığımı hobim olduğu için ve boş vaktim olduğu için yaparım. Olta balıkçılığı benim için boş zaman değerlendirmedir. Çalışma dışında kalan zamanlarda haftada en az bir kez olta balıkçılığı yaparım. Ben 3 seneden beri olta balıkçılığı yapıyorum. Benim için boş zaman bir anlam ifade etmemektedir. Olta balıkçılığı için düşük miktarda bir bütçe ayırırım. Ben günde ortalama 7-8 saat uyurum. Genellikle

aksamları olta balıkçılığı yapmaya giderim. Olta balıkçılığı dışında motor tamiri yapmakla ilgilenirim.”

K22 (Gönüllü Katılımcı 22)

Yaşımın 31, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun lise, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı yirmi iki (22) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımı balık tutarak, arkadaşlarımla dolaşarak ve arabayla gezerek geçiririm. Olta balıkçılığımı zevkli bulduğum için yaparım. Olta balıkçılığı benim için zaman değerlendirmedir. Çalışma dışında kalan zamanlarımda 5 saat olta balıkçılığı yaparım. Ben 5 aydan beri olta balıkçılığı yapmaktayım. Boş zaman benim için değerlendirilmesi, aktivite yapılması gerek bir zamandır. Olta balıkçılığı için düşük miktarda bir bütçe ayırırım. Günde ortalama 8 saat uyurum. Olta balıkçılığımı akşam 18.00-00.00 saatleri arasında yaparım. Olta balıkçılığı dışında satranç oynamak, masa tenisi ve bowling aktivitelerinde bulunurum.”

K23 (Gönüllü Katılımcı 23)

Yaşımın 49, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun ilkökul, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı yirmi üç (23) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımda balık tutarım. Olta balıkçılığımı sıkıntı ve stresten uzaklaştırdığı için yaparım. Olta balıkçılığı benim için bir hobidir, sıkıntı ve stresi alır. Çalışma dışında kalan zamanlarda akşamları fırsat buldukça olta balıkçılığı yaparım. Ben 3 senedir olta balıkçılığı yaparım. Boş zaman benim için avare, yattığım zaman anlamına gelmektedir. Olta balıkçılığı için düşük miktarda bir bütçe ayırırım. Günde ortalama 6 saat uyurum. Genellikle öğleden sonra olta balıkçılığı yaparım. Olta balıkçılığı dışında herhangi bir aktivitede bulunmam dinlenirim.”

K24 (Gönüllü Katılımcı 24)

Yaşımın 37, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun ilkökul, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı yirmi dört (24) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımı çocuklarımla vakit geçirerek ve balık tutarak geçiririm. Olta balıkçılığımı zevk için yaparım. Olta balıkçılığı benim için zaman geçirmektir. Çalışma dışında kalan zamanlarımda hafta iki kez 4-5 saat olta balıkçılığı yaparım. Ben 2 yıldan beri olta balıkçılığı yapmaktayım. Boş zaman benim için balık tutmaktır. Olta balıkçılığı için düşük miktarda bir bütçe ayırırım.

Günde 6-7 saat uyurum. Ben genellikle akşam saatlerinde olta balıkçılığı yaparım. Olta balıkçılığı dışında kalan zamanlarımı gezerek değerlendiririm.”

K25 (Gönüllü Katılımcı 25)

Yaşının 19, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun yüksekokul, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı yirmi beş (25) kişisinin;

“Genel olarak boş zamanlarımı balık tutarak ve konsol oyunları oynayarak geçiririm. Olta balıkçılığımı zaman geçirmek için yaparım. Olta balıkçılığı benim için hobidir. Çalışma dışında kalan zamanlarımda haftada 1-2 kez olta balıkçılığı yaparım. Ben 3 senedir olta balıkçılığı yapmaktayım. Benim için boş zaman aktivite yapılan zamandır. Olta balıkçılığı için düşük miktarda bir bütçe ayırırım. Günde ortalama 8 saat uyurum. Olta balıkçılığı yapmaya akşamları giderim. Olta balıkçılığı dışında futbol oynamayı ve bilgisayar oyunları ile vakit geçirmeyi severim.”

K26 (Gönüllü Katılımcı 26)

Yaşının 58, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun ortaokul, yaşadığı yerin ilçe, ekonomik durumunun kötü olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı yirmi altı (26) kişisi;

“Genel olarak boş vakitlerimde balık tutarım ve arkadaşlarımla kahveye giderim. Olta balıkçılığımı zaman geçirmek ve akşam eve balık götürmek için yaparım. Olta balıkçılığı benim için zaman geçirmektir. Çalışmadığım zamanlarda fırsat buldukça olta balıkçılığı yaparım. Ben 20 senedir olta balıkçılığı yaparım. Boş zaman benim için değerlendirilen ve dinlenen zamandır. Olta balıkçılığına aylık 700-800 lira bütçe ayırırım. Günde 6-7 saat uyurum. Olta balıkçılığımı sabah ve akşam saatlerinde yaparım. Olta balıkçılığı dışında arkadaşlarımla kahveye giderim ve bahçe işleriyle uğraşırım.”

K27 (Gönüllü Katılımcı 27)

Yaşının 24, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun yüksekokul, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı yirmi yedi (27) kişisi;

“Genel olarak boş vakitlerimi balık tutarak, kitap okuyarak ve gezerek değerlendiririm. Olta balıkçılığımı zevk aldığım için yaparım. Olta balıkçılığı benim için hobidir. Çalışma dışında kalan zamanlarda haftada 1-2 kez olta balıkçılığı yaparım. Ben 6 yıldır olta balıkçılığı yapmaktayım. Boş zaman benim için işlerimin olmadığı serbest zaman anlamına gelir. Olta balıkçılığı için düşük miktarda bir bütçe ayırırım. Günde ortalama 8-9 saat kadar uyurum.

Olta balıkçılığımı sabah saatlerinde yaparım. Olta balıkçılığı dışında kalan zamanlarda kitap okuyup gezmeyi severim.”

K28 (Gönüllü Katılımcı 28)

Yaşının 47, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun ilkokul, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun orta olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı yirmi sekiz (28) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımda balık tutarım. Olta balıkçılığımı zaman geçirmek için yaparım. Olta balıkçılığı benim için stres atma yeridir. Çalışma dışında kalan zamanlarımda günde 2-3 saat olta balıkçılığı yaparım. Ben 17 yaşımdan beri olta balıkçılığı yapmaktayım. Benim için boş zaman herhangi bir anlam ifade etmemektedir. Olta balıkçılığı için aylık 1000 lira bütçe ayırırım. Günde ortalama 8 saat uyurum. Olta balıkçılığımı balık durumuna göre sabah ve akşam saatlerinde yaparım. Olta balıkçılığı dışında arkadaşlarımla kahvehaneye giderim, çocuklarımla vakit geçiririm.”

K29 (Gönüllü Katılımcı 29)

Yaşının 31, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun lise, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun kötü olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı yirmi dokuz (29) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımda balık tutarım ve akvaryum dizaynı ile uğraşırım. Olta balıkçılığımı zevkli olduğu için yapmaktayım. Olta balıkçılığı benim için zaman geçirme anlamına gelmektedir. Çalışma dışında kalan zamanlarımda haftada 1-2 kez olta balıkçılığı yaparım. Ben olta balıkçılığımı yaklaşık 6-7 senedir yapmaktayım. Boş zaman benim için etkinlik yapılması gereken zaman demektir. Olta balıkçılığı için düşük miktarda bir bütçe ayırırım. Ben günde 7-8 saat kadar uyurum. Olta balıkçılığımı öğleden sonra yaparım. Olta balıkçılığı dışında akvaryum dizaynı ile uğraşmayı severim.”

K30 (Gönüllü Katılımcı 30)

Yaşının 41, cinsiyetinin erkek, eğitim durumunun ortaokul, yaşadığı yerin il, ekonomik durumunun kötü olduğunu söyleyen gönüllü katılımcı otuz (30) kişisi;

“Genel olarak boş zamanlarımla çocuklarımla vakit geçirerek değerlendiririm. Olta balıkçılığımı hobi için yaparım. Olta balıkçılığı benim için stres atmak ve evden uzaklaşma anlamına gelir. Çalışma dışında kalan zamanlarda günlük 3-4 saat olta balıkçılığı yaparım. Ben olta balıkçılığımı 11 senedir yapmaktayım. Boş zaman benim için çocuklarımla geçirdiğim vakittir. Olta balıkçılığı için orta miktarda bir bütçe ayırırım. Ben günde ortalama 6-7 saat uyurum. Olta balıkçılığımı genellikle sabah ve akşam saatlerinde yaparım. Olta balıkçılığı dışında atölye işleriyle uğraşarak vakit geçiririm.”

5. Tartışma

Katılımcıların %100'ünün erkek olduğu, %27'sinin 30 yaş ve altında, %36'sının 31-46 yaş arasında, %37'sinin 47 yaş ve üzerinde olduğu, %33'ünün ilköğretim, %40'ının lise, %27'sinin yüksekokul eğitimi aldığı, %10'unun ilçede, %90'ının ilde yaşadığı, %27'sinin kötü, %63'ünün orta, %10'unun iyi ekonomik duruma sahip olduğu, ilköğretim eğitime sahip olanların %30'unun kötü, %60'ının orta, %10'unun iyi ekonomik duruma sahip olduğu, lise eğitime sahip olanların %42'sinin kötü, %50'sinin orta, %8'inin iyi ekonomik duruma sahip olduğu, yüksekokul eğitime sahip olanların %87'sinin orta, %13'ünün iyi ekonomik duruma sahip olduğu belirlendi.

Kolbaş (2017) araştırmasında rekreasyonel olta balıkçıların cinsiyetlerinin incelenmesinde erkeklerin çok baskın olduklarını (%97,2) belirlemiştir. Kolbaş (2017) ayrıca rekreasyonel olta balıkçıların çoğunun %29,2'lik dilim ile 35-44 yaş aralığında olduğunu, ancak 45-54 yaş aralığında olanlarında %27,4'lük bir dilimi oluşturduğunu belirtmiştir. Dalkıran ve Baki (2009) tarafından yapılan çalışmada ise amatör balıkçı belgesine sahip olanların çoğunluğunun 51 yaş üstü (%41,06) bireylerden oluştuğu görülmüştür. Kolbaş (2017)'ın çalışmasındaki diğer bir bulgu olta balıkçıların eğitim durumlarına göre değerlendirilmesiydi sonuçlar lise mezunlarının ilk sırada (%43,4) yer aldığını göstermektedir. Mete ve Yüksel (2014) tarafından yapılan çalışmada ise rekreasyonel olta balıkçıların ilköğretim mezunlarından (%39) oluştuğu bildirilmiştir. Doğan ve Çağiltay (2012) olta balıkçıların yaşlarının 16-78 arasında değiştiğini %51,8 ile 30-50 yaş arasındakilerin en yüksek oranı oluşturduğunu saptamışlardır. Ayrıca olta balıkçılığı yapanların okur-yazar ile üniversite mezunu arasında değiştiğini ve en yüksek oranda

(%40,1) ilkokul mezunu olduklarını bildirmiştir. Aydın ve ark. (2013), Ordu ilinde amatör balıkçıların %99.2'sinin erkek, yaş ortalamalarının 35, %70'inin evli, ortalama gelirlerinin 1532 lira, ortalama 10 yıl tecrübe sahibi, kullandıkları ekipmanın değerinin 149 lira olduğunu belirtmişlerdir. Ateşşahin ve ark. (2014), Elazığ ilindeki amatör balıkçıların balıkçı tecrübesi 4 yıl ve daha fazla olan amatör balıkçı sayısının %40,5 oranında olduğunu belirtmişlerdir. Bu işi yapanların %62'sinin 20 ile 40 yaş gurubu arasında genç ve dinamik bir yaş gurubu olduğu saptanmıştır. Karapıçak (2015)'in çalışmasında ise Giresun, Trabzon, Rize, Artvin illerinde yaptığı araştırmada (%46,5) 41-60 yaş aralığında yoğun avcılık yapıldığı görülmüştür.

Yapılan görüşmeler sonucunda; boş zamanın değerlendirilmesi, olta balıkçılığının yapıma amacı, olta balıkçılığının kişiye katkısı, olta balıkçılığı yapma sıklığı, olta balıkçılığına başlangıç, boş zamana yüklenen anlam ve hissedilen duygular, olta balıkçılığına ayrılan bütçe, uyku süresi, olta balıkçılığının yapıma zamanı, yapılan diğer boş zaman aktiviteleri ve yaşam kalitesine etkisi şeklinde on bir tema öne çıkarılmıştır.

Çalışmamızda katılımcılar; boş zamanlarını genellikle balık tutarak, gezerek ve aile ile değerlendirdiğini belirtmiştir. Katılımcıların çoğunluğunun (%55) ise balık tuttuğu görüldü. Bu doğrultuda kişilerin boş zamanlarında aktif olduğu düşünülebilir. Bu kişilerin çoğunluğunun kendilerine boş zaman aktivitesi olarak olta balıkçılığını seçtiği söylenebilir.

Literatür incelendiğinde Kurar ve Baltacı (2014) yapmış oldukları araştırmada katılımcıların boş zamanlarını aile ile veya spor yaparak geçirdiklerini bildirmiştir. Özdağ ve ark. (2009) araştırmalarında kişilerin boş zamanlarını aileleri ile, spora giderek ve gezerek geçirdiklerini ifade etmektedir. Demir ve Demir (2006)'in çalışmasında ise bireylerin çoğunlukla benzer boş zaman aktivitelerine yöneldikleri ve bu aktivitelerin seçiminde aile, çevre, arkadaşlıklar, sorumluluklar, yaş ve cinsiyet gibi faktörlerin etken olduğu bildirilmiştir.

Çalışmamızda katılımcılar; zevk ve huzur amaçlı, hobi amaçlı, zaman geçirmek amaçlı, geçinmek ve balık yemek amaçlı olta balıkçılığı yaptığını belirtmiştir. Bu doğrultuda kişilerin olta balıkçılığını kendilerine katkıda bulunmasından dolayı seçtiği düşünülebilir. Ayrıca kişilerin balık tutmayı iyi bir rekreasyon aktivitesi olarak gördüğü söylenebilir.

Literatür incelendiğinde Kolbaş (2017)'in araştırmada rekreasyonel olta balıkçılığının neden tercih edildiğine yönelik soruya balıkçıların büyük oranda (%44,3) mücadele-başarmak duygusu cevabı verdikleri görülmüştür. Yılmaz ve Ulaş (2016) çalışmalarında sosyalleşme ve sağlık amaçlı rekreatif

etkinliklere katılım sağlandığını belirtmektedir. Karaküçük'e göre ise (2005) insanlar eğlence, dinlenme, gezme, heyecan ve sağlık amaçlı rekreatif etkinliklere katılım göstermektedir. Çelebi (2016) tarafından yapılan bir çalışmada da rekreasyon programlarına eğitim amaçlı katılım gösterildiği belirtilmiştir.

Çalışmamızda katılımcılar; olta balıkçılığının kişiye hobi, huzur, tutku ve yaşam tarzı kattığını belirtmiştir. Bu doğrultuda olta balıkçılığın rekreasyonun faydalarını kişilere yansıttığı söylenebilir. Ayrıca balık tutmak kişilerin psikolojik iyi oluşlarının artmasında iyi bir rekreasyon aktivitesi olarak önerilebilir.

Literatür incelendiğinde, Koçyiğit ve Yıldız (2014)'da yapmış oldukları araştırmada balık tutmanın günün stresini atmada yardımcı olduğunu ve kişileri dinlendirdiğini belirtmektedir. Cowx (2002) ise rekreasyonel balıkçılığı hobi, spor veya dinlenme amacı taşıyan maddi ve ticari kazanç gayesi gütmeyen aktivite olarak tanımlamaktadır. Özdağ ve ark. (2009) araştırmalarında boş zaman faaliyetlerinin kişide dinlendirici, eğitici, huzur verici ve mutluluk verici etki bıraktıklarını ifade etmektedir. Balish ve ark. (2016)'da rekreasyon yapan bireyler ile mutlulukları arasında pozitif bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Başka bir çalışmada Musson, (2017) rekreasyonun, hayattaki mutluluk seviyesinin artmasını sağlayabileceğini aktarmıştır.

Çalışmamızda katılımcılar; olta balıkçılığı ile haftada 1-2 gün, çoğunlukla vev zaman buldukça ilgilendiklerini belirtmiştir. Çoğunluğun ise (%77) haftada 1-2 gün olta balıkçılığı yaptığı görüldü. Bu kapsamda kişilerin olta balıkçılığına boş zamanlarında olabildiğince vakit ayırdığı söylenebilir. Bu durumun kişiden kişiye farklılık göstermesinin bireylerin farklı sorumluluklarının olmasından ve boş zaman süresinin farklılık göstermesinden veya planlı olmamasından kaynaklandığı düşünülebilir.

Literatür incelendiğinde yapılan çalışmalarda da bireylerin rekreatif etkinliklere çoğunlukla 1-2 gün vakit ayırdığı belirtilmektedir (Özdede ve Gültekin, 2018). Karakan ve ark. (2021) rekreatif etkinliklere katılım sıklığını aylık olarak incelese de haftalık olarak bakıldığında katılımcıların çoğunun yine 1-2 gün aktivitelere katılım gösterebildiği belirlenmiştir. Çalışmamızdaki ve literatürde yer alan araştırmalardaki bu sonuçların bireylerin haftalık tatillerinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamızda katılımcılar; olta balıkçılığı ile 1-9 yıldır, 10-19 yıldır ve 20 yıl ve üzerinde ilgilendiklerini belirtmiştir. Çoğunluğunun ise (%53) 1-9 yıl arasında olta balıkçılığı yaptığı görüldü. Bu durum olta balıkçılığının kişilere sağladığı faydaların onların bu aktiviteyi sürdürmelerine neden olması ile

açıklanabilir. Ayrıca katılımcıların çoğunun deneyimsiz avcılardan oluştuğu düşünülebilir. Gerçekten de olta balıkçılığının rekreasyon aktivitelerinin sağladığı yararları taşıdığı ve kişilere uzun süreli katılım sağlayabilecekleri, sıkılmayacakları bir aktivite olanağı oluşturduğu söylenebilir.

Kolbaş (2017)'ın araştırmasında rekreasyonel balık avcılarının büyük çoğunluğunun %22,61'lik oranla 2-10 yıl arası, %21,7'lik bölümün ise 2-5 yıl arası deneyimli oldukları görülmüştür. Literatürde yapılan diğer çalışmalarda (Çuhadar ve ark., 2019; Kalkavan ve ark., 2016; Karaca, 2008; Kaya ve ark., 2021) da bireylerin bıkkınlık yaşamadıkları ve kendilerini tatmin edebildikleri bir rekreatif etkinliğe uzun süre boyunca katılabildikleri belirtilmektedir.

Çalışmamızda katılımcılar, boş zamanın onlara; aktivite yapılabilecek zamanı, huzur/zevk ve dinlenmeyi, zorunluluk olmayan zamanı, aile ile geçirilecek zamanı ve bir anlam ifade etmediğini belirtmiştir. Bu doğrultuda çalışmamızdaki bireylerin çoğunun boş zaman hakkında bir fikri olduğu ve bazıları dışında çoğunun boş zamanlarında belirledikleri bir planlarının olduğu düşünülebilir. Ayrıca kişilerin bu planlamalarını boş zaman aktivitesi olarak görmeleri bu konuda bilinçli oldukları anlamına gelebilir.

Literatür incelendiğinde Yalçın ve ark. (2017) çalışmalarında, bireylerin boş zamanı; sosyalleşme, özgürlük ve zorunluluk olmayan zaman olarak anlamlandırdıklarını belirtmektedir. Benzer olarak Dinç ve ark. (2019) boş zamanın bireyler için özgürce davranabildikleri zaman dilimini ifade ettiğini bildirmektedir. Kurar ve Baltacı (2014)'da yapmış oldukları çalışmada boş zamanın anlamını araştırmış ve bireyler için değerlendirilebilecek zaman, anlam ifade etmediği, eğlence ve sosyalleşme anlamını ifade ettiğini bulmuştur. Kara ve ark. (2018) ise çalışmalarında yetişkin bireyler için serbest zamanın birçok anlam ifade ettiğini ve literatürdeki diğer çalışmalarla genel olarak benzer anlamlar ile karşılaştıklarını ifade etmektedir. Boş zaman sembolik olarak; iş zamanı, uyku, yemek yeme ve diğer zorunlu işler için ayrılan zaman sonrasında arta kalan zaman dilimi şeklinde anlamlandırılmaktadır (Kemp ve Pearson, 1997). Fakat boş zaman tanımı sembolik bir ifadeden öte, öznel olarak taşımaktadır, yani herkese göre farklı anlamlar ifade edebilmektedir (Madrigal, 2006; Gürbüz ve Henderson, 2013). Araştırmalar incelendiğinde kişilerin genellikle boş zamanı özgürlük, eğlence, zevk, rahatlama, motivasyon, katılım ve refah şeklinde anlamlandırdıkları görülmüştür (DiBona, 2000; Neumayer ve Wilding, 2005; Passmore ve French, 2003; Primeau, 2003). Kişilerin boş zamanın anlamını ve önemini bilmesi etkinliklere katılımları önündeki en önemli unsurdur (Powrie ve ark., 2015).

Çalışmamızda katılımcılar; olta balıkçılığına düşük miktarda, orta miktarlarda ve yüksek miktarda bütçe ayırdığını belirtmiştir. Çoğunluğunun

ise (%60) olta balıkçılığına düşük miktarda bütçe ayırdığı görüldü. Bu duruma kişilerin ekonomik durumunun ve farklı işlerde çalışmalarının neden olabileceği düşünülmektedir. Her birey ekonomik durumu çerçevesinde bir aktiviteye bütçe ayırabilmektedir. Ayrıca çalışmada çoğunluğun düşük bir bütçe ile olta balıkçılığı yapabilmesi, bu aktivitenin çok fazla bir bütçeye ihtiyaç olmadan yapılabileceğini göstermektedir. Düşük bir bütçe ile yapılabilmesi olta balıkçılığının tercih edilmesinde de önemli bir etken olabilir.

Literatür incelendiğinde Cooke ve ark. (2004) rekreasyonel balıkçılığın, bireylerin ekonomik gelir seviyelerine göre orantılı artış gösterdiğini belirtmiştir. Sutinen ve ark. (2003) araştırmalarında rekreasyonel balıkçılığın gayri safi milli hasılası yüksek olan Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, İtalya ve İspanya gibi ülkelerde popüler rekreasyon aktivitesi olduğunu göstermiştir. Ayrıca bunun nedenini sosyal ve ekonomik şartların sağladığı kolaylık olarak değerlendirmişlerdir (Sutinen ve ark., 2003). Kolbaş (2017)'ın araştırmasında olta balıkçılığına yapılan yıllık harcamaların büyük oran %33 ile 50-250 TL arasında, %31,1'lik bölüm ile 250-1.000 TL arasında olduğunu bildirmiştir. Yani %61,1'lik bölüm açısından yıllık 500 TL harcama yapılmaktadır. ABD'de bir olta balıkçısı başına düşen yıllık harcama miktarı 900 Dolar, Avrupa'da ise 1.000 Euro'dur. Avustralya'da bir olta balıkçısı başına düşen harcama miktarı ise 552 AUD'dır (Anonim, 2008).

Çalışmamızda katılımcılar; 8 saat ve üstü, 7 saat ve 6 saat ve altıyuku süresine sahip olduğunu belirtmiştir. Çoğunluğunun ise (%46) 8 saat ve üzerinde uyuduğu görüldü. Çalışmamıza katılan bireylerin çoğunun yetişkin bireyler olduğu düşünüldüğünde önerilen uyku süresini takip etmeleri beklenir bir durumdur. Ayrıca istatistiksel ve kuramsal olarak rekreatif faaliyetler içerisinde yer alan aktivitelerin sağlıklı yaşamı desteklediği bilinmektedir. Sağlıklı bir yaşam içerisinde genç yetişkinlerin uyku süresi 6 saat ile 10 saat arasında değişmektedir (Güçlücan, 2019). Bu çalışmaya katılanların uyku süresinde sağlıklı uyku süresine uymaktadır.

Çalışmamızda katılımcılar; akşam, sabah ve öğlen saatlerinde olta balıkçılığı yaptığını belirtmiştir. Çoğunluğunun ise akşam (%48) ve sabah (%31) saatlerinde olta balıkçılığı yaptığı görüldü. Olta balıkçılığının yapılma saatlerinde değişiklik olmasının nedeninin bireylerin çalışma saatlerinden kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Her bireyin kendine ait boş zamanında aktiviteye katılım gösterdiği düşünülmektedir. Ayrıca kişilerin çalışma saatleri dışında ailevi sorumluluklarının olduğu da unutulmamalıdır. Bu sorumluluklarının dışında kendilerini özgür hissettikleri zamanlarda seçmiş oldukları aktiviteye katıldıkları söylenebilir.

Çalışmamızda katılımcılar; olta balıkçılığı dışında doğa aktiviteleri, spor, aile ve arkadaşlar ile vakit geçirme, tamirat işleri, diğer aktiviteler ile ilgilendiklerini ve aktivite yapmadıklarını belirtmiştir. Bu doğrultuda katılımcıların rekreasyon aktiviteleri ile ilgili oldukları düşünülebilir. Ayrıca olta balıkçılığı ile ilgilenen kişilerin çoğunluğunun diğer boş zamanlarından çeşitli spor, sosyalleşme, el işleri ve kültür aktiviteleri ile ilgilendikleri söylenebilir.

Çalışmamızda katılımcılar; olumlu ve olumsuz yaşam kalitesine sahip olduğunu belirtmiştir. Çoğunluğunun ise (%77) yaşam kalitesinin olumlu olduğu görüldü. Bu doğrultuda rekreatif etkinliklerin yaşam kalitesine olumlu bir etkisinin olduğu söylenebilir. Bu durumu netleştirmek açısından farklı sıklıklar ile olta balıkçılığı yapan kişilerin yaşam kalitelerine bakarsak; çalışmamızda haftada 1-2 gün olta balıkçılığı yapan katılımcıların %83'ünün olumlu yaşam kalitesine sahip olduğu, zaman buldukça olta balıkçılığı yapan katılımcıların %67'sinin olumlu yaşam kalitesine sahip olduğu, çoğunlukla olta balıkçılığı yapan katılımcıların %50'sinin olumlu yaşam kalitesine sahip olduğu görüldü. Bu bağlamda belirsiz olarak olta balıkçılığı yapanların aksine haftalık olarak olta balıkçılığı aktivitesini gerçekleştirmeyi planlayan kişilerin yaşam kalitesinin yüksek olduğu söylenebilir. Bu doğrultuda olta balıkçılığının rekreatif bir etkinlik olarak bireylerin yaşam kalitesine olumlu etkisinin olduğu düşünülmektedir. Yaşam kalitesi farklı disiplinlerin çalışma alanları ile ilişkilendirilen birçok akademik araştırma alanının ana teması kapsamındadır. Yapılan çalışmalarda rekreasyonun bireylerin yaşam tatmini üzerinde etkisi olduğu ifade edilmiştir (Kaya ve ark., 2018). Ayrıca rekreatif aktivite olarak fiziksel etkinliklere katılan yetişkinlerin yaşam kalitelerinin yüksek olduğunu ortaya koyan araştırmalarda mevcuttur (Güllü ve Çiftçi, 2016). Ortaç (2019)'ın araştırmasında da rekreasyon etkinliklerine katılımın yaşam kalitesi üzerine etkisinin %10,3 olduğu görülmektedir. Bu bağlamda her yaş gurubu kadın ve erkek bireyin psikolojik ve fiziksel sağlığının korunması ve güçlendirilmesi için imkân sunan rekreasyonel aktivitelerin etki alanının oldukça kapsayıcı olduğu söylenebilir.

6. Sonuç ve Öneriler

6.1. Sonuç

Rekreasyonel aktiviteler bireylere sağladıkları faydalar nedeniyle ulusal ve uluslararası birçok sağlık örgütü tarafından toplumsal farkındalık oluşumu için desteklenmektedir. Çünkü bireylerin aktif yaşam biçimleri fiziksel ve psikolojik sağlık temelli yaşam kalitesini temelini oluşturmaktadır. Çalışmamızda da rekreasyonel olta balıkçılığı aktivitesi temelinde incelemelerde bulunulmuştur. Bu bağlamda olta balıkçılığı yapan bireylere boş zaman, yaşam kalitesi ve olta balıkçılığı hakkında birtakım sorular sorularak geri dönütler elde edilmiştir. Sonuç olarak;

Bireylerin boş zamanlarının çoğunda olta balıkçılığı yapmalarının yanı sıra farklı boş zaman aktiviteleri ile de ilgilenebildikleri görülmüştür. Sahip oldukları boş zaman kavramı hakkında fikir sahibi ve ilgili oldukları belirlenmiştir. Bu bireyler sağlıklı uyku süresi olarak tabir edilen 6 saat ile 10 saat arasında uyuduklarını belirtmiştir.

Olta balıkçılığının kişiye, zevk/huzur, tutku,hobi, zaman geçirme, geçinme ve balık yeme ve yaşam tarzı kattığı tespit edilmiştir. Olta balıkçılığının yapılma sıklığının ve saatinin bireylerin sahip oldukları farklı boş zaman sürelerine, imkanlarına ve isteklerine göre değiştiği gözlemlenmiştir. Ayrıca olta balıkçılığını yeni tecrübe etmeye başlayan bireylerin çoğunlukta olduğu ve bu aktivitenin kişilere bağlılık hissi vererek devam etme duygusu aşıladığı belirlenmiştir. Bu aktiviteye kişiden kişiye farklı bütçelerin ayrılabilceği ve bu konuda zorunluluk olmadığı da gözlemlerimiz arasındadır.

Son bulgumuz olta balıkçılığının yaşam kalitesi üzerindeki etkisini içermektedir. Bu doğrultuda olta balıkçılığı yapma sıklığının kişinin yaşam

kalitesini arttırdığı çıkarımını yapabilir. Yani planlı ve istikrarlı haftalık olarak rekreasyonel olta balıkçılığı yapanların yaşam kalitesinin, zaman buldukça katılım gösterenlere göre daha yüksek oranlarda olduğu belirlenmiştir.

Tüm bu çıkarımlardan hareketle olta balıkçılığının bireylerin yaşam kalitesini arttıran rekreasyonel bir faaliyet olduğu söylenebilir. Burada asıl önemli olan nokta, yapılan rekreasyonel aktivitelerin sürekliliğidir. Bu bağlamda rekreasyonel olta balıkçılığının, bireylerin ekonomisini zorlamadan, yapılması zorunlu bir saat dilimi olmadan ve çok fazla tecrübeye sahip olunmasa bile yapılabilecek bir aktivite olduğu düşünülmektedir. Bu durumunda bu aktiviteye katılımın sürekliliğini arttırdığı kanaatine varılmıştır.

6.2. Öneriler

- Bireylere katkısı ve kolayca ulaşılabilir olması sebebiyle olta balıkçılığının daha çok teşvik edilmesi ve bu konuda her yaşta bireye bilgilendirici etkinliklerin düzenlenmesi önerilmektedir.
- Rekreasyonel olta balıkçılığı hakkında bilgi sahibi olunması açısından ilgili kurumlarca eğitimlerin verilmesi önerilmektedir.
- Rekreasyonel olta balıkçılığına katılım hakkında, nasıl, nerede, ne şekilde şeklinde sorulara yanıtların arandığı çalışmaların yapılması önerilmektedir.
- Rekreasyonel olta balıkçılığı yapan bireylerin farklı mutluluk, kaygı, stres vs. gibi psikolojik unsurlarının ele alındığı bilimsel araştırmaların yapılması önerilmektedir.
- Olta balıkçılığının yapılmasında engel teşkil edebilecek unsurların incelenmesi önerilmektedir.
- Olta balıkçılığı aktivitesinin gerçekleştirilmesinde kişilerin karşılaşılabilecekleri engellerin tespit edilerek çözüme kavuşturulması önerilmektedir.
- Olta balıkçılığı yapan bireylerin sorun ve şikayetlerinin dinlendiği araştırmalara gerek duyulduğu düşünülmektedir.

7. Kaynaklar

- Akova, O. ve akmak, T. F. (2015). Boş zaman paradigmasının Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisi yaklaşımıyla ilişkisi ve tarihsel süreç içindeki gelişimi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 2(3), 28-36.
- Anonim.(2008).Tasmanianınlandrecreationalfisherymanagement plan 2008-2018. <http://www.ifs.tas.gov.au/about-us/publications/tasmanian-inland-recreationalfishery-management-plan-2008-2018>(Erişim Tarihi: 05.12.2021).
- Anonymous.(1997) FAO technicalguidelinesforresponsiblefisheries<http://www.fao.org/>(Erişim Tarihi: 15.06.2016).
- Ardahan, F. ve Turgut, T. (2013). Comparingthemotivationalfactors of recreationalfishersandhunters, life satisfactionlevel of participantsandnonparticipants in theseactivities: Turkey Case. *The Online Journal of Recreation and Sport*, 2(1), 1-11.
- Ardahan, F, Turgut, T. ve Kaplan Kalkan, A. (2016). *Her Yönüyle Rekreasyon*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Aristoteles. (1996). *Fizik Zaman Kavramı* (S. Babür, Çev.). İmge Yayınları, Ankara.
- Arlinghaus, R., Cooke, S. J., Lyman, J., Policansky, D., Schwab, A., Suski, C.veThorstad, E. B. (2007). Understandingthecomplexity of catch-and-release in recreationalfishing: an integrativesynthesis of global knowledgefromhistorical, ethical, social, andbiologicalperspectives. *Reviews in FisheriesScience*, 15(1-2), 75-167.
- Arlinghaus, R., Cooke, S. J., Sutton, S. G., Danylchuk, A. J., Potts, W., Freire, K. veAnrooy, R. (2016). Recommendationsforthefuture of recreationalfisheries to preparethesocial-ecologicalsystem to copewithchange. *Fisheries Management andEcology*, 23(3-4), 177-186.
- Atalay, A. (2004). *Spor Medya ve Serbest Zaman*. Beta Basım Yayınları, İstanbul.

- Ateşşahin, T., Aslan, E. ve Özmen, M. M. (2014). Elâzığ ilindeki amatör balıkçıların sosyo-demografik özellikleri üzerine bir ön araştırma. *Yunus Araştırma Bülteni*, (1), 41-50.
- Augustinus. (1997). *İtirafılar* (D. Pamir, Çev.). Temuçin Yayınları, İstanbul.
- Aydın, M., Tunca, S., Karadurmuş, U.ve Durgun, D. (2013). Valuation of recreationalfishingbenefits: A snapshotfrom Ordu, Turkey. *Ege JournalFishAquaScience*, 30(4), 147-154.
- Aydoğan, F. (2019). *Medya ve Serbest Zaman*. Der Yayınları, İstanbul.
- Aytaç, Ö. (2002). Boş zaman üzerine kuramsal yaklaşımlar. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(1), 231-260.
- Aytaç, Ö. (2005). Kapitalizm ve boş zaman. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1).
- Balish, S.M., Conacher, D. veDithurbide, L. (2016). Sport andrecreationareassociatedwithhappinessacrosscountries. *Res Q Exerc Sport*, 87(4),382-388.
- Başoğlu, U.D. (2013). Relationshipsbetweenparticipation in recreationalactivitiesandleadershipbehavior: a study on thesecondaryschoolstudents. *TurkishJournal of Sport andExercise*, 15(2), 100-106.
- Bayram, K., Karakaya, M., Hakan, S. ve Yavuz, E. (2021). Fiziksel aktiviteler yapan bireylerin sosyal izolasyon ortamında boş zaman ve rekreasyon aktivitelerine katılımlarını motive eden faktörlerin ve yaşamsal doyumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 14(77), 1447-1457.
- Bedir, F. (2016). *Boş zaman (rekreasyonel) aktivitelerinin stresin üstesinden gelebilme rolününcelenmesi*. AtatürkÜniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Erzurum.
- Brotherton, B. (1991). Konaklama, turizm ve eğlence tanımları: görüş açıları, problemler ve çıkan sonuçlar. *Turizmde Seçme Makaleler*, 11, 18-26.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi Yayıncılık, Ankara.
- Cacaud, P. (2005).Fisherieslawsandregulations in theMediterranean; a comparativestudy. *General FisheriesCommissionfortheMediterranean*, 75, 40.
- Callender, C. (2011). *Zaman- Saatin Neyi Ölçtüğünü Anlamak İçin Çizgibilim*. NTV Yayınları, İstanbul.
- Can, K. (2023). *Ruhsal durumun saldırganlık davranışı üzerindeki etkisinde boş zaman katılımının aracılık rolü*. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.

- Canbolat, P. ve Yavuz, E. (2019). İşgörenlere yönelik olarak düzenlenen rekreasyon aktivitelerinin örgütsel sessizliğe etkisi. *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 11(2), 1262-1269.
- Cevizci, A. (2017). *Felsefe Tarihi*. Say Yayınları, İstanbul.
- Cooke, S. J. ve Cowx, I. G. (2004). The role of recreational fishing in global fisheries. *BioScience*, 54(9), 857-859.
- Cowx, I. G. (2002). Recreational fishing. *Handbook of Fish Biology and Fisheries*, (2), 367-390.
- Çakırcıoğlu, H. (1998). *Rekreasyon; beden eğitimi dersi ve diğer dersler açısından okullarda ders dışı faaliyetlerin durumu*. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Çelebi, M. (2016). Eğitimde rekreasyon program uygulamaları: Toplumla hizmet uygulamalarında yaşayarak öğrenme. *International Journal of Social Science Research*, 5(1), 33-44.
- Çuhadar, A., Yusuf, E. R., Demirel, M. ve Demirel, D. H. (2019). Bireyleri rekreasyonel amaçlı egzersize motive eden faktörlerin incelenmesi. *Sportmetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(3), 153-161.
- Dalkıran, G. ve Baki, B. (2009). Yalova ilinde rekreasyonel (amatör) balıkçılık yapan kişilerin yaş grupları, meslek grupları ve belgelerini yenileme (vize) oranları üzerine bir araştırma. *XV. Ulusal Su Ürünleri Sempozyumu*. Türkiye.
- Davies, P. (2003). *Bir Zaman Makinesi Yapmak*. Gelenek Yayıncılık, İstanbul.
- Demir, C. ve Demir, N. (2006). Bireylerin boş zaman faaliyetlerine katılmalarını etkileyen faktörler ile cinsiyet arasındaki ilişki: Lisans öğrencilerine yönelik bir uygulama. *Ege Academic Review*, 6(1), 36-48.
- DiBona, L. (2000). What are the benefits of leisure? An exploration using the Leisure Satisfaction Scale. *British Journal of Occupational Therapy*, 63(2), 50-58.
- Dinç, H., Poyraz, A. ve Aydemir, K. (2019). Üniversite öğrencilerinin boş zaman anlamlarının incelenmesi. *Türkiye Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 1-9.
- Doğan, K., Çağiltay, F., Doğan K. ve Çağiltay F. (2012). İstanbul ilinde (Atatürk ve Galata Köprüsü) sportif olta balıkçılığı yapanların sosyo-ekonomik yapısına yönelik bir araştırma. *Türkiye'nin Kıyı ve Deniz Alanları IX. Ulusal Kongresi*, 14-17 Kasım, Hatay, Türkiye.
- Domaniç, N. (2023). *Yaşam boyu öğrenme ve yetişkin eğitimi anabilim dalı yetişkin eğitimi programı*. Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Ekici, S. (1997). *Yükseköğretim gençliğinin serbest zamanlarını değerlendirme alışkanlıkları ve turizme katılmaları üzerine bir araştırma (Muğla ili örneği)*.

- Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Ekinci, N. E. ve Özdilek, Ç. (2019). Investigation of university students' awareness of recreational activities. *International Online Journal of Educational Sciences*, 11(2), 53-66.
- Emir, E. (2012). *Rekreatif etkinliklere katılımın önündeki engellerin belirlenmesi: Üniversite öğrencileri örneği*. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Trabzon.
- Ertekin, U., Penez, B., Sofuoğlu, S. ve Sözen, S. (2014). *Sosyoloji I*. Devlet Kitapları, Ankara.
- Foulquie, P. (1994). *Boş Zaman Pedagoji Sözlüğü*. Sosyal Yayınlar, İstanbul.
- Gaudin, C. ve De Young, C. (2007). Recreational fisheries in the Mediterranean countries: a review of existing legal frameworks. *Studies and Reviews*, 81.
- Gökmen, H. (1985). *Yüksek Öğrenim Öğrencilerinin Serbest Zaman Etkinlikleri Kendilerini Gerçekleştirme Düzeyleri*. MEGSB Yayını, Ankara.
- Güllü, S. ve Çiftçi, E. G. (2016). Spor merkezlerine üye olan bireylerin yaşam kalitesinin incelenmesi. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2(3), 1251-1265.
- Gürbüz, B. ve Henderson, K. (2013). Exploring the meanings of leisure among Turkish University students. *Croatian Journal of Education*, 15(4), 927-957
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. (2009). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi: Örnek Animasyon Uygulamaları*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Hacıoğlu, N., Gökdeniz, A. ve Dinç, Y. Y. (2003). *Boş Zaman ve Rekreasyon Yönetimi, Örnek Animasyon Uygulamaları*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Hazar, A. (2009). *Rekreasyon ve Animasyon*. Detay Yayıncılık.
- Horkheimer, M. ve Adorno, T. (1996). *Aydınlanmanın Diyalektiği II*. Kabalcı Yayınevi, İstanbul.
- Johnston, F. D., Beardmore, B. ve Arlinghaus, R. (2014). Optimal management of recreational fisheries in the presence of hooking mortality and noncompliance predictions from a bioeconomic model incorporating a mechanistic model of angler behavior. *Canadian Journal of Fisheries and Aquatic Sciences*, 72(1), 37-53.
- Kalkavan, A., Özkara, A.B., Alemdağ, C. ve Çavdar, S. (2016). Akademisyenlerin fiziksel aktiviteye katılım düzeyleri ve obezite durumlarının incelenmesi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 4(Special Issue 1), 329-339.

- Kara, F. M., Emir, E., Gürbüz, B. ve Öncü, E. (2018). Serbest zamanın anlamı: Yetişkin bireyler örneği. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16(3), 187-195.
- Karaca, A. (2008). Yetişkin bireylerde orta ve yüksek şiddetli fiziksel aktivitenin cinsiyete göre incelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 19(1), 54-62.
- Karakan, H. İ., Ertaş, Ç., Çolak, O. ve Yurtman, S. (2021). Yerel halkın rekreasyon faaliyetlerine katılımını etkileyen faktörlere yönelik bir çalışma. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(2), 557-569.
- Karaküçük, S. (1997). *Rekreasyon Boş Zamanları Değerlendirme*. Seren Ofset, Ankara.
- Karaküçük, S. (2005). *Rekreasyon, Boş Zamanları Değerlendirme*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karaküçük, S. ve Akgül, B.M. (2016). *Ekorekreasyon: Rekreasyon ve Çevre*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karaküçük, S., Kaya, S. ve Akgül, B. M. (2017). *Rekreasyon Bilimi 2*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Karapıçak, M. (2015). *Doğu Karadeniz Bölgesi'ndeki amatör balıkçılığın sosyo ekonomik analizi*. Ordu Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ordu.
- Kaya, A., Aksu, H. S. ve Arslan, F. (2021). Fiziksel aktivitelere düzenli ve düzensiz olarak katılım sağlayan kadınların fiziksel aktivite özdeğer algılarının incelenmesi. *Sportive*, 4(2), 57-76.
- Kaya, E. Ö., Sarıtaş, N., Yıldız, K. ve Kaya, M. (2018). Sedanter olan ve olmayan bireylerin fiziksel aktivite ve yaşam tatmin düzeyleri üzerine araştırma. *Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 5(3), 89-94.
- Kazancı, E. (2018). *Üniversiteöğrencilerinin boş zaman değerlendirme şekilleri ile kariyer seçimleri arasındaki ilişki: Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi örneği*. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Muğla.
- Kearney, R. (2002). Recreational fishing: Value is in the eye of the beholder: Fish and aquatic resources. *Recreational Fisheries Ecological, Economic and Social Evaluation*, 8, 17-34.
- Kemp, K. ve Pearson, S. (1997). *Leisure and Tourism*. Longman Press, Great Britain.
- Kılbaş, Ş. (2004). *Rekreasyon Boş Zamanı Değerlendirme*. Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Kılbaş, Ş. (2010). *Rekreasyon, Boş Zamanları Değerlendirme*, Gazi Kitabevi, Ankara.
- Kılıç, A. (2021). *Milli eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan öğretmenlerin boş zamanlarını değerlendirme eğilimleri ve rekreasyonel*

- aktivitelere katılımına engel olan faktörlerin incelenmesi (Kars ili örneği)*. Kafkas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kars.
- Kızıl, E. (2021). *Halı sahada futbol oynayan bireylerin serbest zaman doyumları ve sakatlanma durumlarının incelenmesi*. Akdeniz Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Antalya.
- Koçyiğit, M. Erdoğan, M. ve Karagülle, Ö. (2017). The study of the relationship between individual perception of loneliness and socialization with recreational activities: A research on university students. *International Journal of Science Culture and Sport*, 5(4), 402-410.
- Koçyiğit, M. ve Yıldız, M. (2014). Yerel yönetimlerde rekreasyon uygulamaları: Konya örneği. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue 2), 211-223.
- Kolbaş, İ. (2017). *Orman içi sulara (Kuzey Marmara Havzası) sürdürülebilir olta balıkçılığı ve yönetimi üzerine bir araştırma*. İstanbul Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Kozak, M., Evren, S. ve Çakır, O. (2013). Tarihsel süreç içinde turizm paradigması. *Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi*, 24(1), 7-22.
- Kömeçoğlu, U. (2009). *Homo Ludens ve Homo Sapiens Arasında Kamusal ve Toplumsal: Osmanlı Kahvehaneleri*. Kitap Yayınevi, İstanbul.
- Köybaşı, N. (2006). *Boş zaman sosyolojisi ve boş zamanları değerlendirme aracı olarak dinlenme turizmi ve kültür turizmine katılan yerli turistlerin karşılaştırmalı sosyolojik analizi*. Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir.
- Kurar, İ. ve Baltacı, F. (2014). Halkın boş zaman değerlendirme alışkanlıkları: Alanya örneği. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue 2), 39-52.
- Lafargue, P. (1883). *Le Droit à la paresse*. Paris.
- Latfi, M.F.M., Karim, H. A. ve Zahari, S. S. (2012). Compromising the recreational activities of children in low cost flats. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 50, 791-799.
- Leitner, J. M. ve Leitner F. S. (2004). *Leisure Enhancement*. The Haworth Press, London.
- Madrigal, R. (2006). Measuring the multidimensional nature of sporting event performance consumption. *Journal of Leisure Research*, 58, 3.
- Marx, K. (1997). Boş zaman üzerine seçmeler. *Cogito Dergisi*, 17.
- Mete, S. ve Yüksel, F. (2014). Seyhan Baraj Gölü'ndeki ticari ve rekreasyonel balıkçılığın sosyo-ekonomik analizi. <https://www.yeni.tunceli.edu.tr/birimler/dergi/Bilder/arsiv/BGD2-1/22.pdf> (Erişim Tarihi: 22.06.2022).

- Mobley, T.A. (2006). Yerel yönetimlerin halkın rekreasyon ve park ihtiyaç ve hizmetlerini karşılamaadaki rolü. *Yerel Yönetimler ve Sağlıklı Kentler Sempozyumu*. Eskişehir, Türkiye.
- Moran, G. (1988). Work, leisure and religious education. *Religious Education*, 74(2), 159.
- Musson, A. (2017). Clap along if you know what happiness is to you. *Digitales Archiv*.
- Neumayer, B. ve Wilding, C. (2005). Leisure as commodity. Occupation and practice in context. *Elsevier Australia, Marrickville*.
- Ngai, V. T. (2005). Leisure satisfaction and quality of life in Macao, China. *Leisure Studies*, 24(2), 195-207.
- Ortaç, B. (2019). *Üniversite personelinin rekreasyon etkinliklerine katılmasının mutluluk ve yaşam kalitesine etkisinin incelenme*. Batman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Batman.
- Oskay, Ü. (1993). *Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri*. Der Yayınları, İstanbul.
- Özbey, S. ve Çelebi, M. (2011). *Rekreasyon Temelleri*. Spor Yayınevi, Ankara.
- Özdağ, S., Yeniçeri, M., Fişekçioğlu, İ. B., Akçakoyun, F. ve Kürkçü, R. (2009). Devlet memurlarının boş zaman değerlendirme eğilimleri, antropometrik ve fiziksel uygunluk seviyeleri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (22), 307-323.
- Özdede, S. ve Gültekin, P. (2018). Rekreasyonel aktivitelere katılımın mental sağlığa etkilerinin değerlendirilmesi: Düzce kenti örneği. *Türkiye Peyzaj Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 26-41.
- Özgür, Ö. (2021). *Fitness katılımcılarının serbest zaman doyumunu ile mutluluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Öztürk, M. A. (2014). *İzmir ve Manisa illerinde rekreasyonel faaliyet gösteren özel spor işletmelerinin hizmet kalitesi açısından incelenmesi ve karşılaştırılması*. Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara.
- Page, S. ve Connell, J. (2010). *Leisure: an Introduction*. Prentice Hall, USA.
- Passmore, A. ve French, D. (2003). The nature of leisure in adolescence: A focus group study. *British Journal of Occupational Therapy*, 66, 419-426.
- Peker, G. (2017). Boş zamanın temel fonksiyonları. <https://www.rekreasyonist.com/bos-zamanin-temel-fonksiyonlari/> (Erişim Tarihi 12 Ocak 2022).
- Policansky, D. (2002). Catch-and-release recreational fishing: a historical perspective. *Recreational Fisheries, Ecological Economic and Social Evaluation*, 6, 74-94.
- Post, J. R., Sullivan, M., Cox, S., Lester, N. P., Walters, C. J., Parkinson, E. A. ve Shuter, B. J. (2002). Canada's recreational fisheries: the invisible collapse?. *Fisheries*, 27(1), 6-17.

- Powrie, B., Kolehmainen, N., Turpin, M., Ziviani, J. ve Copley, J. (2015). The meaning of leisure for children and young people with physical disabilities: a systematic evidence synthesis. *Developmental Medicine & Child Neurology*, 57(11), 993-1010.
- Primeau, L.A. (2003). *Play and leisure, Willard and Spackman's occupational therapy*. Lippincott Williams ve Wilkins, Philadelphia.
- Satılmış, S. E. (2021). *Sosyal izolasyon sürecinde üniversite öğrencilerinin serbest zamanda sıkılma algısı ve internet bağımlılığı ilişkisi*. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Rekreasyon Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Manisa.
- Scout, M. (1995). *Zaman Yönetimi*. Rota Yayınları, İstanbul.
- Sevil, T. (2012). *Serbest Zaman ve Rekreasyon: Kavram ve Özellikler*. Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir.
- Sheaves, M., Baker, R., McLeod, I., Abrantes, K., Wani, J. ve Barnett, A. (2016). The conservation status of Niugini black bass: A world-renowned sport fish with an uncertain future. *Fisheries Management and Ecology*, (23), 243-2
- Sivan, A. & Ruskin, H. (2000). *Leisure Education, Community Development and Populations With Special Needs*. Cabı, New York.
- Sucu, N. (2023). *Kadın çalışanların serbest zaman engelleri ve serbest zaman yönetim düzeylerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi*. Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Konya.
- Sutinen, J. G. Ve Johnston, R. J. (2003). Angling management organizations: integrating the recreational sector into fishery management. *Marine Policy*, 27(6), 471-487.
- Taştan, N. (2023). *Millî eğitime bağlı özel ortaokul öğrencilerinin rekreatif faaliyetler hakkındaki görüşlerinin incelenmesi (Edirne ili örneği)*. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Edirne.
- Taştan, N. ve Yorulmaz, H. (2020). *Rekreasyon Paradigması*, Gazi kitabevi, Ankara.
- Tekedere, H. ve Arpacı, F. (2016). Orta yaş ve yaşlı bireylerin internet ve sosyal medyaya yönelik görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2, 377-392.
- Tekin G., Amman M.T. ve Tekin, A. (2009). Serbest zamanlarda yapılan fiziksel egzersizin üniversite öğrencilerinin depresyon ve atılganlık düzeylerine etkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(2), 148-159.
- Topakkaya, A. (2012). Zaman kavramı bağlamında platon ve aristoteles karşılaştırması. *FLSF Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi*, (13), 219-232.
- Torkildsen, G. (2005). *Leisure and Recreation Management*. Taylor And Francis Group.

- Tribe, J. (2011). *The Economics of Recreation, Leisure and Tourism*. Butterworth-Heinemann, Oxford.
- Tunca, S., Ünal, V., Miran, B., Güçlüsoy, H. ve Gordo, A. (2016). Biosocio economic analysis of marine recreational fisheries: A comparative case study from the Eastern Mediterranean, Turkey. *Fisheries Research*, 174, 270-279.
- Tunç, Ş. (2014). *Osmanlı payitahtında kahvehane ve kahvehane kültürünün yeri*. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Ünal, A. (2009). *Hititler Devrinde Anadolu*. Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul.
- Üngür, E. (2011). *Mekân kavramının disiplinler arası tarihsel değişimi üzerinden mimarlık & mekân ilişkileri*. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Doktora Tezi, İstanbul.
- Vapur, M. ve Yavuz, E. (2022). Boş zaman katılımının yaşam kalitesine etkisi: boş zaman tatmini ve algılanan stresin aracılık rolü. *Journal of Gastronomy, Hospitality and Travel*, 5(3), 1252-1268.
- Yalçın, C., Demirel, M., Demirel, D. H. ve Çolakoğlu, T. (2017). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin boş zamanın anlamı ile akıllı telefon bağımlılıklarına ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 7(1), 1-11.
- Yavuz, E. ve Küçük, K. (2017). Örgütlerde düzenlenen rekreasyon etkinliklerinin çalışanların yabancılaşma düzeyleri ile ilişkisi. *Journal of Recreation and Tourism Research*, 4(2), 58-77.
- Yılmaz, A. ve Ulaş, M. (2016). Kadınların rekreatif alanlarda fiziksel aktivite yapma amaçları ve karşılaştıkları sorunlar. *Spor Bilimleri Dergisi*, 27(3), 101-117.
- Zengin, M. (2014). An overview of the status of recreational fisheries in Turkey: samples of Galata Bridge, the Dardanelles, and Lake Abant. *Aquaculture Studies*, 2013(2), 51-65.
- Zorba, E. (2002). Türkiye’de rekreasyona bakış, gelişimi ve beklentiler. 7. *Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi Panel Kitabı*. Antalya, Türkiye.

Rekreatif Amaçlı Olta Balıkçılığı Yapan Bireylerin Yaşam Kalitelerinin İncelenmesi

Tolgahan Dervişoğlu
Dr. Öğr. Üyesi Aytekin Hamdi Başkan
Editör: Doç. Dr. Akan Bayrakdar